

Narot ana mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05

— Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

SCLOVENEČ

Grčija pod Metaxasom

Eno dobro stoletje, to se pravi, odkar je grški narod po svojem narodnem preporodu začel živeti v moderni Evropi lastno neodvisno narodno življenje in si ustvaril državo z bogatimi možnostmi razvoja, so ga pretresale hude notranje strankarske borbe, ki so po svoji nebrzdanosti večkrat spravile v nevarnost, kar si je bil v velikem narodnem idealizmu ustvaril. V igri mednarodnih sil je bila Grčija bolj objekt kakor subjekt politike na važni točki območja Sredozemskega morja. Strankarske borbe raznih klik in bogatinskih družin so zavirale delo v občo državno korist, zanesle v upravo dežele podkupovanje in podkupljivost, kmetski in v najnovejšem času delavski stan pa sta nosila bremena, ki po svoji težnji niso bila v nobenem razmerju do njegovega bednega položaja in zanemarjenosti. Možnosti za dvig pa so bile od nekdanj dane v prirodnih bogastvih in skrajno ugodni legi dežele ter kakovosti njene obali, ki je napravila iz Grkov pravi trgovski pomorski narod.

Zadnje vojne na Balkanu, ki so Turčijo kot veselilo potisnile iz Evrope v Azijo, so tudi Grčiji prinesli znatno ozemelsko povečanje, za kar ima predvsem zaslug Venizelos, o katerem velja znani Schillerjev izrek, da so izpremembe časov hudo zameligle njegovo podobo, ki jo eni obožujejo, drugi pa preklinjajo. Resnica je, da se ima Grčija temu skrajno spretnemu politiku veliko zahvaliti, da pa je sam pokvaril svoje delo po svoji veliki odvisnosti od mednarodnega svobodništva, ki je Grčiji namenilo vlogo trabanta, ki ne more delati sam svoje politike, kadar bi bilo treba. Tudi je bil liberalcec Venizelos nestrpen diktator, ki je plul pod zastavo demokracije, katere grško ljudstvo v resnici ni uživalo, ampak čedalje bolj klonilo pod bremenom, katere mu je nalagala Venizelosa zunanja politika. Ta si je namreč bila postavila previseko cilje in se v zaupanju na zmogovite evropske veselile zapletla v borbo zoper poraženo Turčijo, ki je pa bila v rokah genialnega Kemal paše, kar je Grčiji prineslo nesrečo. Venizelizem pa je še dalje metal grški državni brod po valovju najrazbrzdanejših strankarskih strasti, državni udari so sledili drug drugemu in notranje homatiije tudi niso prenehale, ko je Venizelos, ki je zaneetil revolucijo, bil končno likvidiran. Veliko zlo je bilo, da je bilo vodstvo armade popolnoma udinjeno dnevnim politikim raznih klik, kar je privedlo do tega, da je tudi armada izgubila ugled, medtem ko so široke množice začele slediti agitatorjem, ki so zanesli na grška tla seme boljševiske revolucije.

Dežela, ki je po izselitvi dveh milijonov Grkov iz Male Azije morala skrbeti za 7 in pol milijonov Helenov, je čedalje bolj obubožala. Zlasti je bil na tleh kmet, čigar posest je bila prezadolžena. Priseljenci iz Male Azije so množili število brezposelnih. Ničče si ni prizadeval za dvig delovnih stanov, tako da je morala Grčija uvažati v čim dalje večji množini celo najvažnejše življenjske potrebe. Tudi ni bilo skoro nobene socialne zakonodaje, tako da je bil delavec brez pomoči zaslužjen dobičkaželjnosti velekapitala, ki je bil po večini inozemski. Narodov naraščaj pa je rastele brez dobre vzgoje in vodstva ter zglede, ki bi ga učili poživovalnega domoljubja in podreditve posameznika obćim interesom. Položaj v Grčiji je bil podočen kakor na nasprotni ležečem Apeninskem polotoku, ker je bilo liberalno meščanstvo deželo spravilo na rob propada in je vajeiti države v svoji onemoglosti in brez značajnosti prepustilo komunizmu. Sicer pa se je podobno godilo v tistem času skoro po vsej Evropi, le s to razliko, da je bila Grčija ena izmed tistih težel, ki je bila najmanj odporna proti skrajnim revolucionarnim težnjam, ker je bila njena krščanska in narodna zavest po zaslugi tako imenovane družinske politike strank že globoko izpodkopana.

Dne 1. avgusta 1936 naj bi se bila proglasila grška sovjetska republika, toda načrti mednarodne komunistične internacionale, ki se ji je ta poskus posrečil v Spaniji, se ni uresničil v Grčiji. Zgodil se je čudež, policija je stvar zadušila tako rekoč v eni noči in že 4. avgusta se je proglasil za voditelja države general Metaxas. Niti Grčija niti ostali svet ni slutil, da vlada Metaxasa ne bo, kakor se je splošno mislilo, predstavljala zgolj nove igralske družbe na grškem političnem odru, ki bo prav tako neatomoma hitro odstopila za kulise, kakor se je bila prikazala. Malokateri voditelj je stal pred tako težko nalogo kakor Metaxas, ker se je lotil naloge v deželi, ki za take ideje in za tak nastop ni bila prav nič pripravljena, razen, da je seveda vsak pošten Grk želel, da bi jilo enkrat konec režimov, ki so demokratsko idejo izrabljali v goli klikarski prid in so oskrnjali najvzvišenejša človečanska gesla s svojo častihlepno in dobičkalovsko ter vse kaj drugega kakor idealno narodno politiko. Voditelja nemškega in italijanskega naroda sta imela v toliko lažjo nalogo kakor Metaxas, ker sta si bila ustvarila sicer od početka majhno, toda stalno naraščajočo organizacijo somišljenikov, ki so šli skozi primeroma dolgo in dobro šolo svoje politične in kulturne miselnosti ter so bili od ideje že davno navdahnjeni. V Grčiji pa nič tega, to se pravi, da so se plemenite misli in čustva grškega naroda ter njegova upravičena stremjenja po dostojnejšem življenju posameznika in po socialni blaginji celote izprevergla v mednarodni komunizem, ker ni nihče znal najti najbolj primerne rešitve njegovega obupnega položaja.

Metaxas je v pravem pomenu besede izvršil ta ogromni preobrat sam po sili svoje velike osebnosti in energije, pa tudi modrosti, tako da obnova naroda in države ni stala nobene žrtve, ampak se nam predstavlja kot čisto mirna evolucija, ki je takoj pognala korenine v narodu, kakor hitro je le ta videl, da je vzel vajeiti občevata v roke mož, ki je za to delo sposoben in katerega je usoda na to mesto postavila v blagor naroda in dvig Grčije Letos 4. avgusta so torej pretekla štiri leta, odkar vodi grško vlado Metaxas. Razdobil je kmeta, ki je ječal pod bremenom 30 milijard dinarjev

Prvi stiki med Romuni in Madžari

Madžarski listi objavljajo pretirane zahteve glede Transilvanije Nemška vlada pomirjevalno posreduje med obema strankama

Budimpešta, 8. septembra. t. MIT. Romunski pooblaščenec poslanik v Rimu Bossy, ki je včeraj prišel v Budimpešto, je imel kratak razgovor s predsednikom vlade grofom Telekyjem in zunanjim ministrom grofom Csakyjem. Razgovor je trajal samo pol ure, nakar je romunski državnik takoj odpotoval nazaj v Bukarešto.

Na merodajnih mestih izjavljajo, da je romunski diplomat prinesel seboj povabilo romunske vlade naslovljeno na madžarsko vlado, naj slednja pristane, da se začnejo pogajanja za ureditev medsebojnih sporov. Predlogov ni prinesel seboj nobenih. Prav tako tudi madžarska vlada Bossyu ni izročila nobenih zahtev. Romunska vlada je odločila za ta korak, kakor trdijo na poučenih mestih, na nasvet Nemčije, ki je romunski vladi svetovala, naj madžarsko vlado uradno povabi na pogajanja.

Madžarska vlada je po teh obvestilih povabilo romunske vlade sprejela in se bodo pogajanja začela. Pri tej priložnosti bo romunska vlada vzela na znanje madžarske zahteve, a predložila tudi svoj načrt za ureditev medsebojnega spora. Kakor je znano, je Romunija pripravljena odstopiti manjši

pas transilvanskega ozemlja kakor tudi pristati na to, da se prebivalstvo zamenja. Glede madžarskih zahtev je za enkrat znano samo toliko, da bi se zadovoljili z odstopom ozemlja do reke Mureš, kar pa Romunija odklanja.

Madžarske zahteve

Budimpešta, 8. avgusta. b. Iz pisanja budimpeštanskih listov se dobiva vtis, da je pri pogajanjih storjen prvi korak za teritorialno revizijo in za zaustavljanje madžarskim zahtevam, ki obsegajo razne teritorialne odstopitve. Madžarska zahteva odstopitev Transilvanije od gornjega toka reke Samosa do izliva reke Muresa v Tiso. To bi bila ista demarkacijska črta, ki je bila določena po svetovni vojni z mirovno pogodbo in po kateri bi dobila Madžarska dve tretjini Transilvanije. Za ostali del Transilvanije pa zahtevajo Madžari plebscit oziroma izmenjavo prebivalstva. To so najvišje zahteve Madžarov, ki pa bodo v teku pogajanj veeskorj omiljena. Kajti če bi Madžarska dobila to področje, bi dobila 84.000 kv. km ozemlja s 3,4 milijonov prebivalcev. To bi pomenilo, da bi Madžarska ne dobila samo dveh milijonov Madžarov, kolikor sama

zatrjuje, da jih živi v Transilvaniji, temveč bi dobila nad poldrug milijon Romunov.

Spremembe v romunski vladi

Bukarešta, 8. avgusta. AA. V dobro poučenih krogih se je izvedelo, da je v kratkem pričakovati preosnovo vlade, ki naj razširi in okrepi osnovo sedanjega kabineta. Mislijo, da bo bivši minister Pop Valer dobil resor pravosodnega ministrstva, bivši državni podtajnik Leon Baridov, ki je bil član stranke pokojnega Boge, resor delovnega ministrstva, vseučiliški profesor Sekstil Puscariu pa resor prosvetnega ministrstva. Predsedstvo vlade in zunanje ministrstvo bi ostali nespremenjeni. Tudi generalni, ki sede v sedanjih vladi, bi ostali na svojih mestih, možne so le manjše izpremembe.

Vodstvo Zelezne garde je izključilo iz garde tri ministre, ki so njeni člani. Izključeni so bili prosvetni minister, minister za državne dobave in državni podtajnik Bideano. Kot razlog za izključitev navajajo, da so se imenovani ministri pregrešili proti disciplini Zelezne garde.

Španija pojde proti Angliji

Italijanski listi trdijo, da še ta teden...

Budimpešta, 8. avgusta. t. Poluradni »Pester Lloyd« javlja iz Rima, da tamkaj vedno bolj računajo z možnostjo, da se bo Spanija priključila Nemčiji in Italiji v vojni proti Angliji. Ponekod v diplomatičnih krogih naglašajo, da se bo to morada zgodilo že v prihodnjih dneh. Svoje stališče je Spanija že jasno zavzela, ko je zasedla Tanger ter s tem povedala, da čaka španska vlada samo še pravega trenutka, ki bo za skupni nastop proti Angliji najbolj ugoden, da se s svojo oboroženo silo pridruži Nemčiji in Italiji. (K v članku omenjenim razvojem v preteklih dneh je treba pritišeti tudi prepoved, ki jo je dala španska vlada vsem španskim trgovskim ladjam, ki so zasidrane v tujih pristaniščih, da pod nobenim pogojem ne smejo izpluti. Druge pa, ki se nahajajo na morju, so dobile nalogo, da se takoj vrnejo v domača pristanišča, če ne, pa vsaj v najbližje nevtralne pristanišče.)

»Gibraltar bo španski«

Madrid, 8. avg. AA. DNB. List »Madrid« objavlja članek pod naslovom »Gibraltar bo španski« in v katerem razpravlja o poslanici, katero je »simbolični župan v Gibraltarju« poslal generalisimu Francu. List piše, da je angleška posest Gibraltarja žalitev za španski narod. Niti pravni niti moralni razlogi ne morejo vplivati na Anglijo, da ne bi posestva vrnila pravemu lastniku, kajti to posestvo je bilo ukradeno po izdaji. Čeprav bi Angliji moralo biti jasno, da bi se s takim svojim stališčem pridobila še novega sovražnika, pa vendar glede Gibraltarja ničesar ne stori. Anglija sploh ne misli na to, di bi popravila krivico. Toda Albion se mora zavedati, končuje list, da bo Gibraltar spet pripadal Španiji.

Madrid, 8. avg. AA. DNB. List »Arisco« prinaša članek pod naslovom »Resnica«. V njem piše



Novi egiptski poslanik Abdel Vehar Beg odhaja od slovesnega sprejema pri knezu-naměstniku na Brdu.

v našem denarju. Zasnoval je obsežna javna dela, zgradil ceste in začel melioracije ter izboljšal cele predele države tako, da je mogel naseliti na novo pridobljena rodovitna tla 300 tisoč kmetijskih družin. Zvinoreja se je dvignila tako, da krije devet desetih domačih potrošnje, žita se danes pridelata toliko, da je uvoz padel več kot za polovico, izvoz grških poljedelskih proizvodov pa se je dvignil za 26 odstotkov. Velike in nove so tudi Metaxasove reforme glede delavske zakonodaje. Uvedeno je obvezno splošno zavarovanje, državna arbitraža in korporacije, s čimer je zasigural delavstvu dostojno življenjsko raven. Nekaj posebnega pa je, da vse kmetske in delavske organizacije, ki jih je Metaxas ustvaril, niso zbrane v stranki, ampak neposredno korakajo pod zastavo države. Najvažnejša in naravnost nosilna organizacija je tako imenovana Ethniki Organissis Neolaia, to je grška narodna mladinska organizacija, ki jo vodi Metaxas sam. V njej grška

o razmerju med Anglijo in Spanijo in prvi med drugim: Se nikdar doslej ni Spanija doživela toliko žalitev in nezasižanega sovraštva angleškega tiska in angleške politike. Današnje bede Spanije je kriva Anglija, ker je s podpiranjem Francovih nasprotnikov vse bolj in bolj širila državljansko vojno. Nič ni bolj naravno kakor to, da si narod, ki je toliko trpel zaradi Angležev, želi zmago tistih narodov, s katerimi je Spanija na isti ideološki črti in ki so v njenih najhujših urah stali na njeni strani in ki bodo v Evropi ustvarili tisti red, za katerega se je borila tudi Spanija.

Nove angleške obljube Indiji

Toda Indijci zahtevajo neodvisnost...

Simla, 8. avg. t. Lord Linlithgow, podkralj Indije, je danes objavil izjavo, ki bo imela velik odmev po vsej Indiji. V začetku svoje objave pravi, da je angleška vlada že lani v oktobru izrazila pripravljenost, da razširi sodelovanje ljudstva pri upravi Indije na ta način, da bi se dosedanj podkraljev svet, odnosno skupščine guvernerjev, razširile z vstopom zastopnikov obstoječih političnih strank v posvetovalno skupščino. Sodelovanja med strankami pa ni bilo mogoče doseči. Toda angleška vlada se je odločila, da ne bo čakala na morebitni sporazum med strankami samimi, marveč je pooblastila podkralja Indije, da naj pokliče nekatere osebnosti, ki predstavljajo indsko ljudstvo, v že obstoječi eksekutivni svet, in da ustanovi posebno posvetovalno skupščino, ki se bo sestajala od časa do časa ter bo omogočila bolj tesno sodelovanje državne uprave z zastopnikom ljudstva. Podkralj je dejal, da je angleška vlada to storila zaradi tega, da bi bila medsebojna povezanost Indije in Anglije večja in skupno vojskovanje proti sovražniku bolj učinkovito in izdatno. Razume se, da v sedanjem času angleška vlada ni mogla iti dalje in prepustiti vlado v Indiji nekemu režimu, ki bi ne mogel nositi odgovornosti za vojno in mir in ki ga odklanja veliko število močnih skupin v Indiji. Angleška vlada nima namena, da bi Indiji kakšen režim, ki ga ne marajo, vsiljevala. Danes, ko se angleški imperij bori za svoj obstoj, ni čas za to, da se ukvarjamo z ustavnimi vprašanji. Toda to, kar je v sedanjem trenutku mogoče, se bo storilo. Temu namenu da služita eksekutivni svet in posvetovalna skupščina, ki bosta sodelovali s podkraljem, odnosno z guvernerji kot glasnik indijskega ljudstva. Po končani vojni pa se razume, če bo angleška vlada našla možnost, da v Indiji ustanovi upravo, ki se bo naslanjala na glavne sile indskega narodnega življenja. Indsko ljudstvo samo bo naprošeno, da pove, kako naj

mladina ne goji samo telesne kulture in športa, ampak se tudi pod vodstvom častnikov vadi v vseh modernih vojaških strokah. Pokazalo se je, da je grški narod zelo dozetven za vsako veliko in dobro stvar in da je bila njegova strankarska razrvanost le posledica sebčne in brezvestne politike določenega števila klik iz »višje« plasti. Metaxas tudi vzorno skrbi za armado in je navezal najbolj prijateljske stike z vsemi balkanskimi državami, tako da se Grčija nima več bati, da bi nekatera vprašanja, ki so jo prej močno težila, mogla motiti mirni razvoj države. Posebno tesne prijateljske vezi družijo Metaxasa z našo državo, ki v njem vidi ne samo velikega moža, ampak tudi svojega odkritosrčnega in zanesljivega prijatelja. Zato čestitamo ob 4letnici tako njemu kakor tudi grškemu narodu, čigar telesno in moralno zdravje (vsako leto se namnoži za 100.000 duš) iamči za njegov čedalje večji napredek

bo izbran in sestavljen parlamentarni zbor, ki naj po vojni prevzelo odgovornost za vlado v Indiji.

Kalkuta, 8. avg. AA. Tass: Bivši predsednik indijskega nacionalnega kongresa Nehru je priobčil članek v listu »National Herald«. V članku pravi med drugim: Prepričani smo, da angleška vlada ne misli na neodvisnost Indije, mi pa prav tako ne moremo pristati na zamisel o preureditvi naše domovine v dominion ali kaj podobnega. Z dovoljili se homo edino z neodvisnostjo Indije. Angleški imperij mora po Nehrujevih besedah na koncu koncev propasti. Indija bo na ostala v svoji večni težnji za neodvisnostjo, edinstvo in prijateljstvom z drugimi državami.

Gandhijevo stališče

Bombay, 8. avg. b. Gandi je poslal spomenico svojim pristajšem, ki pa je pravzaprav naslovljena na Anglijo. Gandi pravi v spomenici, da indijski nacionalni kongres ne more večno čakati. Poteklo je že dovolj časa, odkar je kongres zahteval nacionalno indijsko vlado, toda London se doslej za to ni zmenil. Indija ne misli doseči rekorda v čakanju in če London kmalu ne bo storil svojega sklepa, bo izdano geslo za državljansko neposlušnost. Posledice naj si potem pripiše angleška vlada.

Celovška Mohorjeva družba - razpuščena

»Koroški Slovenec« poroča: Odbor Družbe sv. Mohorja v Celovcu je v juniju sprejel odlok državnega namestništva na Koroškem s sledečo vsebino:

»Državni namestnik za Koroško — v Celovcu dne 2. majnika 1940. Odlok: Na podlagi § 24 zakona o društvih z dne 15. novembra 1867. številka RBL 134 se društvo »Družba sv. Mohorja« s sedežem v Celovcu, ki obstoja na podlagi odloka svoječasnega deželnega predsednika Koroške iz l. 1860. ZL 338 Pres. razpušča in prepove. Proti odloku je tekem dveh tednov dovoljen pismenim ali brzojavnim potom priziv na državnega namestnika v Celovcu.

Utemeljitev: Društvo ne odgovarja več pogojem svojega pravnega obstoja ker grede stremljenja te bratovščine daleč čez okvir dušno pastirske brige za koroške Slovence. Tako ne spada izdajanje, posredovanje in širjenje leposlovnih splošno koristnih knjig, kakor to povdarja § 3 društvenih pravil, v dušno pastirski delokrog marveč je to nezaželen in nedovoljen posvetni delokrog, kakoršen je po sedaj veljavnih zakonih, izrazilo verski organizaciji načelno prepovedan. Z ozirom na predpise kazenskega zakonika je vsako delovanje, ki bi se mogla tolmačiti kot poizkus nadaljevanja te organizacije ali nove ustanovitve v drugi obliki a s istimi ali podobnimi cilji, prepovedan.

Podpis: V zastopstvu vladni predsednik Pavlovski.

Mohorjeva družba je bila od škofa A. Martina Slomška leta 1860 na praznik sv. Cirila in Metoda ustanovljena kot verska bratovščina. Družba se je hitro razvila in l. 1890 že dosegla 90.000 članov. Članstvo je potem nekoliko padlo a je v l. 1917 spet preokrajšilo 90.000. Po letu 1919 se je Mohorjeva družba razdelila v dve veji, v jugoslovansko, ki ji ima svoj sedež v Celju in v koroško, katere sedež je ostal v Celovcu. Celovška Mohorjeva družba je v vojnem času redno izposojevala od celjske sestre, da so člani na Koroškem dobivali redni vsakoletni književni dar. Mohorjeva družba je s sedanjim odlokom državnega namestnika v Celovcu prenehala obstojati.

Zagrebsk avremenska napoved: Zboljšanje vremena, toplo.

Zemunska vremenska napoved: Zboljšanje vedro in toplo vedro vreme v vsej državi. Nekoliko bolj oblačno utegne biti v zahodnih krajih. Krajevne nevihte v planinskih krajih.

Uredba o ureditvi službenih odnosov za primer vpoklica delojemalcev na vojaški vaje

Belgrad, 8. avgusta. AA. Uredba o ureditvi službenih odnosov za primer vpoklica delojemalcev na vojaške vaje.

Na podlagi § 1 uredbe o izpremembah obstoječih predpisov in o izdajanju novih z dne 16. septembra 1939. leta, št. 1118, je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal sledečo uredbo o ureditvi službenih odnosov za primer vpoklica delojemalcev na vojaško dolžnost:

§ 1.

1. a) Poziv delojemalca na vojaško dolžnost, izvzemši službovanje v stalnem kadru, v rednem, pripravnem, mobilnem in vodnem stanju ne prekine službenega odnosa.

2. b) Delodajalec je dolžan sprejeti svojega delojemalca ponovno v službo, čim je izpuščen z vojaške vaje pod istimi pogoji, pod katerimi je delojemalec delal pred vpoklicem na vojaško dolžnost, oziroma pod pogoji, glede katerih je bilo pogodbeno določeno pred tem pozivom.

3. a) V kolikor pa so v vmešanem času nastale izpremembe v službenih odnosih glede plače ali delovnega časa vseh ostalih istovrstnih delojemalcev pri tistem delodajalcu, pa bodo veljali novi pogoji.

4. d) Pri pogodbi o službovanju z omejenim delovnim časom se bo službeni odnos podaljšal pod pogoji, ki so označeni v § 2. za čas, ki se ni bilo poteklo v trenutku, ko je delojemalec odšel na vojaško dolžnost.

§ 2.

1. Pri službenih pogodbah, pri katerih znaša zakonski ali pa pogodbeno določeni odpovedni rok najmanj 14 dni, mora delojemalec po odpustitvi iz vojaške dolžnosti zahtevati, da ga vzame v prejšnjo službo. To zahtevo mora službojemalec sporočiti službodajalcu v roku 15 dni potem, ko je bil odpuščen iz vojaške dolžnosti, oziroma po poteku zdravljenja v bolnišnici ter po poteku odobrenega bolniškega dopusta in okrevanja. Službojemalec stopi na delo osem dan, oziroma prvi naslednji delovni dan po osmem dnevu, ko je sporočil svojo zahtevo službodajalcu.

2. Če je z zakonom ali s pogodbo določena večja odpovedna doba kakor pa 14 dni je službojemalec dolžan v roku 8 dni po odpustitvi iz vojaške dolžnosti obvestiti službodajalca, da je pripravljen stopiti na delo. Na delo pa stopi v dveh dneh po sporočilu poziva službodajalca, v vsakem primeru pa najkasneje osmi dan, oziroma prvi naslednji dan po osmem dnevu, ko je sporočil svojo zahtevo službodajalcu.

§ 3.

1. Rok za odpoved službe delojemalcu, ki je bil sprejet v službo kot namestnik osebe, katere je bila poklicana na vojaško dolžnost, znaša pri izvajanju odredbe § 2 te uredbe šest delovnih dni brez ozira na pogodbe ali pa z zakonom določene odpovedne roke.

2. V primeru odpovedi po predhodni točki izgubi veljavnost tozadevna službena pogodba po sili zakona brez ozira na rok njenega trajanja.

§ 4.

1. Odredbe § 1 in 2 te uredbe ne veljajo za delojemalce: a) za tiste, ki so zaposleni v obrtnih, podjetjih, in poklicih, v katerih je prenehalo delo.

b) Za tiste, ki so zaposleni v obrtnih, podjetjih in poklicih, katerih delo je popolnoma ustavljeno, ali pa je bilo ustavljeno v samostojnem oddelku ali pa v delavnici podjetja kot celote, kjer so delali.

c) Za tiste, ki so bili zaposleni pri delih, za katera so bili edino najeti, in so bila ta dela vezana na določen časovni razmah, če je namreč ta razmah že potekel.

d) Za tiste, ki so bili zaposleni pri delih, za katera so bili edino najeti, katera pa so bila končana prej, preden se je delojemalec vrnil z vojaške dolžnosti, pa delodajalec še ni začel z deli iste vrste v času, ko mu je službojemalec poslal sporočilo v smislu § 2 te uredbe.

2. V primeru, da službodajalec v roku enega leta po prenehanju ali ustavitvi dela ponovno nadaljuje z delom v kateri koli obliki enakega imena obrtni, podjetju ali poklicu (točka 1 in 2 predhodne določbe), imajo delojemalci, ki so bili prej zaposleni v obrtni, podjetju ali pa poklicu, po odslužitvi vojaške dolžnosti prvenstveno pravico za zaposlitev pod enakimi pogoji pri najetju delojemalcev, če se prijavijo do začetka dela ali pa

najpozneje 14 dni po začetku dela. Službodajalec je dolžan imeti službojemaleca v evidenci najdlje šest tednov, če v času prijave nima potrebe, da bi ga obdržal.

3. Službodajalec je dolžan sprejeti nazaj v službo službojemalece, ki se vračajo z vojaške dolžnosti, samo v tolikšnem številu, katero ne preseže število službojemalcev dotične vrste, kateri so bili normalno zaposleni v tem času pri dotičnem službodajalcu.

Za odpoved službe dotedanjim službojemalecem v tem primeru odredbe § 3 te uredbe. V kolikor bi službodajalec povečal število službojemalcev tiste vrste po povratku službojemalca z vojaško dolžnostjo in bi slednji postavil zahtevo za ponoven sprejem na delo, § 2 te uredbe, je službodajalec dolžan v roku 3 mesecev prvenstveno sprejeti v delo takega službojemalca v smislu § 1 te uredbe.

5. Ako službodajalec preneha ali pa ustavi svojo obrt, podjetje, samostojni oddelk ali pa delavnico podjetja kot celoto ali pa poklic na drugem kraju ali pod drugo obliko obnovi v roku treh mesecev, potem izjeme iz točke 1 in 2 te določbe tega paragrafa ne veljajo.

6. V primeru, da službodajalec ne bi sprejel nazaj v službo službojemalec, ki se vračajo, — po odredbah te uredbe obstoji obveznost za službojemaleca, da jih sprejme nazaj — potem je dolžan dati službojemalecem odškodnino za ves čas, dokler službeni odnos ne bo prekinjen v smislu predpisov obrtnega zakona.

V primeru, da bi se službojemalec vrnil z vojaški dolžnostjo z zmanjšano delovno sposobnostjo v tolikšni meri, da ne bi bil zmožen opravljati svoje prejšnje službe, pa ima zato prvenstveno pravico za zaposlitev pri istem službodajalcu za posle, ki odgovarjajo njegovi zmanjšani delovni sposobnosti, v kolikor se dotičnemu službodajalcu zaradi zaposlitve prijavi v roku 6 mesecev, računajoč začetek roka po točki 2, § 2 te uredbe.

§ 5.

1. Če je prišel odhod na vojaško dolžnost po odpovedi službenega odnosa od strani službodajalca, ali pred potekom odpovednega roka, ta odpoved ne velja.

2. Izjemo od prednjega tvori odpoved, katero je dal službodajalec v primeru, ko je najmanj za mesec dni prenehalo ali pa bilo ustavljeno delo v obrti, podjetju ali samostojnem oddelku, ali delavnici podjetja kot celoti, ali po vpoklicu, kjer so bili dotični službojemaleci zaposleni, v kolikor se je prenehanje ali pa ustanovitev dela začela najkasneje v roku mesec dni, računajoč tu od dne, ko je bila odpoved izročena.

3. Službojemalec, ki se je po odpustitvi z vojaške dolžnosti vrnil v službo, se v nobenem primeru služba ne more odpovedati v času enega meseca. To pa ne velja za primere prenehanja ali ustavitve dotičnih del, dela v obrti, podjetju, samostojnem oddelku ali v delavnici podjetja kot celoti ali vpoklicu, kjer je bil tisti službojemalec zaposlen, ako je prišlo prenehanje oziroma ustavitve dela v navedenem času ali pa je bila v navedenem času ali pa pred tem izročena odpoved vsem službojemalecem zaradi eklenjenega prenehanja ali ustavitve dela v delavnici, podjetju, samostojnem oddelku ali v delavnici podjetja kot celote, ali v poklicu, kjer so bili dozdaj zaposleni. Odredbe tega paragrafa se nanašajo na prekinitve pogodb po določbah § 239 obrtnega zakona, izvzemši odredbe točke 9-odst. 1 tega paragrafa.

§ 6.

1. Službojemalec odtodno službodajalec lahko zahtevata tudi posredovanje pristojne oblasti splošnega upravnega značaja prve stopnje z namenom, da se odstranijo nesporazumi in izogone sporom, ki bi nastali pri izvajanju predpisov te uredbe.

2. Oblast splošno upravnega značaja prve stopnje je dolžna takoj vzeti v razpravo predloženo zahtevo in pri zainteresiranih strankah delovati za to, da bi se nesporazum na miren način poravnal.

3. Posredovanje se mora končati v osmih dneh ter je treba v zapisku ugotoviti in podati zahteve in rezultate posredovanja. Ako posredovalni postopek ne bi uspel, je dolžna pristojna oblast nezadovoljno stranko zaradi materialnih zahtev poslati na sodišče.

4. Za primer neupravičenih izostankov bo pristojna oblast uporabila ukrepe, ki jih predvideva zakon vslošno upravnem postopku.

5. Ta postopek posredovanja je prost vsake takse.

6. V krajih, kjer obstoji inspekcija dela, opravljajo ta posel organi inspekcije dela za podjetja, za katere je pristojna.

7. Spori, ki se nanašajo na materialne terjatve in zahteve službojemalcev za dosego pravic na temelju te uredbe, spadajo v mejah pristojnosti po obrtnem zakonu v pristojnost izbranih odborov (sodišč dobrih ljudi) in § 343 obrtnega zakona, v kolikor sporna vrednost ne znaša več kot 12.000 din, preko te vsote pa spadajo v pristojnost rednih sodišč.

§ 7.

Odredbe te uredbe veljajo za službene odnose službojemalec, ki so zaposleni pri privatnih (fizičnih in pravnih osebah), upoštevajoč tukaj tudi zaposlitev v obrtnih in podjetjih, ki spadajo pod obrtni zakon, kakor tudi zaposlitev v podjetjih, zavodih, ustanovah in poklicih, ki so navedeni v točki 1 § 433. obrtnega zakona.

2. Odredbe te uredbe veljajo tudi za službojemalece, ki so zaposleni pri privatni banki, Privilegirani agrarni banki, v mestnih hranilnicah in njihovi zvezi, v banovinskih hranilnicah, v privilegiranih združenjih, v njihovih poslovnih in revizijskih zvezah in v glavni zadrugi zvezi v združenih in pomožnih blagajnah iz § 119. zakona o gospodarskih združenjih, v ustanovah socialnega zavarovanja in v upravah javnega posredovanja dela, pri izdajanju in prodajanju periodičnega tiska, v pisarnah pooblaščenih inženirjev, gospodarskih svetovalec in trgovskih posrednikov (senzalov in mešetarjev), v podjetjih za prodajanje srečk razredne loterije in prodajanje tobaka ter soli, v pomorskih in gozdnih podjetjih, v lovskih in ribolovskih podjetjih s pra-

vico na mesečne ali pa večmesečne plače.

3. Odredbe te uredbe veljajo tudi za službojemalece, ki so zaposleni v državnih in samoupravnih zavodih in drugih ustanovah, v kolikor za te službojemalece ne obstoje posebni zakonski predpisi, s katerimi je isto vprašanje urejeno, kakor tudi za uslužbence dnevnicaarje, delavce in ostale pomožne moči na občinah, v kolikor statuti občine ne določajo za iste ljudi ugodnejših odredb.

4. V kolikor se pokaže potrebno, da je treba veljavnost odredb te uredbe razširiti tudi na podjetja, ustanove in poklice, ki niso imenovani v prednjih točkah, bo to določil z uredbo minister za trgovino in industrijo skupaj z ministrom za socialno politiko in ljudsko zdravje.

§ 8.

Odredbe te uredbe se bodo izvajale tudi za tiste službojemalece, ki so se vrnili z vojaške dolžnosti po 1. septembru 1939, v kolikor so zahtevali v roku 15 dni po uveljavitvi te uredbe, da se vrnejo v prejšnjo službo.

§ 9.

Glede pravic službojemalec in plač za čas, dokler so na vojaških vajah, bodo veljale tudi po uveljavitvi te uredbe določb § 221. obrtnega zakona vse dotlej, dokler o tem vprašanju ne bi bila izdana posebna uredba.

§ 10.

Ta uredba velja za vse ozemlje kraljevine Jugoslavije in stopi v veljavo z dnem, ko je objavljena v Službenih novinah.

Resolucija Jugorasa

Belgrad, 8. avgusta. m. V prostorih Delavske zbornice je bila konferenca vseh prestolniških organizacij Jugorasa. Na konferenci je imel glavni referat zastopnik predsednika Jugorasa Ljubomir Mitić. Po njegovem govoru so sprejeli tole resolucijo:

1. Navdušeno pozdravljamo in odobravamo izjavo glavnega odbora Jugorasa z dne 29. julija 1940 za socialno in gospodarsko preureditev države.

2. Celokupno članstvo Jugorasa s področja uprave mesta Belgrada pozdravlja svojega predsednika tovariša Dragišo Cvetkovića in odločno zahteva, da se energično in takoj začne izvajati reforme.

3. Zahtevamo, da kr. vlada poostri odločne ukrepe proti framasonom in ekspanzontom kapitala, ki otrivajo namene kr. vlade za izvedbo reform proti vsem tistim, ki zavzemajo najvažnejše in najvidnejše položaje na čelu banknih, finančnih, kulturnih, socialnih, privilegiranih in državnih ustanov in ministrstev.

Zbornica za TOI v Ljubljani razpuščena

Belgrad, 8. avgusta. m. Minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres je podpisal odlok, s katerim se razpušča Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Za komisarja je postavljen generalni ravnatelj Kreditnega zavoda v Ljubljani, g. Avgust Tosti.

Zadušnice za pok St. Radičem

Zagreb, 8. avg. b. Danes so bile svečane zadušnice za pokojnim Stjepanom Radičem. V katedrali je bila zadušnica ob 10. ki se je udeležil ban banovine Hrvatske dr. Subašič z vsemi predstojniki posameznih oddelkov, udeležili so se je tudi predstavniki raznih ustanov in korporacij. Zadušnice je prisostvovala družina pokojnega Stjepana Radiča. Po zadušnici so položili na grob Stjepana Radiča na Mirogoju prekrasen venec, hrvatski grb iz cvetja, okrašen z lovrom. Te svečanosti so se udeležili tudi predstavniki Hrvatske seljačke zašтите in predstavniki raznih krajevnih organizacij HSS. Tudi v ostalih večjih mestih Hrvatske so bile zadušnice.

Belgrad, 8. avgusta. m. Ob obeltnici smrti Stjepana Radiča so bile danes tudi v Belgradu zadušnice. Žalno opravilo je daroval v cerkvi Kristusa Kralja kanonik Vlašič. Udeležili so se ga trgovinski minister dr. Andres, pomočnik zunanega ministra dr. Jukić, pomočnik poštnega ministra dr. Ciko, kabinetni šef podpredsednika vlade dr. Mačka, zastopniki Hrvatskega kluba s predsednikom Vlaškovičem na čelu, ter še mnogo drugih.

Zastopniki Glavne Zadrugne zveze pri ministru dr. Andresu

Belgrad, 8. avgusta. AA. Danes dopoldne je trgovinski minister dr. Ivan Andres sprejel v svojem kabinetu predstavnike Glavne Zadrugne zveze, katere je vodil glavni tajnik Gjorgje Davidović. Delegacija je razložila ministru stanje na tržišču pšenice in koruze, ki je nastalo po uveljavitvi uredbe za maksimiranje cen pšenice in koruze. Prav tako je ugotovila, da te cene ne poplačujejo stroškov proizvodnje, obenem pa tudi sklenjene kupčije žitne sekcije glavne zadrugne zveze glede minimalnih cen za pšenico in koruzo. Na koncu je delegacija predložila svoje predloge in prosila ministra dr. Andresa, naj s svoje strani stori vse, da bi bilo njihovim upravičenim željam v okviru zakonskih možnosti ustrezno. Minister dr. Andres je pozorno poslušal poročilo delegacije in obljubil v mejah možnosti vso svojo podporo.

Združenje kinematografarv

Belgrad, 8. avgusta. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona. Uredba se glasi:

Cl. 1 za § 357 obrtnega zakona se doda sledeče: Lastniki kinematografskih obrtov na ozemlju uprave mesta Belgrada, v dravski, donavski, moravski, vardarski in zetski banovini bodo ustanovili svoje posebno združenje v smislu predpisov tega zakona. Za ustanovitev, ustroj, poslovanje, prenehanje in nadzorstvo nad tem združenjem, kakor tudi o vseh ostalih funkcijah, ki jih napram združenjem te vrste izvajajo zbornice ali ban v smislu predpisov obrtnega zakona, je pristojna za to združenje trgovinska zbornica v Belgradu, ozir. upravnik mesta Belgrada. Združenje, ki se bo ustanovilo na podlagi te uredbe, more sprejeti tudi vsa tista podjetja na ozemlju združenja, ki se tudi deloma bavijo s filmskimi posli, vendar pa članstvo za ta podjetja ni obvezno.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 8. avg. b. Ban banovine Hrvatske dr. Subašič je sklenil, da spremeni razdelitev posojila, ki ga je prosvetno ministristvo dalo za zgradnjo zagrebske fakultete. Z vsote treh milijonov dinarjev bo odkupljena zgradba etnografskega muzeja, z neskrom enega milijona dinarjev se bo končala ortopedska in zobna klinika medicinske fakultete. Kupili bodo zemljišče za zgradnjo filozofske fakultete in pa strojno laboratorija tehnične fakultete. Dva milijona je določenih za zgraditev pravne fakultete, dovršil pa se bo tudi tretji paviljon gospodarsko-gozdne fakultete in zgradbe veterinarske fakultete.

Zagreb, 8. avg. b. Do hude prometne nesreče je prišlo poleg Plitvičkih jezer. Avtobus, poln potnikov, se je zrušil v globino ter je k sreči obvisel na brzojavnem drogu, ki je preprečil, da avtobus ni padel v jezero. Reševalna dela so se takoj pričela. Ranjence so naložili na tovorni avto in jih odpeljali v bolnišnico. Lastnik avtomobila Groznik je dobil hude poškodbe, več potnikov pa je bilo laže ranjenih.

Visoko odlikovanje Mohorjeve družbe v Celju

Belgrad, 8. avg. m. Na predlog prosvetnega ministra so kr. namestniki podpisali ukaz, s katerim so odlikovali: Družba sv. Mohorja v Celju z redom sv. Save I. stopnje, dr. Franc Cukala, predsednik Družbe sv. Mohorja, z redom Jugoslovanske krone III. stopnje, Franc Kotnik, ravnatelj Družbe sv. Mohorja, z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje.

Osebnosti

Belgrad, 8. avgusta. AA. Postavljen je Stefanovič Milan, svetnik 4-I v zunanem ministristvu, za načelnika tiskovnega oddelka v zunanem ministristvu v 3-II.

Belgrad, 8. avgusta. AA. Napredovali so za višjega kontrolorja ravnatelja državnih železnic v 6. skupini Mihael Vrabec, za višjega kontrolorja postaje Novo mesto v 6. skupini Karel Lapajne, za višjega kontrolorja postaje Maribor v 6. skupini Jožef Božič, za višjega kontrolorja prometno-komercialnega oddelka v 6. skupini ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani Srečko Zaplotnik. Za višjega kontrolorja v Mariboru v 6. skupini Albert Brumen. Za višjega kontrolorja s prometno-komercialnega oddelka ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani Frančišek Čekal.

Upokojena sta pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani Avgust Lukačič, inšpektor 5. skup., in Ivan Vidovič, višji kontrolor 6. skupine.

Belgrad, 8. avg. m. V 7. skup. so napredovali meščanskošolski učitelji in učiteljice: Kunc Zlata, Rakek, Turk Josip, Trbovlje, Grubelnik Franc, St. Vid nad Ljubljano, Costa Anton, Tržič, Kotnik Franjo, Maribor, Zigon Ljudmila, Skofja Loka, Kobilica Marija, Ljubljana, Tratnik Jože, Celje.

Belgrad, 8. avgusta. m. Z odlokom prometnega ministra je postavljen v 8. skup. pri ljub. žel. ravnateljstvu za pristava Vencleslav Šešek.

Belgrajske novice

Belgrad, 8. avg. m. Trgovinski minister je podpisal odlok, s katerim prepoveduje nadaljnjo proizvodnjo gumijastih opank ter ostale gumijaste obutve ter že nekaterih drugih gumijastih izdelkov.

Belgrad, 8. avgusta. AA. Finančni minister je odobril naknadni kredit milijon dinarjev osrednjemu Higienickemu zavodu za nakup kinina in ostalih zdravil in sredstev za pobijanje malarije.

Belgrad, 8. avgusta. m. Zaradi pomanjkanja gumija so nekateri lastniki avtomobilov v Belgradu že spravili svoje avtomobile v garažo. V kratkem bo iz prometa vzetih skoro polovica tovornih avtomobilov.

Izvoz jabolk v Nemčijo

Novi predpisi PRIZAD-a izvoznikom

Belgrad, 8. avgusta. AA. PRIZAD je odobril izvoz svežih jabolk v Nemčijo. Za ta izvoz v avgustu in septembru je rezervirala v nemško-jugoslovanem plečilnem prometu 1.200.000 RM, kar pomeni po količini okrog 600 vagonov jabolk. Uvozna carina za nepakirana sveža jabolka znaša, kakor je to izvoznikom že znano, 4.50 RM za vsakih 100 kg v času do 24. septembra 1940, od 25. septembra do 31. decembra 1940 pa 2 RM za vsakih 100 kg. Pravico do udeležbe pri izvozu imajo vsi pooblašчени izvozniki v smislu uredbe o nadzorstvu nad sadjem in sadnih izdelkov.

Vsaka pošiljka mora biti opremljena z dovoljenjem, ki je predpisano za izvoz jabolk v Nemčijo od strani privilegirane izvozne družbe in s predlogom za potrditev uvoza blaga v nemško carinsko področje. Uradno pisano potrdilo mora vsebovati izjavo, da natovorjeno in pregledano blago ni okuženo z ušmi »San Jose« in da izvira iz sadovnjakov, okrog katerih v razdalji 5 km ni imenovanih uši. PRIZAD bo daljal izvoznikom na razpolago izvozna dovoljenja v dveh izvodih za vsako pošiljko, od katerega enega je treba izpolniti s podatki, kateri so potrebni, in ga priključiti originalnemu tovrstnemu listu, prav tako pa je treba izpolniti duplikat in ga takoj vrniti družbi, čim je bila roba odpremljena. Izvoznemu dovoljenju je treba priključiti predlog za potrditev uvoza blaga v nemško carinsko področje na tiskovino, katero daje prav tako privilegirana izvozna družba izvoznikom na razpolago. Izvozniki mora ta predlog izpolniti z vsemi zahtevanimi podatki in ga tudi podpisati. Izvozno dovoljenje in listina za nemško carinsko potrdilo sta opremljena z isto točko številk. Opozarjajo se izvozniki, da teh dveh listin ne pošiljajo.

PRIZAD poziva izvoznike, naj v začetku pobiranja sadne letine opozore svoje nemške kupce, ti pa svoje carinske posrednike, da mora biti predlog za carinsko potrdilo izročen carinarici prej, preden se izvoz izvrši, da bi carinarica mogla pravočasno vrniti potrdilo o izvršenem uvozu PRIZAD-u.

Zaradi obveznega pregleda sadja na nemški strani se more izvoz nepakiranih svežih jabolk v Nemčijo opravljati samo preko sledečih obmejnih postaj: Jenesice, St. Ilj, Gornja Radgona, Dravograd, Cmurek in Gotthard.

Do nadaljnjega sporočila PRIZAD-a veljajo sledeče cene za sveža, še nepakirana jabolka: Navadna jabolka 18 RM za 100 kg, namizna jabolka pa 21 RM za 100 kg franko nemško-jugoslovanška meja. Pri pošiljavi franko madžarsko-nemška meja se gornje cene povišajo za 1.50 RM. RIZAD priporoča izvoznikom, da forsirajo prodajo franko naša državna meja in da samo izjemno, kadar pošiljke spadajo k madžarskemu pogročju, pristanejo na to, da se pošiljka odpremi na madžarsko-nemški meji. Za frankiranje do te meje je potrebno predhodno dovoljenje finančnega ministristva oziroma Narodne banke.

Pri prodaji jabolk, ki so nepakirana in prsto naložena, morajo izvozniki fakturirati tovrstno težo po tovrstnem listu. Franzisa za primanjkljaj, ki nastane med potjo, znaša pri svežem nepakiranjem sadju 4% in je izvoznik dolžan uvozniku povrniti samo morebitni primanjkljaj, ki presega to količino. Vsaka večja nadoknada pri primanjkljaju v težini se bo smatrala za prikriti popust v ceni.

Prodaja se more izvršiti samo za takojšnjo dobavo in izključno pooblaščenim nemškim izvoznikom, ki imajo odobrene izvozne kvote. Pošiljanje neprodanih količin za poznejšo prodajo je prepovedano. Prodajanje in ponujanje po nižjih cenah, kakor so gornje, je strogo prepovedano in se najostreje kaznuje.

Zaradi pospeševanja izvoza svežih jabolk v Nemčijo razpisuje PRIZAD premijo 25 din za vsakih 100 kg. uvoženih v nemško carinsko področje v času od 6. avgusta do 24. septembra 1940. Izvozniki so dolžni upoštevati te premije pri izvoini kalkulaciji, da bi odkupne cene prišle do izraza tudi pri pridelovalcih. Za izvoz svežih in nepakiranih jabolk v Nemčijo veljajo tudi splošni pogoji za izvoz svežega sadja v Nemčijo, ki so bili že prej objavljeni.

Italijanska ofenziva v Afriki

Italijani napredujejo v angleško Somalijo in zbirajo močne čete na meji Egipta

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 8. avg. AA. Stefani: Sporočilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 60 se glasi:

Ena naših kolon, ki je pred tremi dnevi prestopila mejo Angleške Somalije, je dospela do morja in zavzela Zeylo.

V Vzhodni Afriki so napadle naše bombniške formacije letališče Veidizir, kjer so na tleh uničile tri sovražna letala in povzročila škodo in požare na letališču, medtem ko je bilo v letalskem spopadu zbito eno sovražno letalo.

Sovražna letala, ki so letela nad Diredavo in Masavo, niso naredila nobene škode. Naše letalstvo je bombardiralo v vzhodnem delu Sredozemskega morja sovražni konvoj, v katerem je bilo pet ladij v spremstvu vojnih ladij. Zadetih in težko poškodovanih sta bili dve tovorni ladiji.

Rim, 8. avgusta. AA. Stefani. V zvezi z zmagovitim prodiranjem italijanske vojske v angleški Somaliji, je angleška poluradna agencija izdala uradno poročilo in izjavo londonskih pooblaščenih krogov, ki je samo nov dokaz smešnosti angleškega zadržanja, kadar gre za neuspehe in poraze, ki se ne dajo ustaviti. Angleško poročilo pravi, da je neka italijanska kolona v korakala v Zeylo in da ni tam zadela ob nikakršen odpor angleških čet. Komunikacije pravi dalje, da so znatne italijanske čete s tanki, topovi, strojnimi in letalski zvezle tudi Sargeiso. Angleško poročilo skuša omiliti neuspeh, ko dodaja, da so angleške čete dobile nalogo za umik, ko so poprej prizadevale sovražniku velike izgube in uničile več italijanskih tankov. Angleško poročilo pravi seveda, da so izgube malenkostne; dodaja pa, da je sovražnik zavzel ta mesec tudi Odveino. Najbolj smešen je pa poskus Angležev, da bi zmanjšali pomen splošnega prodiranja italijanskih čet na ozemlje angleške Somalije, ko pripominjajo, da je leta 1935 Anglija ponudila Zeylo Italiji, da je pa Italija to ponudbo odklonila. V Londonu bi radi pozabili, da je Italija odklonila to ponudbo zato, ker je hotela zmagati v vsej Abesiniji, kar je tudi dosegla kljub sankcijam in spletkam Anglije. Angleško poročilo dodaja dalje, hoteč najbrž pomiriti Angleže, da morajo italijanske čete zdaj prodirati 250 km daleč ob obali, če hočejo prispeti v Berbero, da se pa nekako revanširajo, pa pravijo v zvezi s tem, da se bo angleški odpor začel šele v goratih krajih. Toda znana reč je, da bodočnost izvira iz sedanjosti, in sedanjosti pa Angliji ne gre dobro.

Newyork, 8. avgusta. b. Tukajšnji listi objavljajo na prvih straneh poročila iz Londona in Kaira, po katerih je italijanska vojska pričela z armado 250.000 mož nastopati proti Angležem v Sudanu.

Angleška poročila

London, 8. avgusta. AA. Reuter: V londonskih krogih izjavljajo, da Angleži luke Zeylo v Somaliji, ki so jo ponudili Italiji kot darilo l. 1935, a je Italijani niso sprejeli, niso branili. Italijani imajo zdaj pred seboj obročno cesto proti Berberi, dolgo 240 km. Izjavljajo, da se bo britanski odpor začel v goratem predelu med Cargaisom in Veinom.

Reuter: Iz uradnih virov se je zvedelo nadalje, da so italijanske čete zavzele tudi Oveino in Hargeiso v britanski Somaliji.

Veru oči zdravnik

Najbolj sloveči kirurg našega časa dr. Ferdinand Sauerbach bo praznoval 3. oktobra tega leta 65 letnico svojega rojstva. Najbolj znana je njegova kirurška zdravitev jetike s pomočjo operacije prsnega koša, plastična operacija raka na požiralniku, operativna odstranitev ožuljkov na srcu in posebno njegova tehnika nadomeščanja udov, na primer umetne roke, s katero je mogoče izvrševati za silo vse opravke. Sauerbruch je postal leta 1908 docent v Breslauu, potem izredni profesor v Marburgu, leta 1911 v Curihu, leta 1918 v Monakovu, leta 1928 pa je postal rektor kirurške klinike na tako imenovani Charité v Berlinu. Sauerbruch se je, kakor vsi veliki zdravniki, prepričal o obstoju in udeleževanju duše. Tudi o Bogu je zapisal lepe misli, tako n. pr. pravi v svojem predavanju »Zdravnik in duhovni pastir oktobra 1935« med drugim: »Ni resnične zdravniške umetnosti, če zdravnik ni ponižno vezan na Boga. Iz tega ponižnega priznavanja izvira ogromna moč, ki jo moramo imeti, da vršimo svoj poklic s polno odgovornostjo tako pred posameznim bolnikom, kakor pred vsem narodom. To morem reči v imenu mnogih zdravnikov vseh časov, ki vedo, da sta telo in duša enota. Tudi dušnopastirska opravila imajo velik pomen za zdravnika, ker dušni pastir zdravniku lahko veliko pomaga.« V predavanju o izpremembah medicinskega mišljenja, ki ga je imel na tehnični visoki šoli v Hannoveru, je izjavil Sauerbruch, da »vse prirodoslovne vede privedejo človeka do ponižnosti pred Bogom, ki presega vse naše umovanje in iskanje in brez katerega ni mogoče razumeti tajne življenja in stvarstva. Pravi zdravnik je ponosen na svoj poklic, goji svoje dostojanstvo in skrbno varuje svojo neodvisnost, hkrati pa se globoko klanja Najvišjemu in Neizrecnemu z vso zavestjo svoje ničnosti pred njim.« Lepe so tudi besede, ki jih je izpregovoril v nemškem filozofskem društvu o bolečini. Dejal je: »Bolj učinkovita kakor vsaka filozofska spoznanje je vera, ki je zasidrana v globinah duše. Šele v krščanski veri zadobi vsaka bol in vsako gorje odrešilen značaj. V krščanstvu spoznamo bol kot sredstvo modrega in svetega vodstva Boga, da nas preizkusi, predvsem pa, da se izoblikujemo v pravi in očiščeni značaj.«

London, 8. avgusta. AA. Reuter: Glavna snov današnjih jutranjih listov je italijanski napad na angleško Somalijo. Listi so zadovoljni z uspehi, navedenimi v obeh večerajšnjih govorih, poudarjajo pa, da položaj še zdaleč ni zadovoljiv in zahtevajo še večjo mobilizacijo indskih čet. Glede italijanskega napada na Somalijo se listi čudijo, da niso Italijani že prej napadli, in sicer takoj po polomu Francije. Vojaški urednik »Timesa« piše, da je edini pomembnejši vojni cilj v Somaliji zavzetje Berbere in njenega pristanišča, ki je oddaljen od Zeyle, ki so jo Italijani zasedli, še 250 km, in ki jo bodo Angleži branili.

Kairo, 8. avgusta. t. Reuter: Vrhovno vojno poveljstvo angleške vojske poroča:

Kakor je bilo predvideno, so se italijanske čete na svojem pohodu skozi angleško Somalijo, ustavile pri mestih Hargeisa in Odweina, ki so jih zasedle. Angleška izvidniška letala so ugotovila le manjša premikanja okrog teh mest. Na zahodu v pušavski meji (egiptsko-libijska meja), je vse mirno, toda izvidniška letala poročajo, da se pomikajo nove motorizirane, sovražne skupine proti meji. Italijanska letala so napadla Atbaro v Sudanu. Škode ni bilo. Drugod po Sudanu je vse mirno. Iz Kenije in Palestine ni poročil o kakšnih novih dogodkih.

Haifa bombardirana

Haifa, 8. avgusta. AA. (Reuter.) Pri večerajšnjem bombardiranju Haife je našel smrt neki Arabec, eden je pa ranjen. Bombe so napravile materialno škodo.

Po drugih bojiščih

Dve pomorski bitki?

Ena v Sredozemskem, druga na Atlantskem morju

Valencia, 8. avg. b. Ze tri dni se sliši s morja močno grmenje topov v smeri proti Alžiru. Še vedno ni znano, kaj se dogaja v tem delu Sredozemskega morja. Poučeni krogi ne izključujejo, da gre za poskus angleškega brodogradnje, da vzpostavi zvezo z angleško eskadro, ki je v vzhodnem delu Sredozemskega morja.

Rio de Janeiro, 8. avg. b. »United Press« poroča: List »A Note« poroča, da so na brazilski obali slišali pretreko noč grmenje topov. Mislijo, da gre za pomorsko bitko. V nadaljnjem poročilu pravi list, da je neka brazilska ladja videla v bližini obale Espirito Santo oborožene ladje.

Nemška poročila

Berlin, 8. avg. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo oborožene sile sporoča:

Neka tržaška podmornica je potopila tri sovražne oborožene trgovske ladje v skupni tonaži 16 tisoč ton. V noči 8. avgusta so naša letala položila mine pred celo vrsto angleških pristanišč.

Razen tega so naša letala bombardirala več tovarni orožja in streliva, kakor tudi postojanke protiletalskega topništva ter svetilnike. Med drugimi so letala tedaj bombardirala tovarne »motorjev Liland, nedaleč od Casterja, tovarne motorjev Vickers Armstrong, industrijska podjetja v okolici Plymoutha in postojanke protiletalskega topništva in svetilnike zraven pristanišč Manchester, Cardiffa, Dorchestra in Plymoutha.

Nekoliko sovražnih letal je zašlo ponoči na severno in zahodno Nemčijo. Vrženih je bilo več bomb, ki pa niso povzročile resnejše škode. Poškodovane so bile stanovanjske zgradbe v nekem predmestju Essena. Cete za protiletalsko obrambo so hitro pogasile požare. Uničena je bila ena lopa. Naša lovška letala so zbila 2 sovražni letali.

Angleška poročila

London, 8. avg. t. Reuter: Letalsko ministrstvo uradno poroča:

Močne nemške letalske skupine so napadle angleške trgovske ladje v Rokavskem prelivu. Tako se je 12 angleških lovec vrste »Hurricane« spustilo v borbo s 50 nemškimi bombniki vrste »Junker«, ki jih je branilo veliko število lovec vrste »Messerschmitt«, nekaj pa tudi najnovejša vrste »Heinkel 113«, ki jih je Nemčija dosedaj uporabljala samo poskusno ob priliki bojev v Franciji. Naši lovci so sestrelili 6 Junkerjev vrste 87 (strmoglavci »Stuka«) in 3 Messerschmitte. Nekaj drugih so poškodovali. Blizu Stonerja se je 10

Amerika utrjuje Grönlandijo

Washington, 8. avgusta. b. Vlada Združenih držav je po temeljiti proučitvi položaja in po izčrpnih informacijah, ki jih je dobila od svojih zaupnikov, sklenila storiti izredne varnostne ukrepe na Grönlandiji. Ti ukrepi naj bi prepričali, da bi kakšna tuja sila na Grönlandiji ne zgradila svojih pomorskih in letalskih oporišč. Obe vojni ladiji »Georges Campbell« in »Northland«, ki sta sposobni za službo na dolgih progah, sta spremljali transporte obalnih baterij in protiletalskih baterij v Grönlandijo. Prav tako so na poti za Grönlandijo tudi veliki transporti orožja in municije.

Z ozirom na takšne ukrepe je torej jasno, da je vlada Združenih držav pričela posvečati Grönlandiji mnogo več pozornosti kakor doslej, ker je po izjavi predsednika Združenih držav, Roosevelta, Grönlandija vključena v Monroeovo doktrino. Varnostni ukrepi, ki jih je storila Amerika, so sledili na pobudo generala Bruna, ki je v Washingtonu sporočil iz Grönlandije, da se v zadnjem času zadržujejo na Grönlandiji številne tuje misije, ki stalno fotografirajo razne strategične kraje in vršijo kartografske meritve.

Kako bodo vozili otroke iz Evrope v Ameriko

Washington, 8. avgusta. AA. DNB: Reprezentativna zbornica je večeraj sprejela zakonski načrt o okoliščinah, v katerih ameriške ladje lahko prepeljejo otroke iz Evrope v Ameriko. Ladje USA lahko zaplovejo v vsa evropska vojna območja, da vkrajo evropske otroke in jih prepeljejo v USA.

bombnikov iste skupine spet spustilo v boj s 35 novimi nemškimi Junkerji ter so sestrelili 6 strmoglavcev, en Messerschmitt, ki jih je spremljal, trije drugi strmoglavci pa so bili verjetno tudi smrtonosno zadeti, a ni bilo mogoče videti njihovih končnih pogube.

Pariz—Kopenhagen

Mouline, 8. avgusta. b. »United Press« poroča: Angleška letala napadajo zbiranja nemških čet v notranjosti Francije ter v severni Nemčiji. Angleška letala so večeraj napadla pariško letališče Le Bourget, kjer sta bili dve osebi ubiti, šest pa ranjenih. Angleška letala so povzročila škodo na samem letališču in v lopah.

Curih, 8. avgusta. b. Dopisnik »United Press« poroča iz Stockholma, da je bil ponoči zopet bombardiran Kopenhagen. Britanske letalske eskadre so obiskale glavno mesto Danske ob 23.30 in eksplozije bomb so se slišale na švedski obali celih 20 minut. Protiletalske baterije so delovale zelo živahno, žarometi pa so razsvetljevali nebo.

Sovjeti izzivajo Finsko

Moskva, 8. avgusta. t. Sovjetski radio in sovjetski tisk ostro napadajo Finsko vlado, češ da onemogočuje razvoj prijateljskih odnosov med obema državama. Oba pripovedujeta, da je bilo v Helsinkih ustanovljeno Društvo prijateljev Sovjetske Rusije, ki je takoj zbralo v mestu samem 20.000 članov. Po podežlju pa mnogo več. Finska vlada pa da je z ostrimi ukrepi onemogočila delovanje tega društva, razpršila sprejete, ki jih je društvo organiziralo, surovo postopala z onimi,

Angleži trdijo, da imajo sedaj 40 milijonov ton trgov. brodogradnje

London, 8. avgusta. AA. (Reuter.) Minister za trgovsko mornarico razglasa, da se je zaradi nemške zasedbe Poljske, Norveške, Danske, Nizozemske in zaradi kapitulacije Francije pomnožila trgovinska mornarica angleške imperije za več kot 40 milijonov ton. Pri tem gre približno pet in pol milijona ton na Norveško, približno 3 milijone ton na Nizozemsko, pol milijona ton je pa pod kontrolo belgijske in poljske vlade.

London, 8. avgusta. AA. (Reuter.) Po podatkih, ki so prišli iz strokovnega vira, razpolaga sedaj Anglija približno s skupno tonažo 40 milijonov ton trgovinskega brodogradnje, od česar je 30 milijonov ton angleških ladij, ostalo pa odpade na holandske, belgijske, danske in francoske ladje, ki so v britanskih pristaniščih, kakor tudi na nevtralne ladje, ki jih je vzela v namem angleška vlada.

London, 8. avgusta. AA. (Reuter.) Angleška admiraliteta sporoča, da je ladja »River Clide«, zbiralka min, trčila na neko mino in se potopila.

ki so izražali prijateljstvo s sovjetsko sosedo in celo aretirala predsednika tega društva. Moskovski radio in sovjetski listi svarijo Finsko vlado, da tako ne bo več moglo iti dalje.

(Finski listi poročajo, da so somišljeniki komunizma na Finskem organizirali velike javne manifestacije v Helsinkih in da je morala pri tej priložnosti nastopiti finska policija, da pomiri razvrajače. To je povod sovjetskim protestom.)

Strog protijudovski zakon v Romuniji

Bukarešta 8. avgusta. t. Romunska vlada je sedaj objavila nove zakone, ki v veliki meri omejuje svobodo Judom, ki prebivajo na državnem ozemlju. Novi romunski judovski zakon deli Jude v tri vrste:

1. Jude, ki so bili romunski državljani pred koncem leta 1918, in ki so se borili v svetovni vojni za romunsko stvar. Nadalje vsi potomci Judov, ki so umrli v bojih za Romunijo.

2. Jude, ki so se priselili v Romunijo pred koncem leta 1918.

3. Jude, ki ne spadajo ne med v točkah 1. in 2. našteje osebe.

Judje 2. in 3. vrste so povsem izključeni iz vsake javne službe, ne smejo opravljati nobenega poklica, ne morejo biti člani nobenih javnih šil zasebnih upravnih odborov, ne smejo kupovati ali prodajati zemljo ali se kakor koli vtiikati v zadeve, ki spadajo v območje poljedelstva, ne morejo si osvajati monopolov, ter jim je prepovedano opravljati učiteljsko službo tudi pri zasebnem pouku, ali služiti v vojski. Judje 1. vrste smejo opravljati svoje dosedanje posle v okviru posebnih vladnih doleži. Namesto vojaške službe, ki je Judom 2. in 3. vrste prepovedana, bodo plačevali poseben davek, tisti pa, ki nimajo denarja, bodo morali delati pri javnih delih.

Judovsko bogoslužje bo nadzirala država.

Iz Francije

Vloga sodišča, ki bo sodilo tiste, ki so vojno zakrivilili

Zeneva, 8. avgusta. AA. DNB: Francoski pravosodni minister Alibert je dal posebnemu dopisniku agencije »Patria« nekaj podatkov o delokrogu vrhovnega državnega sodišča, ki se danes sestane, in o prvi razpravi pred tem sodiščem. Minister je ugotovil, da bo ta razprava čisto pravna zadeva in popolnoma notranja stvar Francije. Nato je minister dejal: Ta proces se bo začel šele nekaj dni po konstituiranju sodišča, nedvomno bo pa moral upoštevati razne vidike, da razsodi, ali naj se obtožba glasi zaradi veleizdaje, korupcije ali drugih dejanj. Gotovo je pa, da se bo sodišče pri tem stalno vračalo na temeljni predmet, namreč na kršitev varnosti države v zvezi s prehodom iz mirnega v vojno stanje septembra l. 1939. Minister je dodal, da ne bosta ne vlada ne on sam v nobenem primeru prav nič vplivali na obtožbo in na potek razprave, ki bo ostala izključno stvar sodišča samega. Seveda je minister dal sodišču potrebne podatke, ki bodo vrhovnemu državnemu tožniku, preiskovalnim sodnikom in članom sodišča dali možnost za formuliranje obtožbe in za razsodbe. Mini-

ster je naglasil, da smrtna obsodba na Francoskem ni ukinjena in da se lahko izreče, če se bo sodišču zdelo, da je potrebna. Svoja izvajanja je minister končal z besedami: Načelno bo vsaka oseba, ki se je pregrešila zoper varnost države v okviru omenjenih sodne razprave, prišla pred sodišče, in sicer ne samo odgovorni bivši ministri in njihovi sodelavci, temveč vsaka oseba, ki je bila kakor koli v zvezi z odgovornostjo teh neposredno odgovornih oseb.

Kazen za tiste, ki so pri zlomu francoske vojske — ropali

Vichy, 8. avgusta. t. »Petit Dauphinois«, kakor tudi drugi francoski listi objavljajo poročila, da so francoska sodišča do sedaj že kaznovala 250 ljudi, ki so bili obtoženi, da so pri zlomu francoske armade, ko se je začel veliki beg, vdrali in trgovine in javna skladišča in ropali. Velika skladišča francoskih železnic v Millery-Badan so bila popolnoma izropana. Ropanje je bilo obsežno tudi v Sathonay in Miribel. Toda to so le nekateri kraji, ki so najbolj znani. Drugod preiskave še trajajo. V zasedenem ozemlju pa bodo stvar razčistila nemška vojaška sodišča. Francoska mobilna garda ima sedaj nalogo, da delo hišne preiskave in skuša dobiti oropano blago nazaj. V Romu so ga odvažali v fovernih avtomobilih iz hiš zasebnikov. Listi pribijajo sramotnost teh dejanj in zahtevajo obutno kazen za krivce.

Nemško nadzorstvo nad bankami

Pariz, 8. avg. b. Nemški vojaški guverner Pariza je objavil v »Journal Officiel« odlok o imenovanju dr. Karla Schäfferja za komisarja francoske banke, kot vrhovnega kontrolnega uradnika vseh francoskih bank. Za njegovega namestnika je imenovan direktor Reichsbanke Helmuth Jost. Novega komisarja morajo vse banke stalno obveščati o vseh bančnih poslih. Njemu morajo predlagati mesečne obračune in knjige. Dalje je predpisano, da se vsi važni ukrepi in trgovski posli ne smejo razvijati brez njegove vednosti, obrestno stopnjo in diskont kakor tudi krediti pa se lahko dajejo, oziroma določajo z njegovim dovoljenjem. Za vršitev njegove funkcije mu mora dati banka na razpolago vse potreben material, prostore in opremo za urad. Prav tako mora banka nositi vse izdatke, ki bodo nastali v zvezi z imenovanjem komisarja. Guverner francoske banke Pierre Fournier bo obdržal še naprej svojo funkcijo in naslov.

Abetz — veleposlanik

Nemški listi poročajo, da je voditelj Nemčije Hitler imenoval Otto Abetzja za veleposlanika in ga poklical kot ožjega sodelavca v svoj glavni stan kot opolnomočenca zunanjega ministrstva pri vrhovnem poveljstvu nemške oborožene sile.

Otto Abetz je še zelo mlad in je zadnja leta deloval v Franciji kot posebni zaupnik zunanjega ministra Ribbentropa, ki se je na vse načine prizadeval, da bi Francijo dovedel do tega, da bi se od Anglije ločila in z Nemčijo sklenila posebno prijateljsko pogodbo. V Franciji je deloval v okviru odbora »Francija-Nemčija« in je imel velike uspehe: Pridobil je mnogo uglednih listov za misel prijateljstva z Nemčijo. Če so l. 1938 mnogi francoski listi napadali Češkoslovaško, je bil to uspeh, tako priznavajo Francozi sami, tega mladega, in spretnega Nemca. L. 1939 ga je vlada Daladiera zaprla, češ, da opravlja volhunske posle. Končno ga je izgnala. Abetz je potem tožil nekatero ugledno francosko politiko, češ, da so ga dolžili, da je v Franciji podkupoval z denarjem. Do procesa ni prišlo, ker je izbruhnila vojna. Sedaj je Abetz eden najbližjih sodelavcev Hitlerja in v činu veleposlanika ena najvišjih osebnosti v Nemčiji. To je dosegel zaradi velikih zaslug, ki jih je njegovo delo imelo med Francozi.

Mirno je zaspal v večnost gospod

VLADIMIR DEKLEVA

računski inšpektor

Pogreb blagega pokojnika bo v soboto, 10. avgusta 1940, ob 5 popoldne z Zal. na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana-Zagreb-Trst-Belgrad, dne 8. avgusta 1940

Marija, soproga; Nada, hčerka; Marija Dekleva, mati; Olga, Alojz, Stanko, Rudo, bratje, in ostalo sorodstvo

Gospodarstvo

Položaj v naši tekstilni industriji

Ljubljana, 8. avgusta. Težave z nabavo surovin v naši tekstilni industriji niso najnovejšega izvora. Ze pred leti so se pojavljale težave, toda tedaj jih je bilo lažje prebroditi, saj nam je bil odprti ves svetovni trg in smo si lahko izbirali dobavitelje, ki so z vsejsem ponujali 1 surovine i polizdelke, katere potrebuje naša tekstilna industrija. Surovini sta bili bombaž in volna, polsurovini pa bombaž in volnena preja. Prve težave v nabavi polsurovin so nastopile s sankcijami leta 1935-36. Tedaj so one tkalnice, ki so dobivale italijansko prejo, ostale brez nje in so si morale poiskati dobaviteljev drugod za časa sankcij. V tej dobi je prišla na vodilno mesto v našem tekstilnem uvozu bivša Češkoslovaška. S priključkom Avstrije Nemčiji marca 1938 je nastal za naso tekstilno industrijo zopet nov položaj. Izpadli so avstrijski dobavitelji preje, ki so bili vključeni v nemško gospodarsko območje. Kmalu pa so se zvrstili tudi še drugi udarci. Oktobra 1938 je prišla odcepitev sudetskih krajev od Češkoslovaške in ravno sudetski kraji so bili važni dobavitelji preje za našo tekstilno industrijo. K temu je prišla marca 1939 še proglasitev protektorata nad Češko in Moravsko, kar je zopet prineslo zmedo v tekstilno stroko. In končno je prišel še najhujši udarec: začetek svetovne vojne nam je ukinil vse dobave preje iz Nemčije in njenega območja in le s težavo je uspelo našim trgovinskim delegacijam doseči od Nemcev izvršitev vsaj dela perfekturnih zaključkov, kar pa za celotno preskrbo ni bilo odločilnega pomena.

Ze v zadnjih letih se je pokazalo, da je kapaciteta naše predilne industrije premajhna za potrebe velikega števila tkalnic, ki jih imamo v naši državi. Sicer se je kapaciteta predilnic, pa tudi izkoriščanje te kapacitete zelo povečalo, vendar je bilo to še vedno premalo, ker imamo skoraj preveč razvito tkalsko industrijo. Toda pustimo v nemar razloge, ki so dovedli do tega neenakomernega razvoja naše tekstilne industrije, ki torej ni bil tako organičen kot bi bilo želeli, ker so danes aktualnejši problemi sedanosti in bodočnosti, ne pa preteklosti.

V naslednjem podajamo nekaj podatkov o strukturi našega uvoza tekstilnih surovin (surovin in preje):

	Surova volna		Bombažna preja	
	tone	milij. din	tone	milij. din
1. pol. 1937	9.316	153.15	9.519	252.2
2. pol. 1937	11.499	169.54	8.770	238.6
1. pol. 1938	9.245	114.8	7.784	191.45
2. pol. 1938	12.390	149.25	6.188	146.34
1. pol. 1939	8.770	118.37	7.868	181.6
2. pol. 1939	9.296	114.1	4.311	102.1
1. pol. 1940	13.486	207.4	4.189	141.8

	Surova volna		Volnena preja	
	ton	milij. din	ton	milij. din
1. pol. 1937	1.961	69.45	848	60.6
2. pol. 1937	1.274	57.7	937	72.2
1. pol. 1938	1.993	59.3	652	46.1
2. pol. 1938	2.768	74.6	863	58.6
1. pol. 1939	2.570	65.4	1.040	66.85
2. pol. 1939	1.133	34.3	754	49.8
1. pol. 1940	2.121	98.97	285	29.05

Ta pregled nam kaže, da se je vseskozi do vojnih zapletov še najbolj razvijal naš uvoz surovega bombaža pa tudi volne, vedno večje težave pa so nastajale z dobavami preje, katere je bilo vedno manj na razpolago in je bilo treba iskati od časa do časa drugod, kar je bilo po navadi zvezano z velikimi stroški in je gotovo vplivalo na poslovanje podjetij. Zadnje čase pa je postalo vedno bolj tudi aktualno devizno vprašanje, kajti za prejo, ki smo jo dobivali iz klirinskih držav proti plačilu v kliringu (Avstrija in Češkoslovaška) je bilo treba najti nadomestilo drugod, po navadi v državah, kjer je bilo treba surov bombaž in prejo plačati v devizah. Toda stanje našega deviznega zaklada ni dovoljevalo velikih nakupov in potrebe industrije so morale biti reducirane z ozirom na dejanske možnosti naše plačilne bilance. Zaradi tega tudi v popolnoma novo nastalo razmerje z začetkom vojne nismo stopili z znatnimi zalogami. Naša poslovna in tudi državna politika je bila tudi zelo optimistična, ker je mislila, da ne bo dosti težav.

Z začetkom vojne so se težave naše tekstilne industrije v nabavi surovin ogromno povečale. Naše tekstilne surovine so prihajale pretežno iz prekmorskih krajev, nadalje iz angleških posestev, tako da je angleška pomorska blokada imela v rokah ključ do položaja. Prve mesece vojne v lanskem jeseni so se dovozi surovin zelo zmanjšali, nato pa je uspelo naši državi omiliti blokadne ukrepe in povečale so se količine dovoženih surovin. Popolnoma nov položaj pa je nastal z vstopom Italije v vojno. S tem so nam bila pota prekmorskih dovozov zaprta in navezani smo postali na zaloge, ki smo jih v državi imeli, nadalje so nam ostala še odprta pota iz sosednih držav ter onih, ki meje na nje. Toda vse te države nimajo v zadostni meri teh surovin, ker nismo samo mi interesant za njih surovine, temveč tudi druge države. Italija je delala zelo dobro, ker si je od začetka vojne dalje nabrala velike zaloge surovin, ki ji pridejo sedaj prav. Tako smo nedavno čitali v nemškem strokovnem časopisu, da ima Italija na zalogi bombaža za dve leti. Drug dokaz za velike zaloge italijanske industrije je ta, da ponuja Italija bombaž nam, Madžarski in Romuniji, seveda ne surov bombaž, ampak izdelke italijanskih predilnic: prejo, tako da lahko zasluž njeni industriji. V takem položaju seveda zahteva tudi Italija višje cene ker ve, kaj se da doseči.

V naslednjem podajamo v ilustracijo gornjih izvajanj pregled količin bombaža in volne ter preje od julija lanskega leta. Pri tem je vpoštevati, da nimamo podrobnih podatkov posebej za mesec januar in februar, ker so nam na razpolago samo podatki skupno za oba meseca in smo potem vzeli od skupne vsote polovico in jo razdelili na januar in februar. Vse količine so v tonah:

	surov bombaž	bomb. preja	surova voln.	volna preja
povpr. mes. 1937	1734	1524	270	149
povpr. mes. 1938	1803	1164	397	126
julij 1939	1887	1525	376	264
avgust	933	1431	265	254
september	950	474	163	82
oktober	1535	212	80	46
november	1424	153	39	32
december	1564	516	209	76
januar 1940	3655	1131	325	30
februar	3655	1130	325	30
marec	817	313	500	60
april	2514	1042	330	50
maj	994	388	359	57
junij	1911	174	282	28

To so uradni podatki naše carinske statistike, ki se naravno nanašajo na čas, v katerem je bilo blago ocarinjeno. Statistika za julij bo pokazala znatno manjše zneske, v kolikor pa bo še nekaj blaga, so to le še v Italiji zastale količine, ki bodo šele oproščene.

Pregled nam jasno kaže, kako zelo se je izpreminjal položaj in preskrba naše tekstilne industrije. Še težje kot z bombažem je šlo z volno in bombažno prejo. Količine, ki so nam prihajale, so postopno povzročale, da so morala podjetja za vzdrževanje kolikor toliko trdnega obratovanja posegati na prejšnje zaloge, ki so se začele vidno krčiti in danes stojimo pred položajem, na katerega bi lahko že zdavnaj prej računali.

Nekako pred dvema mesecema smo napisali članek »preskrba s surovinami« (15. junija), v katerem smo z ozirom na vstop Italije v vojno opozorili na nove težave, ki so sedaj nastale in dejali tole:

1. Za izpadle dobavne vire je treba poiskati nove nabavne vire. To se je delno zgodilo. Sklenili smo pogodbo s SSSR, vendar še nismo začeli trgovati. Od tam bi namreč dobili znatne količine bombaža (podatki niso točno znani, gre menda za okoli 10.000 ton letno).

Sicer pa je to stvar ravnateljstva za zunanjo trgovino, ki se menda sedaj bavi tudi z drugimi važnimi stvarmi kot je preskrba surovin za našo industrijo. S Turčijo smo se pogodili za dobavo 3000 ton bombaža, čez nekaj časa bi dobili še okoli 8000 ton. Tozadevne količine so si menda industrije že same razdelile med seboj. Nadalje smo dobili v novem trgovinskem sporazumu od Italije zagotovljene znatne količine bombažne preje, in sicer 4000 ton letno čiste preje, 4000 ton bombažne preje, mešane s 25% flocco in 8000 ton flocco-vlaken. Toda nastale so tu dvojne težave: prvič je cena, katero zahteva Italija, zelo visoka, še nedavno je bila italijanska cena na bazi Američan 20 samo 9 lir, nato pa je bila postopno zvišana na 15, 18 lir, sedaj pa zahtevajo že 29 lir, kar bi znašalo 66.70 din za čisto bombažno prejo, seveda brez vseh drugih stroškov. Za prejo, do 25% mešano z flocco, zahtevajo 26.20 lir ali 60.26 dinarjev. To bi pomenilo občutno zvišanje naših cen, pa tuči cen nadaljnjih izdelkov. Toda stvar se bo dala urediti s pogajanjem med našimi in italijanskimi pristojnimi mesti z direktnimi pogajanjimi in računati, da bi Italijani mnogo popustili od cene, ker vedo, da prejo potrebujemo. Druga težava pa je v tem, da so italijanski kon-

tingenti vezani na mešanje z flocco-vlakni. Naša davčna zakonodaja pomaga zvišati cene, ker je uveden na mešanico preje z flocco-vlakni v razmerju nad 10% luksuzni davek 20%, ki pride k skupnemu davku na poslovni promet v znesku 6.5% (od tega se odbije znesek plačanega davka pri predvju). Ker bi primes do 25% absolutno nič ne škodvala kakovosti izdelkov, ne razumemo tega postopanja, ki onemogoča v takih časih nabavo potrebnih količin.

2. S tem prehajamo že na drugo točko naših že navedenih izjav, kjer smo priporočali porabljanje primesi k preji. To delajo z uspehom Nemci in Italijani in jim omogoča to vzdrževanje znatne proizvodnje potrebnih izdelkov. Dokler nimamo svojih tovarn, da bi sami izdelovali celulozno volno in druga taka vlakna, nam je odprta pot dovoza znatnih količin iz Italije in Nemčije. Slednja se namreč tudi znatno interesira za naš trg. Obstaja pa, kot že povedano, težava v preveliki obdavčitvi. Če bi primešali gotove količine primesi, potem bi nam sedanje zaloge obenem s temi primesmi lahko trajale znatno dalje kot bodo trajale dosežane zaloge samo čistih predv.

3. Dejali smo, da je potrebno obstoječe zaloge in novodošle količine razdeliti enakomerno kapaciteti posameznih podjetij. Tako se bomo lahko izognili najhujšemu v prvem času, ko bodo nekatere tovarne zapirale prej kot druge.

4. Že tedaj smo podčrtali, da je potrebno povečati domačo proizvodnjo tekstilnih vlaken. Zal smo o tem doslej premalo slišali, ker se najbrž na tem nič ne dela in smo že mnogo, mnogo zamudili. Sama industrija se tega zaveda in je predlagala tudi že nekatere tehnične ukrepe v ta namen, da bi dejansko vsa letošnja naša proizvodnja bombaža prišla v roke tekstilnim tovarnam in da se ne bi porazgubila za manj važne namene.

Čas nam je dal prav in lahko bi z obstoječimi zalogami vztrajali dalj časa, ne pa da se sedaj prijemamo za glavo, ko je že zelo pozno. Ker izgledi niso baš rožnati, je treba poskrbeti, da bo naše delavstvo na najpravičnejši način pretolklo sedanjo krizo. Mislili pa bo treba tudi na bodočnost vse naše tekstilne proizvodnje. Kajti tekstilna proizvodnja je osredotočena v Sloveniji, delno na nekaterih krajih in Hrvaškem in v Srbiji (Leskovac). Postala je že tako važna sestavni del našega gospodarstva, da bi njen izpad pomenil občutno gospodarsko škodo. V kolikor se dajo kapitali in delavstvo preusmeriti na druge panoge, naj se na to misli še sedaj, da ne bo zopet vse prepozno ali v zadnji minuti slabo narrejeno.

Kar se tiče razdelitev količin surovin, je to stvar industriji med seboj in merodajnih faktorjev. Po odbitju potreb za državno obrambo, naj se razdele surovine na vse enakomerno z ozirom na njih kapaciteto. To se že dogaja, treba pa je to sankcionirati.

Za prehodno dobo imamo računati torej z znatnimi težavami, katere pa lahko s smotreno gospodarsko politiko premostimo, da ustvarimo nove gospodarske temelje i za tekstilno industrijo.

Obvezno prijavljanje zalog kontroliranega blaga

Urad za nadzorstvo cen sporoča: Mnogi zainteresenti so se obrnili na urad z vprašanjem, ali se nanaša obveznost prijavljanja zalog blaga samo na predmete tujega izvora, ki so navedeni v uredbi o zalogah ali na vse predmete, ki se nahajajo pod nadzorstvom cen.

Zaradi tega opozarja urad vse zainteresente, da se obvezno prijavljanje zalog blaga nanaša ne samo na predmete, navedene v uredbi o zalogah blaga, temveč tudi na one, ki se nahajajo pod nadzorstvom o cenah tako, da so zavezani obveznemu prijavljanju zalog naslednjih predmeti:

1. Predmeti tujega izvora: riž, kava, čaj, kakao v zrnu in maslu, loj, kokosove olje, parafin, surov bombaž in bombažna preja, surova juta in nerabljene vreče iz jute, kavčuk in izdelki iz kavčuka, kože vseh vrst, cin in bela pločevina.

2. Ostali predmeti: kruh, moka razen ničle, otrobi, domače testenine kavni surrogati, jedilno olje razen v steklenicah in literških kantah do 5 kg, mast, sveže meso, milo razen luksuznega, sveče vseh vrst, drva, premog, molino amerikan tri vrste: 25 do 80 cm I, II in III, 90 cm I, II in III, 145-150 cm (I, III in III), 180 cm (I, II in III), in 200 cm (I, II in III), srbsko platno, dve vrste 42-45 cm, bombažno platno beljeno širine od 70-200 cm, modri gradl dve najcenejši vrsti I in II, kreton dve najcenejši vrsti I in II, bombažna predvta, sukanec od 200 do 1000 jardov vseh vrst razen svilenege, flanela in barhent za obleke, šajak in sukno, vona in volnina za pletenje in vez, sekire, lopate, motike, kose, srpi, modra galica, šibkasto železo vseh vrst, fasonirano železo razen U in T nosilcev vseh vrst, valjans žica, žebliji, izvlečene železne ali jeklene žice, tenišni stavbni material, opeka in strešniki, rafija in manila.

Dovoljeno zvišanje cen

Kr. banska uprav je odobrila tvrdki Ivan Jelačin v Ljubljani, da sme prodajati kavo: Santos Extra Primes po 72 din, Haiti po 73, Reo New York 2 po 70 din. — Tvrdki F. C. Schwab v Ptuj, da me prodajati kavo Santos Extra Primes v trgovini na veliko po 73 din za kg. — Tvrdki Franc Zangger v Celju, da sme prodajati kavo Santos Extra Primes v trgovini na veliko po 73 din za kg. — Tvrdki Franc Zangger v Celju, da sme prodajati na debelo kavo Santos Extra Primes, kupljeno pri tvrdki Franc Kathreinerjevi naslednjiki, po 71.50 din in svinjsko mast, kupljeno pri tvrdki G. Gavrilovič sinovi, po 21.50 din za kg.

Pred povišanjem cena kvasa. Iz industrijskih krogov poročajo, da so proizvajalni stroški za kvas zelo narasli, tako da je pričakovati zaradi tega akcijo prodajne centrale za kvas, da se naj dovoli zvišanje cene. Sedanja cena kvasu je bila odredjena septembra lanskega leta.

Kontingent za izvoz svežih jabolk v Nemčijo. Iz Belgrada poročajo, da je počeni s torkom dne 6. t. m. začela Priv. izvozna družba odobravati izvoz svežih nepakiranih jabolk v Nemčijo na račun pogodbenih kontingentov do vrednosti 1.2 milijonov mark kolikor je za dobo avgusta in septembra rezervirano v nemškojugoslovanskem plačilnem prometu. Ta vrednost odgovarja približno količini 600 vagonov, izvažali pa bodo lahko samo oni izvozniki, ki so registrirani v ravnateljstvu za zunanjo trgovino. Cene so do nadaljnjega naslednje: jabotka za mešanje 18 mark, namizna jabotka 21 mark franko nemškojugoslovanska meja. Za dobave franko madžarskonemška meja se te cene povišajo za 1.50 marke za 100 kg. Nadalje je Priv. izvozna družba razpisal premijo 25 din za vsakih 100 kg izvoza svežih jabolk, ki se izvozijo v nemško carinsko področje v dobi od 6. avgusta do 24. septembra 1940.

lingenti vezani na mešanje z flocco-vlakni. Naša davčna zakonodaja pomaga zvišati cene, ker je uveden na mešanico preje z flocco-vlakni v razmerju nad 10% luksuzni davek 20%, ki pride k skupnemu davku na poslovni promet v znesku 6.5% (od tega se odbije znesek plačanega davka pri predvju). Ker bi primes do 25% absolutno nič ne škodvala kakovosti izdelkov, ne razumemo tega postopanja, ki onemogoča v takih časih nabavo potrebnih količin.

2. S tem prehajamo že na drugo točko naših že navedenih izjav, kjer smo priporočali porabljanje primesi k preji. To delajo z uspehom Nemci in Italijani in jim omogoča to vzdrževanje znatne proizvodnje potrebnih izdelkov. Dokler nimamo svojih tovarn, da bi sami izdelovali celulozno volno in druga taka vlakna, nam je odprta pot dovoza znatnih količin iz Italije in Nemčije. Slednja se namreč tudi znatno interesira za naš trg. Obstaja pa, kot že povedano, težava v preveliki obdavčitvi. Če bi primešali gotove količine primesi, potem bi nam sedanje zaloge obenem s temi primesmi lahko trajale znatno dalje kot bodo trajale dosežane zaloge samo čistih predv.

3. Dejali smo, da je potrebno obstoječe zaloge in novodošle količine razdeliti enakomerno kapaciteti posameznih podjetij. Tako se bomo lahko izognili najhujšemu v prvem času, ko bodo nekatere tovarne zapirale prej kot druge.

4. Že tedaj smo podčrtali, da je potrebno povečati domačo proizvodnjo tekstilnih vlaken. Zal smo o tem doslej premalo slišali, ker se najbrž na tem nič ne dela in smo že mnogo, mnogo zamudili. Sama industrija se tega zaveda in je predlagala tudi že nekatere tehnične ukrepe v ta namen, da bi dejansko vsa letošnja naša proizvodnja bombaža prišla v roke tekstilnim tovarnam in da se ne bi porazgubila za manj važne namene.

Čas nam je dal prav in lahko bi z obstoječimi zalogami vztrajali dalj časa, ne pa da se sedaj prijemamo za glavo, ko je že zelo pozno. Ker izgledi niso baš rožnati, je treba poskrbeti, da bo naše delavstvo na najpravičnejši način pretolklo sedanjo krizo. Mislili pa bo treba tudi na bodočnost vse naše tekstilne proizvodnje. Kajti tekstilna proizvodnja je osredotočena v Sloveniji, delno na nekaterih krajih in Hrvaškem in v Srbiji (Leskovac). Postala je že tako važna sestavni del našega gospodarstva, da bi njen izpad pomenil občutno gospodarsko škodo. V kolikor se dajo kapitali in delavstvo preusmeriti na druge panoge, naj se na to misli še sedaj, da ne bo zopet vse prepozno ali v zadnji minuti slabo narrejeno.

Kar se tiče razdelitev količin surovin, je to stvar industriji med seboj in merodajnih faktorjev. Po odbitju potreb za državno obrambo, naj se razdele surovine na vse enakomerno z ozirom na njih kapaciteto. To se že dogaja, treba pa je to sankcionirati.

Za prehodno dobo imamo računati torej z znatnimi težavami, katere pa lahko s smotreno gospodarsko politiko premostimo, da ustvarimo nove gospodarske temelje i za tekstilno industrijo.

Odkup opija. Računajo, da bo dala letošnja opijumska kampanja okoli 25.000 kg. Lansko leto je jugoslovanski urad za opij odkupil 53.000 kg, tako da je letošnji pridelček za nad polovico manjši. Letos pa so bile tudi vremenske razmere zelo nepovoljne. Odkupne komisije so doslej odkupile 20.000 kg novega opija. Kaže, da bodo ostale na terenu do konca septembra, dočim je bilo prvotno določeno samo do 24. avgusta. Cena opija je za enoto morsina 40 din.

Poziv avtobusnim podjetnikom. Podjetja, ki vrše obrt rednega prevažanja oseb z motornimi vozili in niso zimskih izprememb voznega reda že ugotovila v veljavnem, oblastnem odobrenem voznem redu, poziva kr. banska uprava, da ugotove zimski vozni red in ga predložijo v odobritev brezpogojno in pod izogibom siceršnjih posledic do konca meseca avgusta t. l. Zimski vozni redi avtobusnih podjetij stopijo obenem z železniškimi v veljavo dne 6. oktobra 1940. Pri sestavi voznih redov se je treba ozirati na vozni red železnice, poštinih avtobusov in tudi nedržavnih avtobusnih podjetij, zato naj se zaradi možne kolizije ugotove sporazumno. Zimske izpremembe železniških voznih redov so razvidne s stenskih voznih redov na železniških postajah, izpremembe voznih redov poštinih avtobusov pa je možno zaznati pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani.

Travers, d. d. za industrijo in promet z železnimi pragovi, Zagreb. Glavnica 1.0, bilančni vsota 11.5 (13.8), izguba za 1938-1939 0.14, skupno z izgubo iz prejšnjih let 0.253 milij. dinarjev.

Narodno gospodarstvo kot učni predmet v naših srednjih šolah. V zagrebškem Jugoslovanskem Lloydju je napisal inž. Mirko Sagrak uvodni članek, v katerem se zavzema za uvedbo narodnogospodarskega pouka na naših srednjih šolah.

Madžarski izvoz pšenice. Iz Budimpešte poročajo, da bo Madžarska letos od svoje letine lahko dala samo okoli četrtino količin pšenice za izvoz v primeri z lanskim letom. V lanskem letu so bile sklenjene pogodbe na 10 milij. met. stotov pšenice in 1 milij. stotov ničle. Dejanski izvoz pa je bil celo večji. Letos pa je računati z izvozom okoli 3.5 milij. met. stotov pšenice. Od tega dobi Nemčija v smislu novega sporazuma z Madžarsko 50%, tako da ostane za izvoz v druge države na razpolago le še okoli 1.7 milij. stotov. Najbolj se potegujeta za madžarsko pšenico Italija in Svica.

Borze
Dne 8. avg.
Denar
Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 4.725.727 din, na belgrajski borzi 1.921.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 3 milij. 998.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji

London 1 fuct	174.14—177.34
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	1008.06—1018.06
Zeneva 100 frankov	1245.70—1255.70

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 fuct	215.37—218.57
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70—14.90
----------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solen 100 drahem	42.36—43.87
Sofija 100 din	92 blago.

Curlh. Devize: Belgrad 9.40, Newyork 44.00, London 17.70, Milan 22.20, Madrid 40, Berlin 175.75 (reg. marka 52.50), trg. marka 75).

Vrednostni papirji
Vojna škoda:
v Ljubljani 440—442
v Zagrebu 440—445
v Belgradu 440—442

Ljubljana: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96.98, vojna škoda promp. 440—442, begluške obveznice 76—76.75, dalm. agrarji 69—71, 8% Blerovo posojilo 97—99, 7% Blerovo posojilo 93—94, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100. — Delnice: Narodna banka 7800—7900, Trboveljska 390—300, Kranj. ind. družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. posojilo 96.98, agrarji 50 denar, vojna škoda promkna 440—445, begluške obveznice 75 denar, dalm. agrarji 69 denar, 4% severni agrarji 51 denar, 8% Blerovo posojilo 97—99, 7% Blerovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 195 blago, Trboveljska 260 do 265., Gutmann 49 blago, Sladk. tov. Osijek 230 denar, Osj. livarna 165 denar, Isis 32 denar, Oceania 550 denar, Jadr. plova 280 denar.

Belgrad. Državni papirji: Vojna škoda 440 do 442, begluške obveznice 75.75—76.50 (76), dalmat. agrarji 69.25—69.50 (69.25), 6% šumske obveznice 69.25—69.75, 4% sever. agrarji 51.25—51.75 (51.50), 8% Blerovo posojilo (99.50), 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Narodna banka 7825 blago (7800), Priv. agrarna banka 195 denar.

Zitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Maribor, 3. avgusta. Voli I. vrste 7.38, II. vrste 7.13, III. vrste 6.38, telice I. vrste 7.75, II. vrste 7.50, III. vrste 6.50, krave I. vrste 6.50, krave II. vrste 6.25, III. vrste 4.50, teleta I. vrste 7.50, teleta II. vrste 6, prašiči špeharji 9.25, prašiči pršutarji 13.50 za kg žive teže. — Goveje mesto I. vrste prednji del 14, zadnji del 16, II. vrste prednji del 12, zadnji del 14, III. vrste prednji del 10, zadnji del 12, svinjina 16, svinjska mast 22, čisti med 21, goveje surove kože 12.50, telečje surove kože 21.50 din, svinjske surove kože 28.50 za kilogram. — Pšenica 300, ječmen 288, rž 288, oves 288, koruza 288, fižol 6.50, krompir 188, lucerna 90, seno 70, slama 50, jabotka I. vrste 10, II. vrste 8, III. vrste 5, hruske I. vrste 14, II. vrste 11, III. vrste 8, pšenična moka 400, koruzna moka 250, ajdova moka 475 za 100 kg. — Trda drva 160 din za kub meter, jaja 0.88 za komad, mleko 2.25 za liter, surovo maslo 30 za kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 10 za liter, finejše sortirano vino pri vinogradnikih 13 din za liter.

Ob zaključku škofijske sinode

Včeraj je bila v Zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano končana ljubljanska škofijska sinoda, ki je zasedala od 5. do 8. avgusta. Zavodi sv. Stanislava so bili te dni torišče velikega dela in važnih sklepov, ki jih je prinesla sinoda v tridnevnem resnem delu vseh članov sredi molitev in številnih duhovnih vaj. Saj so trajale seje sedem ur dnevno, do dve uri so trajala skupna cerkvena opravila, pa še vsak sam je imel svoje vsakdanje dolžnosti.

O čem je razpravljala sinoda?

Naš poročevalec se je včeraj obrnil na prevzvišenega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je bil tako ljubezljiv, da ga je sprejel in mu blagovornil obrazložiti pomen letošnje sinode, kakor tudi glavne sklepe in novice, ki jih je ta sinoda prinesla.

Razprave in razgovori na sejah so obravnavali v glavnem snov za dušnopastirsko navodila, ki se bodo izdala v svrhu enotnega dušnega pastirstva sedanjim razmeram primerno. Podlaga za navodila iz prejšnjih Jegličevih sind se bo primerno dopolnila. Največjega pomena bo brez dvoma navodilo za delo v katoliški akciji ter v verskih in katoliških organizacijah. Posebna navodila so bila sestavljena za tako zvane dušnopastirske obiske, ki naj zlasti v večjih župnijah omogočijo živahnejši stik dušnih pastirjev s farani in s tem globlji vpliv katoliške vere in morale na družinsko življenje. Pastoralna navodila bodo dala pregled vseh organizacij, v katerih sodeluje duhovščina in bo dala enotna navodila za njeno sodelovanje. Posebno važnega pomena bo zlasti razvrstitev verskih društev in točna opredelitev teh društev, tako da bo posledaj popolnoma jasno, kaj je katoliška akcija, kaj so cerkvena društva in kaj katoliška društva ter kakšna je vloga duhovnikova pri teh društvih.

Zakonik ljubljanske škofije

Rajni nadškof Jeglič ni bil jurist, zato njegove sinode niso bile juridična uredba cerkvenega življenja, ampak so bile mogočen naveden poziv duhovnikom in laikom k tvornemu verskemu in kulturnemu delu vsega našega življenja, h krepitvi krščanske cerkvene in moralne zavesti, bile so to velike smernice in podlaga za delo v bodočnosti. V njih pa ni bilo ločitev, kaj je strogi pravni predpis, kaj navodilo. Ta vrzel se je zlasti čutila, odkar smo dobili novi Codex iuris canonici (cerkveno pravo), urejeno v obliki modernega zakonika. Tako da v dosedanjih sinodah mnogi niso mogli prav najti dopolnil, ki jih Codex iuris canonici predpostavljajo v škofijskem pravu. Zato so se ti raztreseni pravni predpisi sedaj zbrali v obliki členov in tako je nastal zakonik, ki je po zunanji obliki podoben sodobnim zakonikom.

Ze omenjeni zakonik ljubljanske škofije je bil razglašen ob koncu zadnje seje dne 8. t. m. in stopa s to razglasitvijo v veljavo. S tem zakonikom so razveljavljene vse pravne določbe prejšnjih škofijskih sind in prejšnja ljubljanska pastoralna dušnopastirska navodila. Novi zakonik ne vsebuje vseh doslej veljavnih določb, zlasti ne tistih, ki se nanašajo na državne zakone in uredb; zato take določbe, ki se njih vsebina s tem zakonikom na novo ne ureja ali ne spreminja, še veljajo.

Za zakonik je po obliki nekaj novega, dasi ne po vsebini. Tvarina pravnih določb, ki jih zakonik vsebuje, se je pripravljala že dve leti na številnih konferencah po posameznih dekanijah. Načrt tega zakonika je dobil tudi vsak duhovnik škofije v pregled, vsak je dostavil svoje pripombe in na podlagi tega na sebi zelo obsežnega gradiva se je tudi končno sestavil zakonik, ki vsebuje 641 členov. Vsebinsko je razdeljen kakor Codex iuris canonici, katerega dopolnjuje s škofijskim pravom. Mnogo novega ne vsebuje. Glavni pomen novega zakonika ljubljanske škofije je v tem, da je zbral in pregledno razvrstil vse do sedaj že veljavne pravne določbe v škofiji.

Dušnopastirska navodila, katere smo že prej omenili, se bodo v smislu sklepov uredila in bodo izšla v posebni knjigi. Obe knjigi: Zakonik in Instrukcije, tvorita sestavni del letošnje ljubljanske sinode.

Velikansko delo kodifikacije zakonika iz številnih predlogov je z veliko prostornostjo in znanstveno temeljitostjo sestavil profesor kanonskega prava na teološki fakulteti ljubljanske univerze g. dr. Alojzij Odar, ki si je s tem v zgodovini ljubljanske škofije postavil brez dvoma najpomembnejši spomenik.

Novosti v zakoniku

Prva novost je pri snma kodifikacija cerkvenih pravnih določb. Pri škofijski kuriji je ustanovljeno 12 svetov (cerkveno-politični, družinski, gospodarski, glasbeni, homiletični, katehitični, semeniški-disciplinski, semeniški-gospodarski, socialno-karitativni, tiskovni, umetnostni in versko

Zasluzeno odlikovanje

Danes je v občinski pisarni v Gornji Radgoni ljutomerski okrajni načelnik g. Skale izročil gosp. Jožetu Hrastelju, vejetrgovcu, starešini gasilcev, odličnemu občinskemu funkcionarju in gospodarju ter javnemu delavcu odlikovanje reda sv. Save V. stop. Gosp. Hrastelj je podeljeno odlikovanje v vsakem oziru zaslužil. On je eden tistih redkih slovenskih podjetnih mož, ki uporabijo vsako priliko, da koristijo narodu in državi. Kakor hitro je prišel gosp. Hrastelj v Gornjo Radgono, je takoj začel živno delovanje pri gasilski četi, katero je preobrazil tako, da je gasilska četa v Gornji Radgoni danes ena najboljših v Sloveniji. Posebno pa zaslužil gosp. Hrastelj priznanje, ko je s svojo izredno trgovsko sposobnostjo in posebnim talentom dvignil na višek obe občinski opekarni tako v Gorecih, kakor v Črešnjevih. Obe podjetji nosita občini in vsej okolici ne samo dobiček, ampak ji dajeta tudi sloves ter zaposlujeta veliko število delavcev, ki bi bili sicer brezposelni. Odlikovanec se je nadalje udeleževal z velikim zanosom pri elektrifikaciji okolice. Njegova velika zasluga je tudi nova tržnica. Miroval ni poprej, dokler ni meščanska šola dobila časno prostoro v gradu. Ponos Gornje Radgone je sedaj nova zgradba postajnega poslopja. Tudi tu je gosp. Hrastelj s svojimi intervencijami živahno sodeloval. Uspel je tudi, da se je zgradil ob Muri mimo carinarne betonski nasip ter je izposloval iz kaldermingskega fonda okoli 200.000 din v to svrhu. Sodeloval je tudi pri zgradbi moderne obsejne stražnice. Tudi spomenik radgonskim žrtvam in Maistrovim bojem je v veliki meri njegovo delo.

Odlikovancu čestita vsa Gornja Radgona. Tudi naš list mu k zaslužnemu odlikovanju iskreno čestita!

nravnstveni svet), ki spadajo k škofijski kuriji naj pomagajo škofu s strokovnimi nasveti in načrti pri upravi škofije. Sveti so škofovi posvetovalni organi. Novost je tudi disciplinski pravilnik za svetne osebe, ki so v cerkveni službi. Dolež je bilo veliko težav zaradi pomanjkanja tega pravilnika, ker ni bilo postopka, po katerem naj bi župnik postopal v primeru disciplinskih prekrškov imenovanih oseb, pa tudi te niso imele določene poti za svoje pritožbe. Tudi stolnina je v Zakoniku enotno urejena. Važen je zlasti člen 534, ki predvideva, da se za preprosto liturgično opravilo ne sme zahtevati tisti del stolnine, ki pripada župniku. Kot preprosta opravila po tem stolninskem redu veljajo: a) poroka takoj po župnikovi sv. maši v župnijski cerkvi brez poročne maše ali kakšne slovesnosti; b) pri pogrebu sprevod od cerkvenih vrat v cerkev in vse, kar predpisuje obrednik, ali z enim duhovnikom in le s listim zvonjenjem, ki ga določa obrednik.

Nova dekanija

V zunanji organizaciji škofijska sinoda ni prinesla mnogo sprememb. Ustanovila se je nova dekanija Zagorje ob Savi, kateri so priključene nekatere župnije iz moravške in liške dekanije, ki imajo v Zagorju svoje naravno središče. V novo dekanijo Zagorje ob Savi spadajo sledeče župnije: Čemšenik, Dobovec, Kolovrat, Radeče, Svibnjo, Sveta Planina, St. Gotard, St. Jurij pod Kumom, St. Lambert in Zagorje ob Savi. Za dekana novo ustanovljene dekanije je imenovan g. Franc Markež, župnik v Zagorju.

Zaključek sinode

Novi Zakonik ljubljanske škofije, ki ga je izdal in razglasil škof dr. Gregorij Rožman na zadnji seji škofijske sinode dne 8. t. m., je že tiskan. Ob razglasitvi ga je dobil vsak udeleženec sinode že v roke. Omembe je vredno obširno stvarno kazalo, ki je dodano Zakoniku in ki omogoča, da se lahko hitro znajdeš in da lahko na vsako

inprašanje hitro najdeš odgovarjajočo določbo v Zakoniku. Včeraj ob pol šestih popoldne se je s slovesno zahvalno pesnijo in blagoslovom sklenila sinoda. Večina izvenljubljskih udeležencev je ostala čez noč v zavodih, ker ni imela več železniških zvez.

Ljubljanska škofijska sinoda, ki je opravila v kratkem času treh dni velikansko delo, je končana. Ze ta uspeh, posebno pa še dejanski odziv vsem sklepom in navodilom, sprejetim na letošnji sinodi, naj bo zahvala prevzvišenemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu za ves njegov trud in za vse njegove molitve in prošnje, da bi Bog blagoslovil sinodo.

Blagoslov sv. očeta

Sv. oče je na sporočilo škofa ljubljanskega, da se bo vršila sinoda in njegovo prošnjo za blagoslov odgovoril s pismom kardinala državnega tajnika Magliona z dne 25. julija 1940, v katerem pohvali namen, da se v sinodi zberejo vse pravne določbe, raztresene po različnih odlokih in prejšnjih sinodah in da se izdajo navodila za čas primerno dušno pastirstvo, ki naj čim najbolje služi verskemu prerojenju naroda. Ko sv. oče te namene hvali in potrjuje, želi, da bi to delo bilo podprto od posebne božje pomoči in zato podeljuje sinodi apostolski blagoslov.

Zahvala Nj. Vel. kralja in Nj. Vis. kneza namestnika

Odgovor na vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju in Nj. Vis. knezu-namestniku se glasi: Presvlti gospod! Po najvišjem naročilu mi je čast izjaviti Vam zahvalnost za lepe želje in izraze vdanosti, poslane Nj. Vel. kralju, Nj. kraljevskemu Visočanstvu knezu-namestniku in kraljevskemu domu s sinode ljubljanske škofije v St. Vidu nad Ljubljano. — Minjster dvora: Milan Antič.

Regulacija Pesnice

Najbolj pereče in najstarejše obmejno gospodarsko vprašanje, še vedno nerešeno

O nobenem gospodarskem vprašanju našega severnega obmejnega ozemlja se ni v javnosti izregovorilo, pisalo in tiskalo toliko prošelj, apelov, priložb itd. kot baš o regulaciji Pesnice. Da pravilno pojmi bismo tega nadvse perečega obmejno-gospodarskega problema, je treba vedeti: reka Pesnica, ki napaja kot največji vodni vir večjo zahodno polovico Slovenskih goric, je že pred sto leti s izvoinji poplavami spravljala v obup naše obmejne kmetovalce. Vsa najpriprostejši čmet ve, da je potok, jarke glede njih tujak treba čistiti, siriti in poglobljati od spodnjega toka navgor. Toda baš nasprotno je odredila bivša predvojna Avstrija, ki je izvedla najprej le regulacijo Pesnice v njenem zgornjem toku ter tako tendenco ustrela le — v prvi vrsti — svojerodcem-kapitalistom! S temi vred so seve, bili deležni koristi te akcije tudi slovenski zemljolastniki v tem predelu. V tem večje gospodarsko hiranje pa so bili s to nestrokovno in nesodčno taktiko vrženi naši posestniki ob srednjem in spodnjem toku Pesnice. Ni čudo, da so spričo vedno groznejših posledic tega napačno izvršene regulacije Pesnice od leta do leta glaseje in gosteje prosili in krčali po pomoči. Od leta 1907 je bila dogotovljena omenjena regulacija, torej 33 let se naša dolinska zemljišča vedno opasneje potapljajo v pesniških poplavih! Res se posetopoma vrši regulacija Pesnice od spodnjega toka gor, toda v prepočasem tempu. Res so ei oblasti in drugi činiteљи v dokaz prizadevali izpeljati regulacijsko akcijo potom osnovanja vodne zadruge, do katere pa žal ni prišlo, ker obstoja tozadevno precej pomislekov, osobito glede časa, v katerem bi regulacija dosegla od spodaj gor zemljišča v srednjem toku ter s tem vred nesigurno dotakratno razmerje med višino plačanih združnin in vrednosti ogrožene zemlje posameznikov. Ljudstvo pač pričakuje, da vzameta kot pri drugih rekah tudi tukaj vso regulacijo v roke država in banovina. K temu upanju ga pred vsem takorekoč sili drugo upanje, namreč: da država in banovina sprevidita naraščajočo obubožanost, v katero so ga že spravile in ga še spravljajo poplave Pesnice.

Od mnogih prošelj, pritožb itd., ki jih je naše prizadeto obmejno ljudstvo odposlalo na razne naslove, priobčim tukaj spomenico, ki sem jo sestavil že leta 1926 ter jo je podpisalo 12 obmejnih občin. Spomenica jasno prikazuje nastajanje in posledice pesniških poplav ter je kakor leta 1926 aktualna in kliče po rešitvi še danes!

Glasila se je sledeče: »Udano podpisane občine predložijo tem potom visokocenjenemu naslovu sledečo nad vse nujno prošnjo:

Kakor znano, je Pesnica regulirana le v svojem zgornjem in deloma spodnjem, ne pa v srednjem toku, torej popolnoma pogrešno. Od železniske proge Pesnica-Maribor se razprostira tja čez župnije Sv. Marijeta ob Pesnici, Sv. Lenart v Slov. goricah, Sv. Trojica v Slov. goricah itd. lepa, sirna, nekdanj rodovitna pesniška dolina, ležeča ob nereguliranjem srednjem toku Pesnice. Tu so nekoč bila deloma plodonosna polja, deloma priznana dobri travniki. Ker pa je:

1. V tem delu Pesnica neregulirana,
2. prikazuje tu pesniška struga neštete in naravnost nazaj vodeče ovinke,
3. tukajšnja ozka pesniška struga ima višje ležeča tla nego okolica,

Nevaren požar v Goriški vasi

Škocijan pri Mokronogu, 8. avgusta. V četrtek ob dveh zjutraj je zlobna masčevalna roka zantelila požar pri posestniku Jožetu Ruparju v Goriški vasi. Goreti je začelo na kozolcu dvojniku z osmimi okni. Kozolec je bil poln pšenice. Pod kozolcem je bilo več polnih voz ovsu. Vse je bilo pripravljeno za mlačev. Na kozolcu je bilo poleg sena tudi več gospodarskega orodja. Vse je bilo naenkrat v plamenu, ki je vse popolnoma uničil. Ogenj se je razširil na svinjski hlev in ga upepelil. Zatem so plameni objeli veliko gospodarsko poslopje, pod za mlačev, na katerem je bilo seno, slama, gospodarsko orodje, dalje živinski hlev, žitnica, kleti itd. in vse popolnoma uničili. Vnelo se je tudi gospodarsko poslopje sosedu Cveta in

zgorelo do tal. V nevarnosti je bila vsa vas. Sreča v nesreči je bila, da je bila noč popolnoma mirna. Ljudje od vseh krajev so prihili na pomoč. Rešili so vso živino, nekaj gospodarskega orodja in staro zalogo žita. Na kraj požara so prihitele vse tri domače gasilske čete. Posrečilo se jim je požar deloma lokalizirati. Rupar trpi škodo okrog 200 tisoč dinarjev. Zavarovan je bil za 30.000 din. Posestnik Cvet pa ima škodo za 130.000 din in ni zavarovan. Požar je bil nedvomno podtakjen. Požigalec si je izbral za svoj zločin uro, ko vse počiva, in čas, ko trpi pogorelec največ škode, saj so bila vsa poslopja polna pridelkov. Oblast naj posluša ljudski glas ter zasleduje požigalca, ki zasluži eksemplarično kazen.

Pri uporabi NIVEA ULTRA OLJA

Vas sonce „porjavi“, toda ne „opeče“!

2. Ta neodtekajoča voda in ta močvirna zemlja pa povzročata zdravju skrajno škodljiv, močvirni zrak, vsled česar tu vedno bolj pošujejo razne bolezni.

3. Vsled poplavljenega krme je tu vedno bolj ogrožena živinoreja, glavna naša gospodarska panoga, tako, da nam je n. pr. leta 1927 vedel metiljavosti padlo mnogo nad tretjino vse živine.

4. Poplave in povodnji otežujejo in često onemogočujejo vse prometne zveze v Slov. goricah ter postaja brez pomena, popravljati občinske, okrajne in (tukrat oblastne) ceste, ker jih povodnji vsako leto po večkrat zrušijo.

5. Zapored prihajajo v nevarnost človeška bivališča in gospodarska poslopja, katerim so povodnji vsako leto prizadejala še veliko škodo.

Ne moremo dovolj popolno in dovolj glasno popieati ogromne škode, s katero nas neregulirana Pesnica tukaj tira v gospodarsko propast, v zdravstvene katastrofe, v prometni zastoj in celo v ogroženje življenj in bivališč!

Ker so načrti za regulacijo Pesnice (srednjega toka) že gotovi izza predvojnih let ter shranjeni pri zemljiško-evidenčnem uradu v Mariboru, so s tem v glavnem dovršene regulacijske predprave. Treba je le gmojne pomoči, na katero čakamo in po kateri kličemo in prosimo vsa leta doslej.

Najskrajnejši čas je, da oblasti in vse merodajne korporacije brez obotavljanja in prelaganja preidejo k reševanju vprašanja regulacije Pesnice, kajti na lico mesta se izvolite prepričati, da je regulacija Pesnice in njenih dotokov v naših krajih prvo, najbolj pereče in grozeče gospodarsko eksistenčno vprašanje našega severnega ozemlja, pri čegar prebivalcih je treba državljansko zavest in ljubezen do domače grude posebno vzdrževati in dvigati, k čemur pa bo v ne mali izmeri pripomogla zaprosena državna pomoč! Prosimo zato, da nemudoma podvzameste vse možne korake, oskrbite vsa razpoložljiva sredstva za takojšnje zasiguranje in pričetje regulacije Pesnice ter bodite uverjeni, da vam bo naše obupano obmejno ljudstvo za to kričečo potrebo, narodno-gospodarsko reševalno akcijo neizrekljivo vsudano hvaležno!

Dvanaest let je minulo od te spomenice, ki je bila doposlana merodajnim sedmim naslovom in sicer od okrajnega načelnika do ministrskega predsednika, Marsikake, narodu v večjo ali manjšo korist služeče akcije so bile prej in tekom teh 12 let izvršene! Tisoči naših brezposelnih, tisoči naših sezonskih delavcev in tisoči naših dinarjev so morali preko — mimo regulacije Pesnice, ki pa je in še — kot je viden, bo tudi v nadalje nakopala tisočim naših obmejnih posestnikov tisoče tisočakov škod! In vendar: Pred vsemi tisoči stvarmi in nad vsemi tisoči interesi nam mora biti nad vse gospodarsko zadovoljna in tako najbolje domoljubno utrjena meja! Ne zabimo na to danes — v dobi vsestranskega utrjevanja! Ne zabimo, saj vsi hočemo in moramo biti čuvarji naše meje, čuvarji Jugoslavije.

Marko V.

Minister dr. Markovič na obrtni razstavi v St. Vidu

St. Vid, 8. avgusta.

Sentviška obrtna razstava je letos prav posebno vzbudila zanimanje slovenske javnosti, saj je edina razstava v letošnjem letu, poleg tega pa je že znana po odličnih obrtniških izdelkih, med katerimi slovijo posebno opravle. Iz vse Slovenije prihajajo na razstavo obiskovalci, danes popoldne pa je razstavo počastil tudi pravosodni minister g. dr. Laza Markovič, ki se je ob 12 pripeljal v St. Vid v spremstvu bana g. dr. Marka Natlacena. Visokega gosta sta pred razstavo pozdravila predsednik Obrtniškega društva Ivan Vrhovc in šentivski župan Karel Erjavec. G. minister se je zelo zanimal za razstavo, katero si je ogledal v spremstvu g. bana, medtem ko sta mu tolmačila razstavljene opravle predsednik Vrhovc in župan Erjavec. Gospod minister se je pomudil v razstavnih prostorih celo uro in se nad vse pohvalno izrazil nad lepimi izdelki. Posebno všeč mu je bila kmečka soba, katero je tudi takoj kupil. Prav tako je kupil g. minister sodobno kuhinjsko opravlo ter umivalno mizo, izdelano po posebnem patentu. Ob odhodu se je g. minister izrazil, da obrtniška organizacija, ki tako smotreno dela za napredek in razvoj obrtništva, zasluži vse priznanje.

II. javni telovadni nastop

Fantovskega odseka in Dekliškega krožka Ljubljana — Moste bo v nedeljo, 11. avgusta. — Igra godba dravske divizije.



Angleški vojniki bodo nosili oklepje. Slika nam kaže dva angleška vojaka v takih oklepih.

Drobne novice

Koledar

Petek, 9. avgust: Janez Vianney, spoznavalec; Peter Fab.
 Sobota, 10. avgust: Lavrencij, mučenec; Pavla, devica.
 Prvi krajec ob 13. Herschel napoveduje: veliko dežja.

Osebnosti

Promocija. Na univerzi v Zagrebu je bila promovirana za doktorico vsega zdravilstva gđe. Justina Senegačnik iz Ljubljane. Mladi doktorici naše iskrene čestitke!

Poročil se je včeraj v trnovski cerkvi v Ljubljani g. inž. Marijan Kozelj z gđe. Marjo Brate. Zelimo obilo sreče!

Na tehnični visoki šoli v Aachenu (zapadna Nemčija) je bil diplomiran z odličnim uspehom inž. Marko Boncelj iz Zelenikov na Gorenjskem za inženirja celotne tekstilne tehnike. Dvakratnemu inženirju iz ugledne gorenjske rodbine univ. prof. Josipa Boncelja iskreno čestitamo.

Glede HIŠNE GOBE

in najrazličnejših škodljivcev v hiši, skladiščih, na njivah, na vseh rastlinah itd. daje pojasnila in navodila poobli. agronom. inž. Prezelj, Wolfova ul. 3, tel. 34-73, Ljubljana.

Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen v petek 9. t. m. ne bo sprejemal strank, ker bo uradno odsoten.

Izseljenci se zatejajo javljati. Iz Slovenske Krajinje nam poročajo: Kakor je znano, se iz naše Krajinje izseljuje leto za letom mnogo potrebnih, sicer preveč tudi nepotrebnih, iskal si po tujini zasluzka za vsakdanji kruh. Te nesrečnike je nepričakovano zajela v svetu vojna vihra in so tako bili zanečani med vse neprijetnosti in groze, ki jih nosi s seboj nad človeštvo vojna. Tako se je sedaj oglašil tudi neki izseljenec iz Gančan, ki pravi, da po tritedenskem begu srečno pribežal iz Francije v Belgijo. Delno je bežal peš, delno se je tudi vozil. Na koncu pravi, da so ga vzeli s seboj na tovorni avto nemški vojaki, s katerimi se je pripeljal v Bruselj, kamor je pribežalo že mnogo beguncev iz naše Krajinje. Med drugim tudi pravi, da je bilo mnogo naših izseljencev v smrtni nevarnosti, ker so jih brezvestni francoski delodajalci radi pošiljali v najbolj nevarne predelne na delo. Zahvaliti pa se imajo edino dobrim ljudem, ki so jih pravočasno opozorili na nevarnost, da so lahko zbežali. Končno še pristavlja, da je možno, kakor se razširjajo govorice, da je več izseljencev ranjenih, možno je tudi, da je kateri za vedno ostal na bojnih poljanah, toda ugotovljenega še ni nič.

Sedanja poštna zveza s Severno Ameriko. Iz št. Lovreca na Dolenjskem, 7. avgusta. Včerajšnji »Slovenec« je omenil, kako je zdaj z odpravo pisma v Ameriko in je sporočil, da potrebuje zdaj pismo celih 6 tednov, preden prispe preko Sibirije in Japonske v Ameriko. Naj dodam temu sporočilo tole: 30. julija sem dobil iz Severne Amerike dve pismi, in sicer iz Jollieta in Clevelanda, ki sta bili obe oddani na pošto 7. junija, torej sta potrebovala do nas 53 dni. »Ameriškega Slovenca«, ki izhaja iz Chicaga, pa nisem dobil nobene številke že od konca aprila, t. j. že 3 mesece. V tem času sem postal »Am. Sl.« 5 dopisov, pa tudi ne vem, če jih je uredništvo pre-

jelo ali ne. List »Ave Maria« pa sem dobil za mesec maj, potem pa tudi ne več. — I. S.

Tschamba Fil Vam naredi vneto rdečo kožo rjavo in prožno. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Smrtna nesreča pri padcu v klet. V ponedeljek, ko je bil v Ptuj tradicionalni ožoltki kramarski sejem, je prišel nanj tudi 45 letni Avgust Mlakar, gostilničar in mesar iz Sočanja. Ko je kupil v Vinarski zadrugi večjo količino vina in se še pomudil na sejmu, je odšel zvečer v gostilno Wagrandl v Prešernovi ulici večerjat. Okrog 21 je šel Mlakar na dvorišče, kjer je v istem trenutku prinesla sobarica pri Wagrandlu iz kleti steklenico jabolčnika. Ko pa je sobarica, ki vodijo iz dvorišča v klet, zapirala, je Mlakar v šali z desnim ramenom vrata odrinil, pri tem pa izgubil ravnotežje in padel po stopnicah v globino. Pri padcu ga je sobarica sicer še ujela z roko, vendar ga ni mogla zadržati. Mlakar je obležal s hudimi poškodbami na glavi nezavesten. Takoj so ga zanesli v sobo in poklicali primarija tukajšnje bolnišnice dr. Kubarja, ki mu je nudil prvo pomoč. Toda Mlakar je kmalu po nesreči za dooljenimi poškodbami izdihnil, ne da bi se zavedel. — Po komisijskem ogledu so truplo v torek prepeljali v mrtvašnico mestnega pokopališča, kjer je bila obdukcija. Truplo je bilo nato prepeljano v Sočanj, kjer bo pogreb. Pokojnik je bil daleč od znane osebnosti. Zapuščena žena in štiri neprekrbljene otroke. Naj mu sveti večna luč!

Po državi

Melioracija Mostarskega blata. Zagrebška podbana dr. Krheka sta obiskala minister pri predsedniku vlade dr. Bariša Smoljan in predsednik vodne zadruge Mostarskega blata Pero Miloš v zvezi melioracijskih del pri tem blatu. Podban je takoj odprl kredit v znesku pet in pol milijona dinarjev. Naknadno pa bo v ta namen dovoljenih še štiri milijone in pol, kakor hitro bo šel hidrotehnični oddelka izpostave banke oblasti v Splitu poslal poročilo o stanju teh del. Melioracija Mostarskega blata je eno izmed najvažnejših vprašanj za vso Hercegovino, zato bodo ta dela veliko pripomogla za zboljšanje življenjskih razmer v pasivnih hercegovinskih okrajih.

Za gradnjo proge Jajce — Banjaluka — Rama. Gospodarstveniki iz Bosanske Krajinje so poslali na merodajna mesta spomenico, v kateri zahtevajo, da se v pošti, brzojavni in telefonski službi v vrbski bančini takoj pomnoži osehje v teh uradih, ker sedanja služba ne odgovarja potrebam v glavnem zaradi pomanjkanja osehja. Dalje zahtevajo, da se zgradi nove brzojavne proge. V spomenici gospodarstveniki zahtevajo tudi gradnjo železniške proge Jajce — Banjaluka — Rama. S to progo bi se zvezal južni del vrbske banovine s severnim delom, dalje z zahodno Bosno in Hercegovino, našim južnim Primorjem in Crnogoro.

Slab pridelek pšenice v Sremu. Zetev jočmena in pšenice v Sremu je končana in začeli so mlati. Že dosedanja mlavec je pokazala, da so bila vsa ugodna napovedovanja preveč optimistična. Letošnje žito je raslo v neugodnih vremenskih razmerah. Predvsem je bila setev zelo pozna, nakar je nastopila dolgotrajna in huda zima. Pšenica se ni mogla dovolj razviti, da bi mogla do-

bro prezimiti; zaradi ledene skorje, ki se je naredila v dolgi in ostri zimi na njivah, ni imela pšenica dovolj zraka. Pozimi, so bile spet neugodne vremenske razmere. Ker je bilo ves čas hladno vreme, pšenica ni mogla nadomestiti, kar je jeseni izgubila. Pogosto deževje je povzročilo, da se je na pšenici pojavila tudi rja. Zato je letošnji pridelek pšenice zelo slab. Nekateri gospodarji so pridelali komaj en stot pšenice na oralu, drugi po tri stote, večina pa po 4 do 6 stotov. Samo en gospodar je doslej pridelal 7 stotov na oralu.

Smrtna nesreča pod vlakom. 23-letni Vojko Janjič, železniški zavirač v Vinkovcih, je skočil z vlaka, ko se je vlak spet začel pomikati, je hotel skočiti na vagon, pa mu je spodrsnilo in je padel pod kolesa, ki so mu odrezala obe nogi. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnil.

V Kolpi je utonil. Stefan Varga, kovač v Petrinji, je bil nekoč zelo premožen, dober in ugleden obrtnik. S časoma je pa začel primanjkovati dela, prodati je moral hišo, nastali so prepriji v hiši, žena ga je zapustila in Varga je čisto propadel. Nedavno je prodal tudi orodje, da si kupi živež. Te dni je šel Varga h Kolpi, da bi narezal vrbove veje za nekega košararja. Ko je to delo opravil, se je šel v Kolpo kopat, nato pa je slenil, da preplava reko in obišče na drugi strani reke nekega kmeta, ki mu je bil dolžan za kovaška dela. Ko je priplaval do polovice reke, se je začel potapljati. Klical je na pomoč, toda je bilo že prepozno. Preden so reševalci prišli do njega, je že izginil v vodi. Njegovega trupla doslej še niso našli.

Trpinčenje tatu krompirja. Na takoimenovanih »Kulmerjevih travnikih« ob južni periferiji Zagreba se je v noči od torka na sredo pripetil dogodek, ki kaže, kako grozoviti in brutalni so nekateri ljudje. V zelo siromašnih razmerah živeči delavec Avgust Smrekar, ki ima ženo in dva otroke, je šel ponoči na nedovoljen izlet na Kulmerjeve travnike, ki so last grofa Kulmerja, da bi si tam nakopal nekaj krompirja. Kakor je pozneje povedal, je on in njegova družina hudo stradala. Paznika Josip in Miško Kostačar sta Smrekarja prijela in namesto, da bi ugotovila identiteto tatu ter ga naznanila, sta delavca neusmiljeno pretepala. Nato sta ga privezala na kol: tako, da je bil Smrekar od nog do glave s vrvo povezan na kol. V takem položaju sta ga pustila od ene do šestih zjutraj. Nesrečni delavec je bil že čisto otrpan, ko so ga zjutraj našli policijski stražniki. Ko so ga stražniki odvezali, se je na mestu zrušil na tla in omedlel. Brata Josip in Miško Kostačar sta bila nato aretirana in se bosta morala zagovarjati zaradi mučenja ubogega delavca, ki ga je lakota privedla do nedovoljenega dejanja.

Prijeta obcestna roparja. Orožnikom se je te dni posrečilo v okolici Skoplja prijeti dva nevarna roparja in sicer 28-letnega Sabana Ajtoviča in njegovega tovariša Ajriša Ismailoviča, ki sta v zasedi čakala na kmete, jih pobila in nato oropala. Šest roparskih napadov so jima že dokazali. V okolici Skoplja sta zločinca zagrešila tudi celo vrsto vlovov in tavvin. Pri preiskavi so ugotovili, da je bil pri teh zločinih udeležen še tretji ropar. Cerimo po imenu. Tega sedaj orožniki zasledujejo in upajo, da jim bo kmalu padel v roke.

Za vagon koruze je nakradel. Policija v Subotici je te dni aretirala družino, ki je enajst mesecev kradla svojemu delodajalcu inž. Ru-

Ljubljana, 9. avgusta

Radio Ljubljana

Petek, 9. avgusta: 7. Jutrarnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12. Iz slovenskih krajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 14.10 Turistični pregled — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo naroda — 19.40 Objave 20. Za planince — 20.10 Ženska ura: Preskrba s hrano (ga. Helena Kelhar) — 20.30 Koncert Radijskega orkestra, vmes poje samospeve gđe. Franja Senegačnik, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Kitara igra g. Stanko Prek — Konec ob 23.

Drugi programi

Petek, 9. avgusta: Belgrad: 20.40 Simf. koncert. — Zagreb: 20.30 Musorgskega skladbe. — Bratislava: 21.30 Komorni konc. — Praga-Brno: 20. Pisan večer. — Solija: 19.50 Puccinijeva opera »Turandot«. — Beromünster: 21. Ork. konc. — Budimpešta: 22.10 Vok. konc. — Stockholm-Hörby: 20.20. Voj. godba. — Rim-Florence-Turin: 21.15 Simf. koncert — Sottens: 20.30 Opereta.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m) 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m) 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Sev. Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Poizvedovanja

Izgubljena je bila v torek dopoldne na tramvaju št. 2 na Zaloški cesti zlata ženska zapetna verižica. Ker je ljub. spomin, prosimo nasiditelja, naj jo vrne v uredništvo »Slovenca«. Dobi nagrado.

Izgubila se je zlata zaponka z diamantom. Ker je drag spomin, se naproša, da jo pošten nasiditelj odda proti nagradi v upravo »Slovenca«.

dolfu Seidlu. Družina obstoji iz zakoncev Stjepana in Katice Pasterko ter Stjepanove matere Ane. Odkar so nastopili službo, so neprestano kradli, Pasterko je dobil vsak dan 0.5 stotov koruze, ki je bila določena za pitanje svinj. Pokrmil je samo polovico te koruze, drugo je pa skrivaj prodal. Na ta način je v teku časa prodal za cel vagon pšenice. Imel je tudi ponarejene ključke, da je lahko prišel v kaščo in žitnico. Sebi in svoji družini je privoščil tudi kuretino in jajca, ki so bila last gospodarja. Pasterkova žena je tudi priznala, da je večkrat ukradla svojemu gospodarju denar. Pasterko je znan pijanec in je kradel za to, da je dobil denar za zganje in vino.

Ljudje, ki poleg trde stolice trpe tudi na zapeki, lahko jemljejo za čiščenje zjutraj in zvečer četrk kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode.

Reg. S. br. 13485/3a.

Boj poljskega čuvaja s tatinskimi cigani. V bližini Sremske Mitrovice je pred dnevi prišlo do hudega boja med poljskim čuvajem Dimitrom Radojičevićem in tatinsko cigansko tolpo, ki je bila na poti iz Tovarnika v Rumo. Poljski čuvaj je ustavil ciganske vozove, ki so se v poznem večernem mraku pomikali po ozkih poljskih potih naprej. Cigani niso hoteli pokazati svojih legitimacij. Mlad cigan je skočil z voza in je šel s puško v roki nad čuvaja. Radojičević je bil toliko priseben, da je, preden je mogel cigan pomeriti, prijel za puško in jo sunil v višino. V tem hipu je počil strel. Ostali cigani so prihiteli na pomoč svojemu tovarišu. Razvil se je srdit boj za puško. Neki cigan, ki je posebno divje izgledal, je navahnil na čuvaja z dvignjeno sekuro. V tem pa se je čuvaju posrečilo, da je z naddelovskim naporom iztrgal svojemu protivniku puško. Vendar pa bi neustrašeni čuvaj podlegel, če ne bi prihiteli na pomoč kmetje, ki jih je priklical strel. Z njihovo pomočjo se je Radojičević posrečilo pregnati cigane, ki so kar pustili konje in vozove. Pozneje so ugotovili, da so cigani te konje in vozove ukradli v Tovarniku. Konje in vozove so vrnil pravim lastnikom. Tatinska ciganska tolpa se sedaj skriva po razsežnih koruznih poljih, vendar orožniki upajo, da jih bodo kmalu izsledili in aretirali.

Roparski napad pri belem dnevu. V Omlentinih pri Vinkovcih sta dva mlada razbojnika med 10 in 11 dopoldne napadla 87 letno staro Blaževič. Prišla sta k njej v hišo in jo vprašala, če je kupila steno. Ko jima je odgovorila da ne, jo je eden izmed razbojnikov s tako silo udaril po glavi, da je omedlela. Nato sta ji razbojnika s enojo zamašila usta in jo prenesla v sobo. Ko se je starka spet zavedla, sta razbojnika zahtevala, naj pove, kje ima denar. Starka jima je dala polovico denarja, ki ga je imela skritega v slamnati, in sicer 3700 din. drugo polovico denarja pa je imela skritega nekje drugje. Razbojnika sta vzela denar in nato starko skoraj do mrtvega pretepla. Ko sta mislila, da je mrtva, sta pobegnili. Pozneje so sosedje našli nezavestno starko in jo prepeljali v bolnišnico v Vinkovce, kjer se bori s smrtjo.



»Halo! Gospoda blaginika želite? Je pravkar zapustil blaginjo. Vrnil se bo približno čez deset do dvajset let.«

Ob 10 letnici Savinjske podružnice TK Skala

Planinci in Skalaši bodo v nedeljo, dne 11. avgusta, proslavili jubilej na Okrešlju

Celje, 8. avgusta. Savinjska podružnica TK Skala obhaja letos prvo desetletje svojega obstoja. Kakor vsako društvo, tako je Skala kljub kratki življenjski dobi preživela že vse faze razvoja. Od mogočnega začelka, ko je Savinjska podružnica štela veliko številno članstvo, preko dobe upada in ponovnega razcvita je prihajala, lahko rečemo, danes na solidna in mnogo obetajoča tla.

Po lepih uspehih TK Skala Ljubljana in podružnice na Jesenicah so skušali tedanji vneti Skalaši, katerim je načeloval zaslužni predsednik g. prof. Janko Ravnik, zanesiti skalaško idejo tudi med celjske in savinjske planince. Stopil so v stik z ravnateljem knezo-škofijskih posestev v Nazarjih g. ing. Zumer Alojzom in dr. Arko Josipom na Ljubnem. Ta dva sta začela zbirati članstvo v Gornji Savinjski dolini ter sta stopila v stik z g. Francetom Kovačem, bančnim uradnikom v Celju, in gosp. Milošem Tomecem, uradnikom OUZD, njima se je po pridružil kmalu posojilniški uradnik gosp. Tine Kocmur iz Celja. Prijavilo se je veliko število članstva, tako da je bila podlaga za uspešni obstoj podana. Prvi ustanovni občni zbor je bil na Planici nad Lučami, 1500 m visoko, in sicer v hudi zimi meseca januarja. Vzle tem se ga je udeležilo nad 30 članov in tudi velika deputacija ljubljanskih Skalašev. Tradicija, imeti občne zbornice na planinah, se je še ohranila. Naslednji občni zbori so bili ponovno na Smrekovcu, Planici in Mozirski planini ter Mrzliču. Občni zbori so kljub temu dobro obiskani in je vedno izvoljen delavoljan odbor. Prvi predsednik je bil g. ing. Lojze Zumer, ki je s svojo močno osebnostjo zarezal globoke brazde za napredek društva. Sprva so bile odboreve seje v Lučah in Nazarjih. Zanimivo je in vsekakor sila požrtvovalno, da so hodili odborniki na te seje redno in celo, n. pr. učitelj g. Prisljan iz Črne, peš v Nazarje preko Smrekoveca in Mozirske planine. Gosp. Prisljan spada tudi med ustanovitelje Skale.

Sčasoma si je društvo pridobilo mnogo mladine v celjskem okolišju in pokazala se je potreba, prenesti sedež društva izven osrčja planin iz Luč v Celje. Predsedstvo je prevzel za ing. Zumrom gosp. Šmigovec Ivan, idealen turist, ki je obiskal ne le slovenske gore, temveč tudi plezal v Durmitorskem masivu in tudi v inozemstvu. Članstvo se je izkristaliziralo, kar je bilo suho in veelo, je odpadlo, delno je odbor nekateri izključil, ako se niso dovolj udeleževali v klubskem življenju. Taki primeri so bili bolj redki, ker mora itak vsak član prestati šestmesečno poskusno dobo, predložiti turno polo tar morata zanj jamčiti dva člana.

Temu živahnemu delovanju je sledila doba upada. Številno članstvo se je občutno skrdilo. Peščica idealnih fantov pa ni klonila. Z vero v skalaško idejo in v upanju na mladino so prebili kritično dobo, in danes je klub ponovno na poti nazgor. Vsak član se danes žuti tesno povezanega s klubovim življenjem, čuti, da je del celote in da mora izpolnjevati vse naloge, katere od njega zahteva skalaška ideja. To se vidi iz živahnih razgovorov in zanimanja na klubskih sestankih, to se vidi iz pogovorov vsakega članskega kroga, kjer je prva in skoraj edina tema, kako bi čim več storili za društvo.

Misel, poveriti vodstvo kluba mlajšim močem, se je dobro obnesla; kajti v mladini je požrtvovalnost, ona je pripravljena na vsako delo in žrtve. Sedanji predsednik je g. France Farčnik, trgovski sodruknik iz Celja, ki je mnogo doprinesel do ponovnega vzpona kluba. Pozabiti tudi ne smemo jeseniškega Skalaša Franceta Torkarja, ki je v času svojega gostovanja v Celju mnogo pripomogel k umirjenju v klubu.

Skalaško zavetišče Lučka koča.

Skalaši imajo v najemu od uprave knezo-škofijskih posestev majhno, skromno zavetišče Lučka koča, katero sami upravljajo. To zavetišče je na idiličnem kraju, od koder so krasna smučišča čez Leskovec, Noličko planino na Korošico. Ta skromna koča ne nudi planincu udobnosti, pa ravno zaradi tega se zateka vanjo zlasti v zimskih mesecih mnogo turistov, kjer sebrej gozdov in snežnih poljan preživijo svoje proste ure.

Kulturno udejstvovanje Skalašev.

Kakor v alpinističnem pogledu, tako se Skalaši Savinjske podružnice udeležujejo tudi na kulturnem polju. Čeprav ne pred veliko javnostjo, vendar prireajo svoje sestanke, na katerih so mnogokrat prav lepa in zanimiva predavanja. Taka predavanja imajo v klubovi sobi. Na vsakem sestanku govori kak član o svoji najlepši turi. Za javnost so Skalaši priredili že pred leti tudi nekaj večjih planinskih predavanj.

Da se člani usposobijo v plezanju, imajo posebne plezalne večere, katere vodi vedno kakšen dober plezalec. V svoji sredi imajo Skalaši tudi izvrstne fotoamatere, ki so članstvo vedno radi na razpolago, da jim dajejo potrebne nasvete v fotoamaterstvu. Skalaš pa mora biti tudi samarjan in tudi v tem pogledu poskrbi odbor, da svoje člane usposobi za primer nesreče v planinah in jih v tem poučuje Skalaš-planinec. Članom je tudi na razpo-

lago klubova lekarna, knjižnica, v kateri dobe člani potrebno planinsko literaturo, revije, vodiče, potopise in zemljevide. Klubov odbor si prizadeva prilegniti v svojo sredo čim več mladih idealnih ljudi, da bi se vzgojili v dobre alpiniste.

Pogled v bodočnost.

V težkih dneh, ko se na razvalinah starega sveta poraja novo življenje, ko preteklost gleda na neuspehe svojega delovanja, tako mi je dejal v razgovoru vneti Skalaš g. Kocmur Tine, »se tudi Savinjska podružnica zaveda svoje dolžnosti.« Hoče in prizadeva si, da bi mladina, ki raste in se vzgaja v njeni sredini, ojeklenila ne le svoje mišice, temveč tudi svoj značaj, da bi dostojno zastopala skalaško idejo, ki mora prevečati vsakega člana. Taka mladina, katere srca so pila lepoto naših gora, katera je svojo vlogo učvrstila v borbi z gorskimi grebeni, taka mladina bo gotovo znala braniti tudi pravice svojega naroda, če treba tudi s svojo srčno krvjo.

V načrtu ima podružnica postavitev koče na Raduhi in eventualno zavetišča v Matkovem kotu. Sicer pa je v Savinjskih planinah, kjer je glavno torišče delovanja podružnice, dovolj koč SPD, s katerim žive Skalaši v zelo dobrih odnosjih.

Spomin na žrtvi planin.

Skalaši se spominjajo tudi dveh pokojnih tovarišev, ki sta bila do zadnjega diha zvesta člana. Prvo žrtve je iztrgala iz njihovih vrst kruta smrt mladega nadepolnega Franceta Lečnika, dijaka celjske gimnazije in sina ugledne Lečnikove družine v Celju. Bil je odličen alpinist, dober tovariš in vnet član Skale. Imel je za sabo težke ture, tako letne kakor zimске. Prvo njegovo vprašanje je bilo vedno, ko je prišel v društvo, kako podružnica napreduje, pripeljal je sam več mladih fantov in po vsaki turi je obveščal svoje tovariše o uspehu in poti. Ponesrečil se je v masivu Skrlatice v cvetu mladosti, ko je komaj dovršil 18 let. AK Skala mu je odkrila spominsko ploščo na kraju nesreče, na grob pa mu donajajo člani planinsko cvetje. Njegova slika vedno visi v klubskem lokalu in prva skrb članstva je, da je ob vsaki selitvi njegova. Wissiakova ter Kristofova slika na mesu. — Drugi član, ki je nenadno zapustil skalaške vrste, je bil gozdar škofijske uprave v Lučah pokojni Kristof Emil. Kot koroški rojak je znal ceniti lepoto naših gora. Bil je društvu močna opora ter zvest član. Padel je kot žrtve poklica. Spomin obeh pokojnih članov bo ostal Skalašem in planincem vedno kot svetel vzor.

Okrešelj vabi na planinski slavlje.

Skalaši in planinci bodo v nedeljo, 11. avgusta, skromno, vendar dostojno proslavili desetletnico obstoja Savinjske podružnice AK Skala. V osrčju planin na Okrešlju bo opravil ob 10. dopoldne sv. mašo na prostem novomasniki g. Roblek. Ta sv. maša bo darovana za vse umrle člane AK Skale. Po sv. maši bo slavnostno zborovanje, na katerega so vabljene vsi ljubitelji planin.

LJUBLJANA

Vzorec za zunanost tržnic

Te dni selijo zadnje mesarske stojnice na nova mesta in v kratkem bo vse nabrežje Ljubljane izpraznjeno. Obrtno podjetje M. Curk je tudi že na obah krajih začelo postavljati plot, ki bo zapiral stavbišče in ga tako ločil od živahnega trga. Ob Pogačarjevem trgu so bili že podrti kostanji in sedaj so se lotili tudi že kostanjev, ki stoje v bližini Zmajskega mosta. Če je šlo vse to delo res hitro izpod rok, potem pa vzbujajo vtis izredne naglice delov, da so na mestu, kjer je stal Ferančov cvetlični paviljon, začeli graditi že zid iz obdelanega kamna. Marsikdo, ki je šel tod mimo, se je vprašal, pa menda vendar ni to začetek tržnice — kje pa so temelji? Ta zid namreč gradijo kar brez temeljev, pa tudi posebno velik ni. Vsega skupaj je dolg okrog 4 m. Seveda ta zid še ni začetek tržnic, ampak le poskus, kakšen vzorec, kakšna naj bi bila zunanost stran tržnic, ki bodo gledale na Vodnikov trg. Na tem vzorcu bodo mogli strokovnjaki preštudirati do podrobnosti učinek iz velikih kvadratov zgrajenega zidu ter po tem dati smerice za končno veljavno zunanost tržnic. Ob betonskem zidu Ljubljanične struge pa delajo še druge poskuse. V posebne lesene modele nabijajo beton in izdelujejo tako prav svojevrsne betonske kvadrate. Tudi ti kvadri so bili izdelani za poskus. V kratkem pa se bo začelo z delom v večjem obsegu. Najprej bodo prišla na vrsto zemeljska dela, namreč odkop za temelje.

Kino Kodljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20.30, v nedeljo in ponedeljek senzacionalni velefim v tehnikoloru:

Robin Hood

Errol Flynn, Olivia de Havilland

Njena preteklost

Joan Crawford, Malvin Douglas, Margaretta Sulavan

I Stanovanjske sodne odpovedi. Do 1. avgusta je okrajno sodišče zaznamovalo letos že 1310 stanovanjskih odpovedi, ki se nanašajo na izpraznitev malih in srednjih stanovanj in na izpraznitev raznih lokalov. Lani do 1. avgusta je bilo le okoli 950 odpovedi. V juliju je bilo med drugimi podanih 36 odpovedi za november in 70 za september, za avgust le 24. Nekemu najemniku so bili odpovedani razni lokali in kleti za 1. marec 1941, nekemu društvu pa telovadnica v »Mladiki« za 1. februar 1941. Odpovedni razlogi so kaj različni. Mnogo se posebno odpovedi v primerih, ko stari lastnik proda hišo. V takih primerih navadno odpovedujejo najemnikom stanovanja stari gospodarji, pogostokrat pa tudi novi, ko kratko navajajo: »Kupil sem hišo!«. Na Celovski cesli je gospodar odpovedal stanovanja strankam zato, ker se bo hiša v kratkem podrla zaradi regulacije ceste in iz prometnih ozirov. Mnoge stranke stanujejo še vedno po kletih, ker ne zmorejo večje najemnine za zdravjša in zračnejša stanovanja. Tem strankam so primorani gospodarji odpovedovati na zahtevo gradbenega urada prvič iz higienskih in drugič iz gradbenolehničnih razlogov. Tako je neka lastnica odpovedala stranki kletno stanovanje samo zato, ker je gradbeni urad mestnega poglavarstva zahteval, da se to kletno stanovanje preuredi v zaklonišče.

I Stiški dvorec. Sedanjih lastnik stiškega dvorca na Sv. Jakoba trgu je verski sklad odnosno ordinarijat ljubljanske škofije. V dvorec se je naselilo gozdno ravnatelstvo verskega zaklada, ki je nedavno nekaterim strankam odpovedalo lokale odnosno stanovanje, ker rabi sobe za svoj urad.

»Nostradamusova prerokovanja« napovedujejo izid vojne. Dobite jih v knjigarnah in trafikah.

I Sodne počitnice se bližajo koncu. Uradno trajajo sodne počitnice v Sloveniji pri vseh sodiščih od 1. julija do 15. avgusta. Počitnice se bližajo h koncu. Zato je že opažati nekoliko živahnije vrvenje v justični palači. So pa nekateri oddelki sedaj, na katere ni večjega navala in ki niso prav sedaj preveč zaposleni. Na izvršilnih oddelkih delo deloma počiva zaradi vpkolicev vojaških obveznikov na orožne vaje. Mnoge, že od upnikov predlagane rubežni, počivajo, ker so dolžniki že po več tednov in mesecev na orožnih vajah. Značilno je dalje, da so kupčije z zemljišči in hišami sedaj v avgustu nekoliko ponehale. Zemljiškoknjižni urad, ki je bil prejšnje mesece naravnost natrpan s kupnimi pogodbami, sedaj v prvih dneh avgusta ne zaznamuje številnejših kupnih pogodb, ko prejšnje mesece. Zemljiškoknjižni urad je letos v 7 mesecih zaznamoval 678 kupnih pogodb za celotno kupnino 55.707.660 din, ko druga leta ni bilo niti v 12 mesecih toliko kupnih pogodb, niti ne za take lepe milijonske vsote.

I K ogledu gradnje poslopja moderne galerije, ki bo v petek 9. avgusta ob 16. vabi Društvo inženirjev v Ljubljani svoje člane in po njih vpleljane goste. Sestanek udeležencev pred vhomom v Tivoli.

Inž. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3/1, zopet redno uraduje od 8—12 dopoldne.

I Vlom v kavarno. V noči od srede na četrtek je bilo v ranih jutranjih urah vlomljeno skozi vrata v kavarno Majcen na Dunajski cesti. Vlomilec je najprej pogledal, če bi mogel dobiti kje kaj denarja. V resnici je staknil blagajno, v kateri je našel še ves izkupiček od prejšnjega popoldneva in večera. Kolikor so mogli ugotoviti, se je lotil potem, ko je založil žep z drobižem, tudi pijač. Ni sicer odnesel pijač in drugih dobrot, pač pa se je lotil pokušanja in je napravil več krepkih požirkov. Koliko denarja pa je odnesel iz blagajne, ki jo je pustil popolnoma prazno, pa ni znano, ker obračun še ni bil napravljen. Ljubljanska policija drži vlom z vso vestnostjo preiskuje.

I V nedeljo s Putnikom na Stoll

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravno »FRANZ-JOSEF« grenčico.

MARIBOR

Maribor v središču športnih dogodkov

Plavalne tekme za prvenstvo Slovenije — Velike avtomobilske in motociklistične dirke na Pohorje — Jugoslovanski derby

Maribor, 8. avgusta.

Te dni bo Maribor pozorišče velikih in nepetih športnih dogodkov, ki se bodo vršili to in prihodnje nedelje ter na praznik Velikega Smarna. Ti dogodki so: plavalne tekme na Mariborskem otoku za prvenstvo Slovenije, velika gorska motociklistična in avtomobilska dirka na Pohorje ter velike kasaške dirke na Tezmem, na katerih se bo letos vršila borba za jugoslovanski kasaški derby.

Tekmovanje v plavanju, skokih in waterpolu za prvenstvo Slovenije bo jutri v soboto in pojutrišnjem, v nedeljo na Mariborskem otoku. Razpisuje ga Slovenska plavalna zveza, ki je s tehnično organizacijo in prireditvijo poverila oba mariborska kluba, ki se bavita s plavalnim športom — SSK Maraton in Mariborski plavalni klub. Od teh ima zlasti SSK Maraton lepe izkušnje glede takih prireditev, saj je naravnost vzorno organiziral že več državnih plavalnih prvenstev. Tekmovanje se bo vršilo oba dneva pred in popoldne in sicer bodo predpoldne predtekmovanja, popoldne pa finalne borbe. Prireditelj obsega 20 točk. Po daljšem razdobju bo to spet velika plavalna prireditev na Mariborskem otoku, na kateri se bodo med seboj pomerili najboljši plavalci Slovenije. Udeležbo se je bodo klubi Ilirija in Planina iz Ljubljane, Maraton in MPK iz Maribora, Mura iz Murske Sobotice ter Kamnik. Favorit za prvenstvo je seveda Ilirija, zato pa bodo tembolj zanimive in ostre borbe za drugo mesto. Pokroviteljstvo nad tekmami je prevzel ban Drayske banovine g. dr. Marko Natlačen.

m Karitativna zveza v Mariboru sporoča, da se vrnejo dečki z letovanja v obmorskem okraju Mladinskega doma banske uprave v Kastelu Stafilicu pri Splitu v soboto, dne 10. avgusta, z vlakom ob 11.43. Prosimo, da jih svojci pričakujejo na kolodvoru. — Deklice se odpeljejo na letovanje v ponedeljek 18. t. m. z brzovlakom ob 13.55.

m 15letnica mature. Tovarišice, maturantnje mariborskega ženskega učiteljskega šolskih sester l. 1925 imamo sestanek v soboto 24. avgusta ob 3 popoldne v kavarni Astoria. Vsaka naj javi čimprej svojo udeležbo tovarišici Danici Županovi, Tržaška cesta 46, Maribor.

m Lepa nedelja na Ojstrici nad Dravogradom. Prihodnje nedeljo 11. t. m. imajo na Ojstrici nad Dravogradom cerkveno žegnanje. V tej slikoviti gotski vasici bodo priredili Kobanskega tedna proslavili ta praznik skupaj z domačim ljudstvom po vseh njihovih običajih. Zanimiva je pri tem tradicionalna vaška godba, ki obstoja že nad 300 let. Mariborski izletniki in planinci vabljeni na to zanimivo žegnanje. Ob 10 je sv. maša, popoldne pa ljudske veselje pod lipo. Tudi mariborski mali harmonikarji se bodo najbrž udeležili te slavnosti. Do Dravograda z vlakom, potem pa poldrugo uro zlozne pešhoje na Ojstrico.

m Poročili so se v Mariboru: Hvala Alfred, diplomirani jurist in Veljak Ana, učiteljica; Gutschmandl Viktor, mizar in Lenhard Marjana; Tajzl Ludvik, ključ. drž. žel. in Rudl Marija; Pristavec Anton, krojaški mojster in Potokar Ivana; Klinar Anton, žel. uradnik in Tičar Sonja, učiteljica; Peček Mihael, krojač in Meško Marjeta; Šabeder

Danes zadnjikrat Ljubezen ne zarjavi V gl. vlogah: Joan Bennett, Henry Fonda, Alan Marshal in drugi. — Blagajna odprta od 15. ure dalje. KINO UNION — telefon šte. 23-21

Novo! Novo! Od Narvika do Pariza

Filmska reportaža zadnjih vojnih dogodkov, posnetih po vojakih P. K. odredov iz prvih in najopasnějšíh položajev. — Predprodaja vstopne dnevnice od 11. do 12. in od 15. ure dalje.

Danes ob 16., 19. in 21. uri Kino Sloga tel. 27-80

Kranj

Pisarna cestnega odbora v novih prostorih. Toliko zaželeni in potrebni pisarniški prostori in garaje so sedaj dograjeni. Novo poslopje je na Cesti na Golnik šte. 3 pri križišču banovinske ceste na Golnik in državne ceste na Jezersko. Pisarna prične poslovati danes.

Poskušen samomor. V hipni zmedenosti si je hotel vzeti življenje z obehem sezonski delavec 28letni Gale Anton iz Srakoveli nad Kranjem. Na podu je sosed čul glasno hropenje in ko hropenje le ni bilo konec, je šel pogledat, kaj je. Zagledal je Galeta napel vsežeja. Skušal ga je rešiti z umetnim dihanjem in po dolgotrajnem prizadevanju ga je obudil k življenju.

vlomil tat v zaklenjeno klet ter odnesel iz nie 1200 din vredno kolo znamke »Triumf« last tek. tehnika Antona Stajnika. Urariu Alojzu Stumftu je izmaknil tat kolo »Steyr« pred njegovo trgovino na Koroski cesti. Kolo je bilo vredno 700 din. Delavcu Antonu Faklezu je izginilo kolo znamke »Nero«, vredno 800 din, katerega je pustil pred kavarno Rotovž.

m Divjaško dejanje v Betnavskem gozdu. V Betnavskem gozdu se je v sredo popoldne pripetilo razburljivo dogodek. Iz goščave so odmevali obupni klici na pomoč in ljudje, ki so hoteli tja, so našli malo, 8letno dekletce, ki je bilo vse krvavo in obtolčeno po glavi. Dekletce so spravili v bolnišnico. Je to hčerka nekega bivšega železničarja iz Pregljeve ulice, katero je izobil nepoznan možki v Betnavski gozd, češ da ji bo dal 100 din. V gozdu je hotel izvršiti na otroku gnusno nasilstvo, pa se mu je dekletce upiralo in klicalo na pomoč. Surovec je potem deklici s pestmi razbil ves obraz in nos ter ji zadal hude poškodbe.

m Ker mu je prepovedala prehod čez njivo. Od Sv. Jakoba v Sl. gor. so pripeljali v mariborsko bolnišnico 67letno posestnico Marijo Lorber. Ima zlomljeno desno roko ter jo je poškodoval njen sosed. Ker mu je prepovedala pot čez njivo, jo je vrgel na tla s tako silo, da si je zlomila roko.

m Mlada tatiča. Pri Sv. Lorencu na Pohorju prebiva že nekaj časa skupina slovenskih akademikov, ki stanujejo v šoli. Borisu Zidariču iz Ljubljane je te dni zmanjkal iz sole samokres in zlato nalivno pero. Oboje so našli pri dveh 12-letnih fantičih, ki sta se skrivaj splazila v šolsko poslopje ter oba predmeta ukradla.

Celjske novice

Nacionalni amaterski turnir

Celje, 9. avgusta.

Letošnji 17. nacionalni amaterski turnir ima za jugoslovanski šah prav poseben pomen. Saj se je izvedba prvega takega turnirja vršila v Celju ob enem z ustanovnim obnim zborom JSZ avgusta leta 1921. CSK si je zadal nalogo, da priredi v proslavo svoje 20 letnice, katero letos praznuje, zopet nacionalni amaterski turnir, JSZ pa se je odločila, da ima letos svojo redno letno skupščino v svojem rojstnem kraju — Celju. Tako bosta ti dve prireditvi najsvetanejšje proslavili klubovo 20 letnico in ob enem bo to najlepša zahvala za marljivo in nesebično delo CSK.

Prireditelj se je potrudil, da bo organizacija turnirja na visku. Turnir bo v vrtni dvorani hotela »Evropce«, kjer bo dovolj prostora za številne opazovalce veličastnega šahovskega boja na 64. poljih za naslov jugoslovanskega nacionalnega mojstra. V dvorani bo nameščena tudi velika demonstracijska deska, na kateri se bodo prednašale vse čase turnirja najzanimivejše partije. Tako je za ljubitelje kraljevske igre že vse pripravljeno, da bodo prišli na svoj račun.

Pa tudi za svoje goste igralce je vse pripravljeno, da se bodo imeli kar najprijetneje. Prireditelj jim hoče pokazati poleg lepote Celja tudi njegove okolne kraje. Tako se bo po eno kolo turnirja igralo 15 t. m. v Dobrni, 26. t. m. v Rogaski Slatini in še nedoločen dan v Rimskih toplicah. Danes all jutri bo sprejelo Celje v goste 16 najboljših amaterjev iz raznih krajev naše države, ki se bodo v soboto, 10. t. m., ob 19.30 prvič spoprijeli. Tem se bosta pridružila domačina gg. Grašer Josip in Šmigove Viktor, katera bosta zastopala barve CSK. Še isti dan bodo prve zmage, porazi in neodločeni izidi. Borba bo trajala dan za dnem vse do 28. t. m., ko se bo zvečer napravila bilanca vseh »spopadov« in ko bo iz celjskih tih izšel že drugi nacionalni mojster.

V soboto, 10. t. m., bo ob 17. zbranje v turnirski dvorani, ob 19. pa svečana otvoritev turnirja, nakar se bo pol ure pozneje začelo prvo kolo. — Igralni čas bo vsak dan od 19.30 do 23.30. Prekinjene partije se bodo igralle drugi dan od 10.30 do 12.30. — Vstopnina za posamezna kola je po 2 din. Permanentna vstopnica za nečlane CSK je 15 din, za člane 10 din. Djaki bodo imeli znižane cene.

c Dekliški tabor na gori Oljki bo v nedeljo, 11. avgusta. Odhod iz Celja ob pol 8 zjutraj z vlakom, povratek ob tricetrni na 7 zvečer. Vabljeni vsa dekleta!

c Volitev zborniškega svetnika in namestnika v Kmetijsko zbornico. Kot volilce za volitev zborniškega svetnika in njegovega namestnika za celjski volilni okraj za Kmetijsko zbornico, dne 18. avgusta bo mestna posvetovalnica v I. nadstropju mestnega poglavarstva.

c Požar v Laškem. V šupi g. Urankarja je izbruhnil preteklo noč ogenj in zajel vse prostor. Ogenj so pravočasno začeli gasiti domačini in sosedje, tako, da gasilci niso imeli mnogo dela in so preprečili požar, ki bi se lahko razširil na stanovanjsko hišo, tik šupe. Skoda je precejšnja.

c Kje bodo še igrali šahovski amaterji? Predvčerajšnjim smo poročali, da bodo šahovski borci odigrali 26. avgusta eno kolo v Rogaski Slatini. Sedaj smo zvedeli, da bodo igrali še eno kolo na praznik Vnebovzetja Device Marije, 15. avgusta v Dobrni. Tako bo ta znamenita prireditev zajela gotovo največji krog prijateljev kraljeve igre.

c Zdrženje gostilničarjev v Celju obvešča svoje članstvo, da bo v dneih 17., 18. in 19. avgusta prepovedano točenje alkoholnih pijač nabornikom in njihovim spremljevalcem. Prekrški se bodo strogo kaznovali, na kar Zdrženje posebej opozarja svoje članstvo.

Razpis

Občina Sromlje, okraj brežiški, razpisuje pogodbeno mesto občinskega tajnika. Šolska izobrazba: najmanj 4 razredi srednje ali njeje enake strokovne šole. Mesečna plača 500 din. Varsčina 5000 din.

Svojerodno pisane in pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl 7 in 8 uredbe o obč. uslužbencih, je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa pri podpisani občini.

Uprava občine v Sromljah, dne 7. avgusta 1940.



Sovjetski maršali. Od leve proti desni: Vorošilov, Budjenji, Timošenko, in Meklis.

KULTURNI OBZORNİK

T. Matič:

Pjesme Kanižliča, Ivanošiča in Katančiča

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu je v zbirki Stari pisci hrvatski izdala kot 26. knjigo življenjepis in dela hrvatskih starih pesnikov iz druge polovice 18. stoletja: Antona Kanižliča, Antona Ivanošiča in Matija Petra Katančiča izpod peresa T. Matiča.

Knjiga je silno obsirna, saj obsega 95 strani prirediteljevega uvoda in 344 strani tekstov imenovanih pesnikov. V uvodu na prvem mestu govori prireditelj o življenju in delu Antona Kanižliča (1699—1777), znamenitega jezuita in protireformacijskega hrvatskega pesnika iz Požege, ki je po duhu in po idejnih smernicah, posebno književnem delu del popolnoma po stopinjah starejših slavonških piscev verske struje, posebno jezuitov, in je delal v prvi vrsti za versko vzgojo naroda, ali se je vendarle od svojih prednikov-piscev zelo oddaljil po velikem obsegu svojih književnih del in po vse bolj izdelani književni obliki. Čeprav na spada Kanižlič še v dobo protireformacijskih pisateljev, vendarle utegnemo ob koncu njegovega življenjskega dela prav pri njem že opaziti nove smeri pri jezuitih, da so namreč v smislu novih idej — racionalizma — začeli tudi oni, torej tudi Kanižlič, delati za prosvetni preporod preprostega ljudstva. Tako se je zlasti Kanižlič že odlikoval z intenzivnim bojem proti analfabetizmu med hrvatskimi kmeti v požškem okraju. V to smer kažejo tudi njegova čistena hrvatskega jezika, iz katerega je posebno začel preganjati turške izraze. In še nekaj nas utegne prepričati o novih smerih kulturnega dela pri Kanižliču, to namreč, da je poleg mnogih drugih v tistem času tudi on izvajal ime Slovan od «slave», in to je pri njegovih naslednikih vsekakor moglo roditi nad vse izrazito delo v modernem duhu narodnega preporoda. Tako je zapisal: «Nasa dežela se imenuje ilirska, ilirijanska... Imenuje se pa naša dežela tudi Slavonija, Slovina, in naš jezik ilirski, slovinski, slavonški, a možka oseba Ilirjanec, Slovinec, Slavonec, ženska pa Slovinka, Slovinkinja, Slavonka — torej z imenom, vzetim od «slave», ker so naši stari, ali Slavonci ali Ilirijanci imenovani, v prvih časih s slavo svojo junaštva druge narode podvrgli in nadkrillili.» Nato prireditelj podrobno naštevja in analizira njegova številna dela, zlasti njegovo najznamenitejšo pesniško delo Rožalija.

Po stopinjah Kanižličevih je šel manj znani Anton Ivanošič (1748—1800), to se pravi, da je nekako nadaljeval njegovo delo za versko vzgojo naroda, pa obenem je tudi proniknil v pravo prosvetno delo z razširjanjem veselja do branja med preostim slavonškim ljudstvom. Tudi Ivanošič je bil — duhovnik — župnik. Ivanošič je dal hrvatski književnosti lepe duhovne pesmi, najpomembnejša pa je njegova pesnitev *Sličnoročni natpis groba Zveknovoga*, delo, ki je med najznamenitejšimi humorističnimi deli stare hrvatske književnosti ne samo za tisto dobo, marveč tudi za dobo preporoda in še za novejši čas.

Najodličnejši izmed vseh treh pa je Matija Peter Katančič (1750—1825), franciskan, gimnazij-ski profesor v Osijeku in Zagrebu ter vseučiliški profesor v Budimpešti. Ta mož je bil pesnik in pisatelj, slikar in geograf, historik in arheolog, potemtakem pravi pravcati polihistor kakor naš Megjiser ali Popovič. Pisal je svoja dela kar v treh jezikih: v hrvatsčini, madžarščini in latinščini. Kot pesnik je posebno znamenit, in to po svojih klasičnih elegijah in prigodnicah, kot slikar pa posebno po svojih 80 skih knjigah. Pisal je pomembne razprave o jeziku in denarstvu, o starih prevajalcih in deželah. Njegovo najznamenitejšo pesniško delo so v latinskem in hrvatskem jeziku pisani *Fructus auctumales — Jesenski sadovi*. Sicer pa imamo izpod njegovega peresa izredno mnogo del, ki so deloma ohranjena v tiskih, deloma še v rokopisih. T. Matič je vse podrobno opisal v navedenem uvodu.

Drugi del te obsirne knjige prinaša po večini vsa dela omenjenih treh pesnikov. Prav je, da so

teksti komentirani, kajti sicer bi bili pač na prenekaterih mestih nerazumljivi.

T. Matič in Akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu sta s to publikacijo vsekakor storila izredno veliko in pomembno kulturno delo za hrvatsko književno zgodovino, kajti vedeti je treba, da dosedanje sintetične sbske in hrvatske literarne zgodovine tu obravnavane pesnike le na skopo omenjajo, v pričujoči knjigi pa so obdelani z vsem potrebnim znanstvenim in modernim kritičnim aparatom. Posebno, kar se tiče Ivanošiča, je treba pripomniti, da ga mnogotere hrvatske literarno zgodovinske knjige in učbeniki samo po imenu poznajo ali pa še tega ne.

Za nas Slovence je pričujoča izdaja teh treh hrvatskih slavonških pesnikov in pisateljev še posebno važna. Prvič vidimo iz nje, kako sta vzporedno tekla preroda hrvatskega in slovenskega naroda in kako je še v sredi in drugi polovici 18. stoletja nosilec prosvete in kulture pri nas in pri Hrvatih — duhovnik, bodisi svetnik, bodisi redovnik. Drugi važen moment, ki ga ne smemo prezreti, se pa tiče našega šolstva in obravnavanja srbske in hrvatske književnosti v njem, zlasti v naših srednjih šolah. Pri nas namreč ni večjega pomanjkanja, kakor je pomanjkanje tekstov za srbsko in hrvatsko literaturo. Pregledi Prohaske ali Poljanca ali katerega koli drugega, ki nam je vsaj dostopen, prinašajo pri obravnavi posameznega pesnika ali pisatelja le tu in tam kak manjši ali večji odlomek. Tu pa imamo sedaj popolno tekstno izdajo vsaj imenovanih treh pesnikov. Zeleti bi bilo torej, da vsaj za starejšo srbsko in hrvatsko književnost čimprej dobimo še druge monografije in tekste, za novejšo seveda ni takšne stiske.

Pa tudi za samo hrvatsko in srbsko šolstvo ni pričujoča izdaja nič manjšega pomena, saj prinaša tekte, ki so sicer po večini tudi njim po šolah nepristopni, kajti tu so teksti, ki so prirejani po prvih tiskih in zato najpristnejši, obenem pa po rokopisih, ki so seveda le redkokateremu na razpolago.

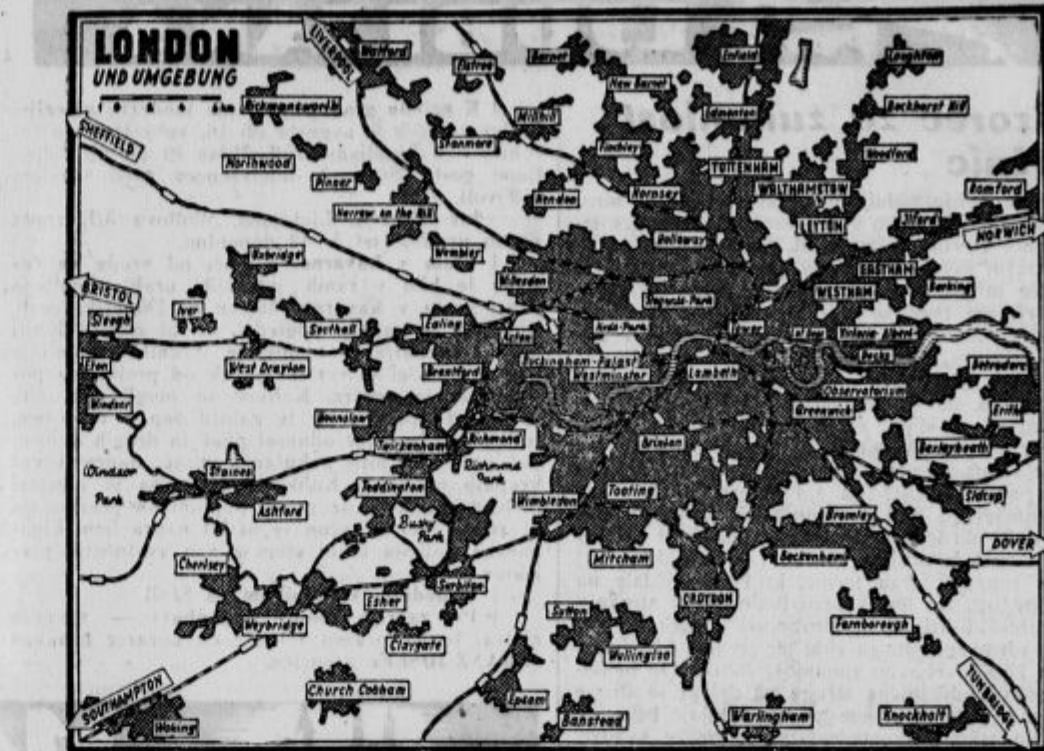
Za slovenske šole jo pa predvsem priporočamo raznim učiteljskim knjižnicam vseh naših srednjih šol, da jo bodo vsaj učitelji in profesorji vzeli v roke, ko bodo govorili o hrvatskih pesnikih iz Slavonije in dobi protireformacije in prvih začetkov narodnega preroda pri Hrvatih. Knjiga stane 135 din in se naroči pri Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu, Zrinjski trg 11, ali pa pri knjigarni Stj. Kugli v Zagrebu, Ilica 30.

Hans F. Blunck: *Die große Fahrt*. Insel Verlag, Leipzig, 2 RM. — Stoletja je Nemčija prelivala svojo kri v službi tujih knezov in prepričani, občudovani tuje in pozabljala svojih lastnih sinov slavo. Tako se končuje svojevrstna knjiga, ki opisuje življenje enega svojih sinov proti koncu 15. stoletja, ki je še pred Kolumbom videl objuljeno deželo «onkraj Grönlandije» ter zaman sanjnjari o novem kraljestvu, katero bo ustanovil v novem svetu. Bil je nemiren duh, ki si je v službi danskega kralja pridobil ogromne skušnje o plovbi, se povzpela do časti kraljevega namestnika na Islandiji, se boril z Angleži in Švedji za svojega kralja in neodvisnost svoje ljubljene druge domovine Islandije. Boril se pa največ tudi z ljudmi, katerim je hotel dati drugo, rodovitnejšo in gozd-nato pokrajino, brezmejno po svoji obsesnosti v primeri z nevažnim, skalnatim otokom, ki je neprestano grozil s svojim ognjenikom Heklo. Boril se z edino žensko, ki jo je kdaj ljubil, s svojim najljubljenejšim sinom — reformatorjem, v katerem je videl preroka novega kraljestva. Vse ga je pu-stilo na cedilu in tik pred odhodom, katerega je hotel izsiliti kljub vsem oviram, ga je zabolal njegov življenjski sovražnik — poosebljena Islan-dija.

Knjiga sicer ni tendenciozna, nagiblje se pa le bolj na stran reformacije, ki je začela takrat vreti v Nemčiji in ne more prikriti nevolje nad Rimom.

narodnega valovanja, ki pisatelju jemlje čas za preudarek in jezikovno čiščenje.

Slovakische Rundschau št. 1. in 2. — Na Slovaškem je pravkar začel izhajati nov časopis v obliki revije *Slovakische Rundschau*, katerega prva številka je izšla dne 7. julija, druga pa teden dni kasneje. List izhaja v nemškem jeziku in obravnava sodobno slovaško politično, gospodarsko in kulturno življenje. V reviji sodelujejo današnji najznamenitejši slovaški politiki, kakor Durčanskeý, Tuka in drugi. Časopis ves izhaja iz življenja nove samostojne slovaške države, kakor je nastala 14. marca 1939, ko je nastal češki protektorat v Nemčiji in se je takrat Slovaška od Češke ločila, a ostala v kar najtesnejših vezeh z Nemčijo. Nas utegne posebej zanimati, kakšna je kultura, posebno književnost na Slovaškem prav v tem zadnjem poldrugem letu samostojnega državnega življenja Slova-kov. V ta namen bomo tu navesti odstavček iz članka, v prvi številki pričujočega časopisa izpod peresa Jana Sedláka Slovaška književnost v so-dobnosti. V prvem delu tega članka govori pisec o slovaški književnosti od romantike preko realizma, v drugem pa prehaja na sodobnost. O zadnjih dveh letih pravi takole: «Po 14. marcu 1939. leta se je začelo slovaško življenje tudi po svoji kulturni strani razveseljivo razvijati. Prej med seboj tako raztresene moči so se združile, da bi pospešile kulturno in narodno bogastvo, glasovi prepričani in ideoloških bojov pa so povsem utihnili. Slovaški narod ima visoko kulturo. Književni umetniki se razvijajo, druga za drugo si sledijo pesniške genera-cije po zmerom novih potih v književnosti in bele-tristično ustvarjanje se razvija na prav razveseljiv način. Slovaški pesniki se ne zadovoljijo samo z motivi iz vsakega življenja, marveč se tudi prizade-vajo, da bi v kar največjejših barvah ovelitili zmerom bolj razvijajočo se življenje slovaške države. Največje pomanjkanje se občuti pri ustvarjanju izvirnih dramskih pesnitve, vendar pa je tudi tu-kaj nadarjeni dramatik Ivan Stodola ustvaril že pomembna dela, ki so vzbudila zanimanje tudi na ve-liki zamejskih odrih. Slovaški literarni časopisi (Elan, Slovenske pohľady, Kultura, Živena, Nove slove) marljivo beležijo ta mnogo obetajoči tempo slovaškega umetniškega napredka in dajejo mladim talentom priložnost, da bi se razvili. Sistematična slovaška znanost, ki obsega vsa področja znanja, je v nastajanju in se organizira na slovaški univerzi in še po drugih kulturnih ustanovah. Slovaški narod, ki je v svoji mladi slovaški državi nastopil v hitrem tempu novo pot k resnici in lepoti, gleda tudi na kulturnem področju prav lepo bodočnost pred se-boj.» F. J.



London z okolico. Angleške oblasti so odredila, da se vzhodni in severovzhodni del Londona evakuira.

ŠPORT

Krasen pokal za zmagovalca banov. kolesarskega prvenstva

ki bo v nedeljo, 11. t. m., je poklonil ban dravske banovine g. dr. M. Natlačen. To lepo spominsko nagrado bo prejel v trajno lasti oni dirkač glavne kategorije, ki si bo osvojil prvenstvo dve leti zaporedoma ali pa trdatrat v naslednjih. — Tako pokal kakor vse ostale nagrade bodo na vpogled od petka popoldne do nedelje jutraj v izloženem oknu Gospodarske zveze na Tyrševi cesti 29. — Gosp. banu za omenjeno nagrado kakor mestnemu županstvu za gmočno pomoč ter vsem ostalim dobrotnikom, ki so k tej prvi prireditvi količkaj pripomogli, se upravní odbor Slovenske kolesarske zveze najpog-leje zahvaljuje!

Avtomobilisti in motociklisti, ki bodo v nedeljo, 11. t. m. predpolne slučajno vozili na progi Ljubljana—Trojane—Celje, se z ozirom na banovinsko kolesarsko prvenstvo vlnudno naprošajo, naj ob srečavanju ali prehitovanju dirkačev vozijo previdno in z zmajšano brzino, da se tako izogne morebitnim nesrečam. — Obenem se naprošajo tudi vsa gasilska društva in občinska oblastva krajev, skozi katere bodo kolesarji vozili, da po svojih močeh pazijo na red ob prehodu državne ceste, posebno v naslednjih. Odhod dirkačev iz Ljubljane bo 6. oz. 7. jutraj, prihod v Ljubljano pa ob pol 10. oz. pol enajstih.

XVI. mednar. tenis turnir za prvenstvo Bleda

Na novo urejenih tenis-prostorih na Bledu se danes prično tekmovanja za mednarodno prvenstvo Bleda.

Prireditelj tega turnirja »Belgrajski športni klub« in ljubljanska »Ilirija« sta z velikimi žrtvami pridobila najboljše jugoslovanske igralce. Iz Belgrada pridejo: Branovič, Smerdu Boris in Radovana-ovič, ki zavzemajo vidno mesto v jugoslovanskem teniskem športu. Med ostalimi udeleženci iz Belgrada so tudi odlični Bogdanovič, Bojović, Marko-vič, srbska prvakinja Dragica Mitič ter izvrstna Seka Jovanović.

Pričakuje se tudi prijava evropskega prvaka Punčeca ter Mitiča, Palade, Kovačeve in Florjan-ove.

Najštevilnejše bodo pa zastopali slovenski klubi. Med ljubljanskimi igralci bodo nastopili Šivic, Banko, dr. Smerdu, juniorja Milavec in Luckmann, ter mnogo obetajočih ljubljanskih juniorjev. Med damami bo pa nastopila inž. Elza Serneck-Maire, tretja na državni listi, ki se bo sedaj skušala revanžirati Mitičevi za poraz v Belgradu in Plancici. Mar-ribor pa pošlje svoja najboljša zastopnika Blanka in Albanceja ter ostale mariborske igralce.

Opozarjamo udeležence tega turnirja, da je do-voljena polovična vožnja po obrazcu K-13, ki ga naj vsak udeleženec vzame na odhodni postaji.

V terek se pa vrnejo belgrajski in ljubljanski igralci v Ljubljano, kjer bodo odigrali medmesto- tekmo Belgrad-Ljubljana, na kar že sedaj opozar- jamo občinstvo.

Ilirija : Concordia

Brez dvoma bo lahkoatletski dvboj Ilirija : Concordia ena najlepših lahkoatletskih prireditev v Ljubljani v letošnji sezoni. Moštvo Concordia, ki je večletni državni prvak, je danes tako močno, da more še vedno nositi naslov najboljšega kluba v državi. Tudi ekipa Ilirije se je v zadnjih letih iz- popolnila in dosegla visoko kvaliteto, saj je pre- teklo nedeljo osvojila primat v slovenski atletiki. V moštvo nastopajo odlični državni reprezentantiv- ci, kot so: Račić, Oberesl, Glonar, poleg njih pa še mladi nadebudni juniorji. Z ozirom na izenačenost sil obeh klubov, moremo pričakovati napete borbe. Prireditve bo v nedeljo ob 5 popoldne na let- nem telovadišču Sokola v Tivoliju.

Prireditve sama zahteva, da jo občinstvo po- seti in s tem pripomore k uspehu naših mladih Ilir-ijanov.

SK Slavija priredi juniorski turnir dne 15. avgusta na igrišču S. K. Mladike

Eden najmlajših klubov bele Ljubljane II. raz- redna Slavija priredi juniorski pokalni turnir pod pokroviteljstvom častnega predsednika kluba gosp. Aleksandra Friedricha.

Na turnirju nastopajo samo najboljši juniorji starih klubov in to S. K. Mars, sedanjeja Igaša, S. K. Jadrana, ki si je v fuziji z Reko pridobil novih mladih moči, S. K. Mladika, ki že od nekdanj razpo- laga s samimi dobrimi mladimi igralci in prireditelj S. K. Slavija ki ima kakor je že znano cel kader mladih, požrtvovalnih in tehničnih igralcev, ki častno zastopajo barve, saj so v prvenstvu juniorjev do- eegli častno 3. mesto.

Turnir se bo vršil na praznik 15. avgusta do- poldne in popoldne. Zmagovalce turnirja prejme lep pokal, darilo predsednika kluba g. Kojiča.

Vetopisna bo propagadno nizka 2, 3, 4 din, ce- lodnevna 6 din. Športniki, podprite delo mladih in agilnih Slavijasev.

Juniorski dvboj SK Planine : SK Celje

Po daljšem presledku bo prihodnje nedeljo dopoldne na Glaziji ponovno zanimivo atletsko tekmovanje naših najmlajših atletov. Kakor je znano ima Sk Planina najboljšje juniorje v Slove- niji, ki so si preteklo leto tudi priborili naslov slovenskih prvakov. Njeni atleti, kakor Potočnik, Urbančič, Gunde, Bratovž, Zele in drugi so nove nade naše atletike, ki bodo v kratkem imeli glav- no vlogo v slovenski atletiki. Tudi Celje pridno skrbi za atletski naraščaj in nekateri so dosegli zelo vidne rezultate ter obetajo, da bodo tudi v bodoče uspešno branili priznani renome celjske atletike. Imena Kos, Taček, Veble, Deržek in dru- gih nam zato jamčijo. V nedeljo bomo imeli pri- liko primerjati sile vseh teh mladih in smo pre- pričani, da nas ne bodo razočarali. Zatorej ne za- mudite prisostvovati temu zanimivemu dvboju.

Športni dan »Savice«

Športni klub »Savica« iz Stražišča pri Kranju bo priredil jutri v nedeljo, dne 11. t. m. svoj šesti športni dan s sledečim sporedom:

Ob pol osmih dopoldne table-tenis turnir za prehodni pokal. Ob 9 balkanska štafeta za prehodni pokal g. Krizarija. Po štafeti tek na 1500 in 5000 metrov za pokala S. K. »Savice«.

Ob 14 predtekm »Savica« jun. : »Kamnik« jun. Ob treh popoldne glavna nogometna tekma »Savica« : »Bratstvo«. Po tej tekmi razdelitev po- kalov in objava rezultatov v Sokolškem domu. Pri- reditev se vrši ob vsakem vremenu. Vsi prijatelji športa vlnudno vabljani.

Finci hočejo imeti olimpijske igre

Svetovne olimpijske igre bi se morale prijeti — kakor znano — 20. julija t. l. v Helsinkih. Neusmil- jena vojska je prekrizala vse račune delovnemu finskemu narodu in žilavim finskim sinovom. Namesto svetovnih iger so imeli Finci v svojem olim- pijskem stadionu domače športne prireditve, pri katerih so sodelovali domači športniki in telovadci in pri katerih je bilo 35.000 gledalcev. Pred tek- mami pa je finski športni vodja Eric von Frenkell izjavil, da se bo Finska zavzela, da bo dobila iz- vedbo olimpijskih iger leta 1944, kajti vse okoli- ščine govoriyo za to, da imajo Finci v prvi vrsti pravico do izvedbe omenjenih iger.

Šport v Franciji se oživlja

V nezasedeni Franciji se je palogama le za- čelo prebujati športno življenje. Zadnje nedeljo so že imeli nekaj športnih prireditev. V Marsellu se bile cestne kolesarske dirke, v lyonsem stadionu pa je bil manjši kolesarski miting. Nogometne tek- me so že precej pogostne, v glavnem med raznimi vojaškimi moštvi. Glavni športni dogodek pa je bilo lahkoatletsko tekmovanje v Clermont-Ferrand, pri katerem so nastopili še nekateri »demobiliziranci«. Vintousky je skočil s palico v višino 3,80 m. Winter je zalučal disk 40 m daleč in Peyre je prekel 400 m v 51 sekundah. Poleg tega so pa imeli tekmo- vanje za športni znak, za katerega se je potegovalo nad 150 športnikov in telovadcev.

Vesti športnih zvez, klubov in društev.

STK Moste. Drvni sestanek vseh aktivnih nogo- metasev. Sprejemajo se juniorji.

ZSK Hermes. Drvni ob pol 20 bo redna seja cen- tralnega odbora v prostorih palače Grafika. Prosimo vse gg. odbornike, da se te seja točno in zanesljivo udeleže.

Dirkačim v opozorilo! Ker se je prav zadnji čas pojavila vest o neklih kolesarskih dirkah športnega dneva na Vrhniku, ki bo prihodnje nedeljo, in to prav na dan, ko bo vsak zaveden organiziran kolesar na prvi prireditvi svoje matične organizacije, se s tem prepove sodelovanje na omenjeni prireditvi. Vrhniške vsakemu verificiranemu dirkaču. Prodi kriterijem zveznih določb se bo postopalo v smislu sklepov ka- zenskega odbora. — Predsednik SKZ.

ZFO

Vsem tekmovalcem-telovadcom in športnikom ZFO v vednost!

Opozarjamo vse tekmovalce-telovadce in šport- niki, ki se udeležijo letošnjih tekem Zveze fantov- skih odsekov, da se pravočasno prijavijo za tekme. Za telovadne tekme, ki bodo 17. in 18. avgusta, se je prijaviti do 10. avgusta, ravno tako za plavalne tekme, ki bodo 15. avgusta v Kamniku. Za vse ostale tekme (lahka atletika, težka atletika in igra odbojka), ki bodo 24. in 25. avgusta, pa se je pri- javiti do 15. avgusta. Vse tekme bodo na ljubljans- kem stadionu, plavalne tekme bodo pa v Kamniku. Točno predelajte tekmovalni red, zasledujte na- vodila v okrožnicah in v »Slovencu«!

Lahkoatletske tekme celjske podzveze

bodo v četrtek, 15. avgusta, ob 8. jutraj na Glaziji v Celju. Prijave naj odseki pošljejo takoj, najkas- nejše do 13. avgusta podzvezi.

Hans Grimm: *Der Richter in der Karu*. Insel-Verlag, Leipzig. Naslov prve od starih črtic v isti knjigi, ki popisujejo življenje zagonetnih Burov, južnoafriških holandskih kmetovalskih naseljenecv. Kar nekako mimogrede kot vse osebnosti v tej knjigi sploh, se omenjajo tudi angleški in nemški kolonisti. Knjiga namreč ni toliko psihološko raz- glabljanje značajev, kot podrobno opisanje po- krajajev, v katerih so izseljenci-kolonisti izpostavljeni strahotni osamljenosti in še strahotnejšim njenim posledicam. Vsa knjiga je nekako svarilo vsem tistim, ki si morda v evropski prenaselje- nosti žele neizmernih pokrajin in samote, ki sa- njajo o čudovitih možnostih obogatitve ali celo v vzvišenem delu širjenja kulture med nekultu- rni Kafri. Nimajo pa za tako življenje potrebnih telesnih in duševnih zmožnosti: krepkega mišičev- ja in še krepkejša značajnost, da jih v osamlje- nem boju za oploditev zemlje ne potegne v pu- gubo in propast pod stopnjo divjakov nesrečna pijača in vroča kri domačink, usoda, kateri je zapisan skoro vsak osamljen kolonist, ki navadno konča svoje življenje s samomorom. — Knjiga pušča zelo melanholičen vtis, praznino nad tem, kako so ljudje brez druge kakor samo rasne od- like samo nekake motne prikazini, otepajoče se v močvirju, ki jih počasi pa gotovo požira. — Cena 2 RM.

Carl Rothe: *OLIVIA*, roman, Im Insel Verlag, Leipzig. Povest ima za pozorišče Alzacijo-Loreno in se razvija v svetovni vojni ter se njegovo de- janje zaključuje v prvih mesecih po sklepu versaj- skega miru, ki je Alzacijo-Loreno pripisal Fran- ciji. Porenje pa spraviil pod začasno zasedbo zma- govitih zaveznikov. Povest vrtnaje ljubezni dveh mladih, ki ljubita drug drugega in ki ostaneta zvesta svoji nemški domovini navzlic oviram spre- minjajočih se političnih dogodkov. Povest je vse- binsko priprosta, brez vzponov in brez strasti. Po motivu spada med ljubezen do domovine vzbujajoče spise. Jezikovno pa se ji pozna, da ni zbrusena in da je nastala v dobi velikega vse-

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Problem tujcev v Franciji

Marsal Petain je pred kratkim izjavil, da je družina temelj za obnovo Francije. Družina je torej postala program nove Francije. Ta program zahteva mnogo načrtnega sistematičnega dela. Razpada v glavnem v tri dele: zaščita družine, pomnožitev rojstev in urejeno priseljevanje.

Po svetovni vojni je bila Francija tieta evropska država, ki je sprejela največ tujcev. Francozi so radi sprejemali tujce, ker so v štirih letih svetovne vojne izgubili mnogo delovnih moči, ki jih je bilo treba na nek način nadomestiti. Med leti 1921 do 1930 se je vselilo v Francijo 1.955.000 ljudi, to je 5 odstotkov vsega francoskega prebivalstva. Velika reka tujcev je dotekala v Francijo do izbruha edanije vojne. Statistike ministrstva za delo in po-

ljudstvo so kazale za l. 1937 in 1938 te številke: 26.518 industrijskih delavcev, 87.477 poljedelskih delavcev, 120.000 tujcev zaposlenih na drugih področjih in 79.779 Alžircev. Vsi ti so bili zaželjeni, njihov vpliv na francosko narodno blagostanje je bil ugoden. Toda večja od teh koristnih tujcev je bila reka političnih beguncev, ki se je zlivala v Francijo od svetovne vojne sem iz vseh držav od Rusije do Spanije. Število tujcev, ki so se nahajali jeseni l. 1939. na francoskih tleh, cenijo na pet milijonov.

O tem velikanškem številu tujcev je francoska javnost mnogo govorila. Končno so prišli do zaključka, da je treba problem tujcev sistematično preučiti in urediti.

Kdo je potreben in zakaj

Francija rabi delavce. Po statistiki iz l. 1939. je bilo v Franciji, ki je štela takrat 41.907.056 prebivalcev, 612.138 rojstev in 646.879 smrtnih slučajev. Število smrti je torej presegalo število rojstev za 34.741 duš, dočim je v istem času število prebivalstva v Nemčiji in Italiji narasčalo. Bolj kakor kdaj rabi Francija delovne moči danes, če se hoče zopet postaviti na noge. Zlasti jih potrebuje v industriji, poljedelstvu in rudarstvu. Šklenjeno je, da bodo vodili posebno strogo kontrolo pri vseljevanju tujcev zlasti v tej smeri, da bodo dajali prednost onim poklicem, ki Francozom primanjkujejo. Vse tujce bodo po določenem načrtu razdelili po celi Franciji. S tem hočejo preprečiti nastanek tujih otkov v deželi in olajšati stopitev s francoskim prebivalstvom.

Rasna teorija in medicinska statistika

Posebne težave povzročajo tudi kolonije. Dolga desetletja je sprejemala Francija tisoče domačinov iz njenih kolonij; vojaki iz kolonij, ki so v Franciji odslužili vojak, so si smeli tam poiskati službo ter si ustanoviti družino. Pa tudi francoski vojaki, ki so služili v kolonijah, so ostali pozneje tam in se poročili z domačinkami. To bo v bodoče zabranjeno. Ne sicer iz rasno-političnih razlogov, temveč iz zdravstvenih ozirov, ker se je po dolgih študijah pokazalo, da tako križanje škodljivo vpliva na potomstvo. Teža mnenja je zlasti francoski učenjak dr. Rene Martial.



Pariski bankir baron Rotschild je prispel s svojo ženo in hčerko v Newyork, kamor je prispel z nakitom, vrednim milijon dolarjev.

Ptuj

Smrtna kosa. V bolnišnici so te dni umrli: 11 letni posestniški sin Vidovič Andrej iz Medribnika v Halozah, 6 letna kočarska hči Kobel Irena iz Sv. Lovrenca na Dr. polju, in 75 letna prežutkarica Kmetec Ana iz Sv. Barbare v Halozah. — Naj počivajo v miru!

Na državni realni gimnaziji v Ptujju bodo v avgustu popravni in sprejemni izpiti po temle redu: 26. avgusta nižji tečajni izpit, 27. avgusta sprejemni izpiti za I. razred (za one, ki v juniju niso napravili sprejemnega izpita ali ga zaradi bolezni niso opravljali). Prošnje za sprejemni izpit je vložiti do 25. avgusta. Od 27. do 29. t. m. se vrši višji tečajni izpit, 28. avgusta popravni privatni izpiti, 29. popravni izpiti za II. b in V. razred, 30. avgusta popravni izpiti za I. a, III. a, b, VI. in VII. razred, 31. avgusta pa popravni izpiti za I. b in VII. a razred.

Nov grob. Te dni je umrla po daljši hudji boleznii učiteljica gđ. Marija von Strohbach v visoki starosti 80 let. Bila je dolga leta učiteljica na tukajšnji dekliški šoli. Naj počiva v miru!

Tatvina kolesa. Vajencu Matiji Bašu je bilo te dni v Maistrovi ulici ukradeno kolo, ki ima številko 2187017. Če bi kdo o kolesu pa izvedel, naj javi to bližnji orožniški postaji ali policiji.

Ptujska gasilska župa priredi v nedeljo dne 11. avgusta v Ptujju celodnevni tečaj za strojnike gasilskih motorov. Tak tečaj priredi župa v nedeljo 18. t. m. v Ormožu. Tečaj bo vsekakor zelo koristen za vse gasilske čete obširne ptujske župe, ki imajo že vse motorke.

Dve nesreči. Pod voz je padla Gluhak Terezija iz Lešja pri Majšperku in ji je pri tem kolo zdrobilo rovo roko. — 78 letni viničar Ivan Poljanec iz Sv. Ruperta v Slovenskih goricah je padel prav tako z voza in si zlomil levo nogo. Oba ponorečena se zdravita v ptujski bolnišnici.

Iz Julijske Krajine

Razpisani župniji. Razpisani sta župniji Sem-pas in Nabrežina. Prošnje je treba vložiti do 17. avgusta na goriškega nadškofa. Šempas je razpisan, ker je stopil doseđani dolgoletni župnik g. Miha Kragelj v pokoj. Nabrežina, ki ni več sedež dekana, je pa prosta, ker je doseđani g. dekan Anton Gerbec odšel.

Nov doktor bogoslovja. Na gregorijanski visoki šoli v Rimu je bil proglašen za doktorja bogoslovja g. Alfonz Čuk, glavni prefekt v bogoslovnem semenišču v Gorici. Mlademu doktorju, ki je doma iz Bilj pri Gorici, iskreno čestitamo!

Zeleznica na Sv. goru. Po številnih zaprekah in odložitvah bo v torek, 13. avgusta, končno vendar — tako posnemamo po italijanskih listih — začela obratovati vzpenjača na Sv. goru. Slovesno otvoritev bo izvršil prometni minister Host-Ven-

turj. Kakor izvemo iz zanesljivega vira, bo vzpenjača pričela delovati najbrže že v nedeljo, 11. avgusta, v torek, 13. avgusta bi bila potem samo uradna slovesnost blagoslovitve. Odhodna postaja vzpenjače je ob državni cesti na levem bregu Soče, nekoliko za Solkanom, v bližini slovitega Soškega mosta. Dohodna postaja je ob vrhu svetogorskega Marijinega svetišča. Višinska razlika med obema postajama je 570 metrov, razdalja pa meri 1969 metrov. Po 4 cm debelih vrveh, ki sta napeti med obema postajama, bosta istočasno vozila dva, nalašč v ta namen zgrajena vagončka v nasprotnih smereh. Vozička bosta imela prostora za 25 oseb. Voznja bo trajala največ pet minut.

Jupiter in Saturn se bosta srečala

Velika planeta Jupiter in Saturn, ki smo jih videli spomladi na večernem nebu, sedaj pa nam že dalje časa svetita na jutranjem nebu, se drug drugemu vedno približujeta in 15. avgusta bo Jupiter ujel svojega počasnejšega sopolnika Saturna. To srečanje nastane vsakih 260 let. Zadnjič je nastopilo l. 1680. Jupiter in Saturn se bosta približala, da ju bomo videli kot eno zvezdo, ki bo metala krasen sij na zemljo. Pravijo, da sta se tako približala Jupiter in Saturn za časa rojstva Jezusa Kristusa in sta tvorila betlehemsko zvezdo. Temu bo sledila mična igra obeh velikih planetov, ki jo bo tem lažje opazovati, ker bosta oba zgodaj vzhajala. V avgustu vzhajata namreč že v zgodnjem večernem mraku. Na jutranjem nebu je opaziti tudi jasno Venero. Najsvetleje je zažarela 2. avgusta. Njen osed je soncu najbližji planet Merkur, ki ga je vsled sončne svetlobe zelo težko zaslediti. Dne 10. avgusta bo dosegel Merkur največjo oddaljenost od sonca v smeri proti zahodu in ga bo razmeroma lahko dobili na jutranjem nebu. Uran potuje te dni južno od Plejad. Mars in Neptun sta sedaj tako blizu sonca, da ostaneta nekaj časa popolnoma nevidna. Luna je bil 3. t. m. kot mlaj v ozvezdju Leva, 10. t. m. ob 14. kot prvi krajec v ozvezdju Tehtnice, 18. t. m. ob 1. kot polna luna v ozvezdju Vodnarja, 26. t. m. ob 6. pa kot zadnji krajec v ozvezdju Kozla.

Glavna ležišča niklja

Malo je na svetu rudnikov tako bogatih na nikljevi rudi, da bi bilo vredno iz njih pridobivati nikelj. Največ jih ima Kanada, ki z Novo Kaledonijo zalaga svet z devetimi desetimi tona kovine. V največjem kanadskem rudniku je okrog 139.000.000 ton niklove rude, v njej pa okrog 4 milijone ton niklja. Ta zaloga bi zadostovala za svetovno produkcijo 40 let. Pridobivanje niklja iz te rude je zelo težavno, ker ga ovira baker, vsebovan v isti rudi. Iz nikljeve rude pridobivajo nikelj s pomočjo ogljikovega kisika. Ogljikov kisik namreč na baker ne učinkuje,



Parada nemških vojakov v Bruslju.

z niklom pa se spaja v tekočino, nikljev karbonat imenovano; ta se da pri večji vročini zopet razkrojiti, tako da moreš dobiti iz nje čisti nikelj.

Pred kratkim so zbudila pozornost ležišča nikljeve rude na Finskem. Nahajajo se južno od Pet-sama, ki ga je po pogodbi med Sovjetijo in Finsko obdržala Finska. Odkrili so jih šele leta 1931 in koncesijo za izkoriščanje je dobila kanadska delniška družba Mond Nickel Co. Računajo na 4 milijone ton niklja. Finska geološka komisija je odkrila bogata ležišča nikljeve rude tudi na Laponekem. Produkcija niklja bo znašala letno okrog 150 tisoč ton. Tako bo Finska prekašala novokaledonsko produkcijo, ki doseže letno samo 4.500 ton. Novokaledonska nikljeva ruda je tako imenovani garnibrit, vsebujejo 7—10% niklja brez bakrene primene. Prej je bila znana po bogastvu na niklju tudi Norveška, toda njeni rudniki so že močno izčrpani. Nedavno so odkrili ležišča nikljeve rude tudi v Sovjetski Rusiji in sicer v južnouralski oblasti Sverdlovsk, toda ta ruda vsebuje samo 3 odstotke niklja.



Zabava nemških vojakov v prostem času.

Tristoletnica iznajdbe sladoleda

Te dni poteka trieto let, odkar je bila iznajdena priljubljena poletna jed, ki jo moreš danes najti po vseh delih sveta — sladolead. O tem so se razpisali zlasti italijanski listi, ki spominjajo svoje bralce na to, da je bil iznajditelj sladoleada mlad italijanski vajenec Cutelli. Okrog leta 1640 je bil Cutelli slaščičarski vajenec v Rimu. V večini menšanja raznih slaščic je kaj kmalu nadkrilil svojega mojstra. Mali Cutelli si je dan in noč razbijal glavo, kako bi iznašel novo pecivo in nove slaščice. Nekoga dne, ko je bilo zelo vroče, mu je padla v glavo misel na led. Zdrobil ga je v majhne koščke, ga pomešal z neko sladko zmesjo in ta je zmrznila.

Čeprav je bila nova iznajdba izvrstna in se je odjemalcem hitro prikupila, se mali Cutelli vendar ni hotel zadovoljiti z doseženim uspehom. Napravil si je veliko leseno posodo; v njo je dal led v majhnih koščkih ter različne sladke zmesi, nato pa vse vrtil v ledu ter tako dobil zmrznjeno zmes — sladolead. Tako je bil iznajden prvi sladolead. Ko ee je Cutelli osamosvojl in postal mojster, je zapustil Rim in se nasekl v Parizu. Tam je odprl znamenito

«Café Procopaus», kjer se je Parizanom prvič ponudila prilika, da so spoznali to tako prijetno in osvežujočo slaščico, ki je kmalu osvojila ves svet.

Stanje industrijske proizvodnje v Zedinjenih državah

Proizvodnja jekla severno ameriških Združenih držav je znašala v prvem polletju letošnjega leta 28.68 milijonov ton proti 20.96 milijonov ton v istem času preteklega leta. Zovečanje znaša 37%. V drugem trimesečju tega leta se je proizvodnja povzpela na 14.35 milijonov ton od 10.17 v prejšnjem letu. Povprečno izkoriščanje kapacitete se je povečalo od 51.13 na 72.66%.

Proizvodnja surovega bakra je znašala junija lanskega leta 59.672 tone, letos v juniju pa 79.064 tone. V prvem polletju letošnjega leta je dosegla proizvodnja surovega bakra 479.651, proizvodnja rafiniranega bakra pa 502.627 ton.

Potrošnja volne je znašala v juniju lanskega leta 652.100 bal, letos pa 635.800 bal; maja letošnjega leta pa je znašala 728.500 bal.

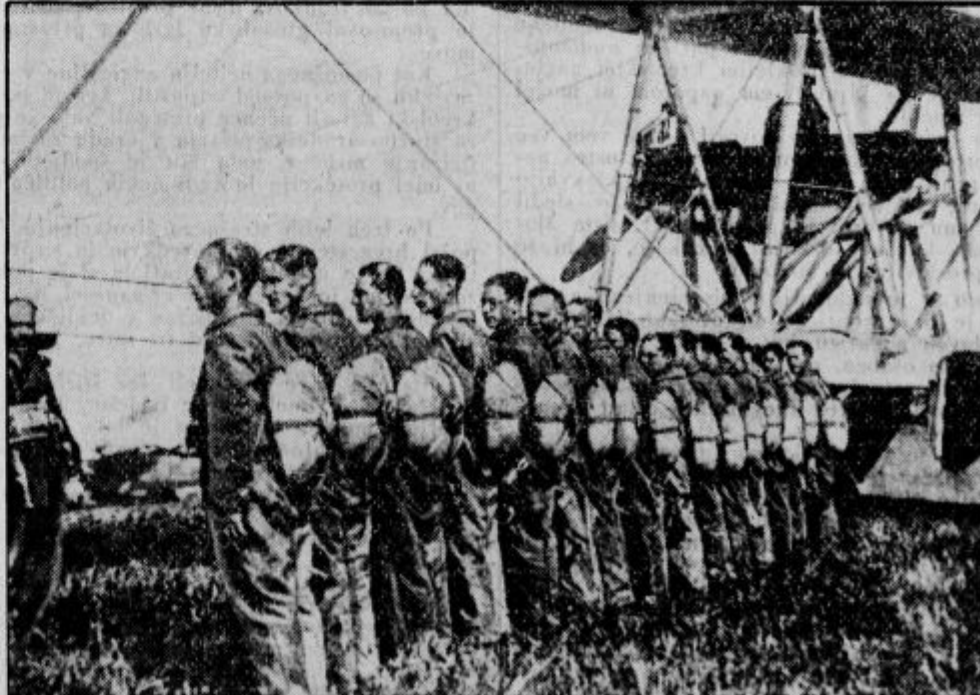
Banovinska kmetijska šola v St. Jurju ob juž. žel.

Na banov. kmetijski šoli v Sv. Jurju ob juž. žel. začne novo šolsko leto 16. septembra 1940. Šola je enoletna in traja do 31. avgusta prihodnjega leta. Na tem zavodu se podučujejo in praktično vežbajo gojenci v vseh kmetijskih panogah; poljedelstvo, travništvo, živinoreja, mlekarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in vse ostale panoge s katerimi se peča slovenski kmet. Tako se gojenci teoretično in praktično izvežbajo za vsako kmetijo v Sloveniji, da lahko postanejo dobri kmečki gospodarji. Vsi gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo hrano in vse ostalo oskrbo. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah staršev, oziroma prosilcev ter znaša 100 do največ 300 din mesečno. Manj premožni prosilci dobe zraven tega še primerne podpore od pristojnih okrajnih kmetijskih odborov. Starost 16 do 25 let. Prošnje za sprejem (banov. kolek d'n 10) je poslati ravnateljstvu banov. kmetijske šole v Sv. Jurju ob juž. žel. takoj, najkasneje pa do 20. avgusta 1940. Prej vložene prošnje imajo prednost. Priložiti je: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. navrstveno sprčevalo, 4. šolsko sprčevalo, 5. obvezno izjavo staršev ozir. varuha (ban. kolek 4 din), da bodo krili stroške šolanja in da ostane prosilec na domačem posestvu, 6. davčno potrdilo o imovinskem stanju, o velikosti posestva in o višini neposrednih davkov pri prosičih, ki žele dobiti znižano vzdrževalnino. — O sprejemu se obveste prosiilci pisмено. — Vse podeželsko izobraženstvo se nagroša, da Flagovoli na ta zavod opozoriti tište kmečke gospodarje, ki imajo za to solo primerne sinove. — Vsa nadaljna pojasnila daje na željo ravnateljstvo kmetijske šole.

Smrt pod mlatilnico. Iz Mitrovice poročajo, da se je na cesti proti Gibareu zgodila huda nesreča, pri kateri je našel smrt lastnik garniture za mlačev Andrija Macko iz Sida, njegov delavec Jovan Stojakovič pa je izgubil nogo. Z lokomobile sta peljala mlatilnico in elevator na neko pristavo. Na nekem klancu se je mlatilnica odklopila od lokomobile in začela drveti mimo lokomobile po klancu navzdol. Stojakovič je skušal mlatilnico ustaviti in jo spet pripeti k lokomobili, Macko pa je poskušal ustaviti lokomobile. Nesreča je hotela, da je Macko padel pod lokomobile, ki je šla čezenj in ga na mestu usmrtila. Mlatilnica pa je v istem hipu zadela v lokomobile in vrgla na tla Stojakoviča, ki mu je šlo kolo čez nogo in mu jo zdrobilo nad kolonom. Macko zapušta ženo in štiri nepreskrbljene otroke.



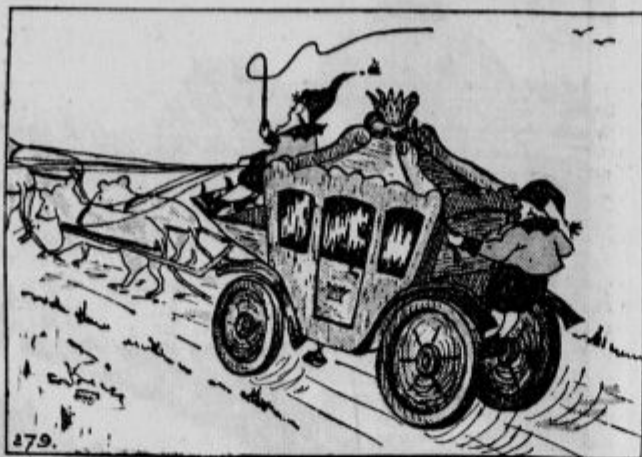
Heinkelov nočni lovec HE 113 pred nočnim startom.



Italijanska padalci pripravljani za polet.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD



(279) Sama kraljeva kočija je bila pripravljena. Vpreženih je bilo šest belih mišk iz kraljevih nlevov! Bilo je res sijajno!



(280) Nato je prišlo poslavljanje, ki ga ni hotelo biti konec. Vsak palček je hotel Ančki in Peterčku podati roko. Toda vsega je le enkrat konec! Vratca kočije so se zaprla in odpeljali se se.

Športni drobiž

Najboljši letošnji rezultati v Helsingforsu. Pri nekem lahkoatletskem mitingu v Helsingforsu so bili doseženi najboljši rezultati letošnjega leta. Matti Jaervinen si je v metu kopja zagisural znakomko 75.09 m, s čemur je ob enem dokazal, da je na polti svojih najboljši časov. Šved Hellstroem je pretekel 5000 m v času 14:20.6. Za isto progo je rabil Madžar Kelen 14:23 min., s čemur je zboljšal madžarski državni rekord za celih 11 sekund. Dosedanji rekord v tem teku je branil Szabos. V teku na eno miljo je dosegel Jansson odlični čas 4:09.4.

Sport v Belgiji. Kakor pravijo nemška poročila, streme belgijski športniki za tem, da se združijo vse športne organizacije v eno samo zvezo. V prvi vrsti se bo združilo vseh različnih šest nogometnih organizacij in tudi fuzija obeh kolesarskih zvez je na vidiku.

Sonja Hennic se vrne v domovino. Priljubljena svetovna prvakinja v umetnem drsanju na ledu, ki je odšla pred dvema leti v Ameriko, kjer se je posvetila filmu, je sedaj izjavila, da se namerava vrniti v svojo domovino. Ni pa še gotovo, če bo ostala potem tudi še pri filmu.

Lahkoatletske tekme je imela zadnje nedeljo madžarska atletska zveza v Budimpešti, pri katerih je bilo doseženih celo vrsto prav lepih uspehov. Navajamo samo najboljše: 100 m Gyenes 10.8 sek., 800 m Harsanyi 1:55 minut, 5000 m Igloi 14:50.2, 110 m zapreke Hida 15.2 sek., skok v daljavo 7.18 m Gyurica, skok v višino 1.86 m Gaspar, skok s palico Zuffke 4 m, kroglja 14.67 m Nemeth, kopje 64.85 m Varszegi.

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles

SI LAHKO BREZOVESTNO ODLEGATE PRI

IGN.VOK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Kislo zelje

novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povsetova 47. Tel. 25-91. (1)

Premog

koks, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 3

telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Zastoj ne

pač pa po reklamnih cenah dobite prvovrstna moška in ženska kolesa pri: Podobnik Franc, trgovina, Rudnik 123. — Ljubljana. Ogled možen tudi ob nedeljah. (1)

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!

Mali oglasi

Službodobe

3 mizarске pomočnike dobro izvežbane za stavbna dela, sprejme v trajno delo mizarstvo Gogala na Bledu. (b)

Urarskega pomočnika

prvovrstnega, za malo in veliko delo, iščem za takoj. A. Janko, urar, Maribor, Jurčičeva ulica 8.

Kuharica

samostojna, mlada, zmožna večjega gospodinjstva, se sprejme 15. avgusta. Plača 450 din. Dopise upravi »Slovenca« v Mariboru pod »Marljiva 948« št. 11644. (b)

Modistinjo in prodajalko

sprejme v stalno službo salon »CHIC«, Ljubljana, Wolfova 3. (b)

Mizarje

oziroma mizarске pomočnike sprejememo. Pismene ponudbe je poslati upravi »Slovenca« pod značko »Vestnost« št. 11606. V ponudbah navedite vse dosežanje službe in njih trajanje, starost, družinsko stanje, sedanji naslov in ali ste zmožni pretežno strojnega ali bolj montažnega dela.

Mesarskega pomočnika

za vsako delo, sprejemem takoj. Jesih, mesar, Medvode. (b)

Kupimo

Otroški voziček dobro ohranjen kupim. Ponudbe samo podružnici »Slovenca« na Jesenicah, Gorenjsko.

Pouk

Priden, reven absolvent škof. gimnazije v št. Vidu (vseskozi odličnjak), prosim za podelitev instrukcij za hrano ali pa za stanovanje, drugače mu bo študij na univerzi onemogočen. Ponudbe oz. naslov v upravi »Slovenca«.

Posestva

Hiša ali posestvo

kupim. Plačam v gotovini. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Navedba cene« št. 11311. (p)

Parcela v Kranju

poleg nove ban. mlekarške šole ugodno naprodaj. Voda, elektrika ob parceli. Pojasnilo daje: Šušteršič, Frankopanska št. 21, Ljubljana. (p)

Velika hiša

z gostilniškimi in trgovskimi prostori v slovenski Gradcu — bivši Narodni dom — na najlepšem kraju sredi mesta, naprodaj. Prodaja se tudi velika žaga v neposredni bližini mesta. Podrobnejše informacije daje: R. Druškovič, Slovenj Gradec.

Brez posebnega obvestila

Umrl je naš nepozabni najdražji atek

dr. Josip Kronvogel

sodni dvorni svetnik v pokoju.

Pogreb bo iz hiše žalosti v Črmlji na pokopališču pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah v soboto, dne 10. avgusta 1940, ob 16 popoldne. Sv. maša zadušnica se bo darovala dne 12. avgusta ob 6 zjutraj v župni cerkvi sv. Bolfenka v Slov. goricah.

Prosimo tihega sožalja!

Č r m l j a, 8. avgusta 1940.

Ada Kronvogel, soproga. Kamilo, Ilka, Ada, otroci.
Miro Brečko, Jože Vidic, zeta. Ana Kronvogel, snaha.
Marijanca in Majdica, vnukinji.

Vsem, ki so nam lajšali gorje ob izgubi našega

dr. Riko Fuxa

naša najprisrčnejša hvala.

Žalujoci ostali

Zahvala

Vsem, ki ste nam ob težki izgubi našega ljubljenega soproga, očeta, strica in svaka, gospoda

Angela Grudna

orož. narednika v pok.

izrazili svoje sožalje, vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti ter vsem darovalcem cvetja iskrena hvala. — Iskrena hvala tudi vsem onim, ki so mu lajšali gorje v težki bolezni.

Rodbina Gruden.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Komaj se je izkrcal, je pustil na cedilu svojega poslanca, sklenil nekoliko poznanstev in se najprej vrgel na politično govornišvo, upajoč, da bo tu dosegel svoje prekomorske uspehe. Vendar ni računal s pariško hudomušnostjo in s svojim prokletim kreolskim naglasom, ki se ga kljub vsem naporom ni mogel nikdar iznebiti.

Ko je prvič javno govoril — ne vem več v katerem časnikarskem procesu, je ostro nastopil proti vsem tistim »novinarjem, ki kvajajo liteatuo«, in velikanski grohot, ki je sledil njegovemu govoru, je prepričal »Evaiste Moronvala«, kakšne težkoče ga čakajo, če bi se hotel proslaviti kot advokat.

Nato se je zadovoljil s pisarjenjem; a tudi tu se je brž prepričal, da ni tako lahko postati slaven v Parizu, kot v Pointe-à-Pitre. Ker je bil zelo ošaben, prevzel od svojih lokalnih uspehov in zato čez mero vsiljiv, je zaporedoma sodeloval pri več dnevnikih a ostati ni mogel pri nobenem.

Tedaj se je pričelo zanj tisto strašno življenje razjarjenega samoljubca, ki človeka takoj stre ali pa se v njem popolnoma zanemari. Bil je eden izmed tistih desetisočev ubogih revčkov, sestradanih in ponosnih, ki v Parizu vsako jutro vstanejo, otopeli od gladu in gradov v oblakih, požrejo grizljaj kruha, kupljenega z zadajim novcem, skritim kje v žepu, ki popravijo madeže na obleki s kapljico črnila, pobelijo v svoj ovrtnik biljardno kredo in se lahko ogrejejo samo v zakurjenih cerkvah in knjižnicah.

Poznal je vsa ponižanja, vso revščino, do-

živl, da so ga metali iz beznic, ko ob enajstih zvečer še ni imel ključa, kjer bi spal, včasih je imel prekratko svečo za dolge večere in v čevljih vodo.

Bil je eden izmed tistih profesorjev ne vem česa, ki čisto brez potrebe tolčejo pariški tlak, pisal socialne brošure, članke za enciklopedijo, jih dobil plačane po pol centima od vrstice, spisal zgodovino srednjega veka v dveh delih, del po 25 frankov, pisal preglede, priročnike, in prepisoval gledališke igre za privatne domove.

Kot pomožnega učitelja angleščine v raznih zavodih so ga povsod odpustili, ker je po stari kreolski navadi učence pretepal. Nato je prosil za službo uradnika-pisarja v uradu za identifikacijo mrličev, toda mu je spodletelo, ker ni imel protekcije in radi nekkih političnih zadev.

Po treh letih strašnega životarjenja, ko je požrl brez števila črnih redkvic in sirovih artičok, ko je nehal fantazirati in si je pokvaril želodec, mu je končno slučaj nanesel, da je dobil mesto učitelja angleščine v dekliškem penzjonatu, ki so ga vodile tri setre, gospodične Decostère.

Starejši dve sta imeli čez štirideset let, mlajša jih je imela okrog trideset. Tale iznajditeljica metode Decostère je bila čisto majhna, sentimentalna in silno domišljiva, a kot obema njenima sestrima, je tudi njej grozilo večno devišvo; takrat jo je Moronval zasobil in bil sprejet.

Ko sta se poročila, sta še nekaj časa živela doma in lepo skupaj poučevala. Toda Moronval se je preje v revščini preveč navadil pohajkovanja in kavarna in cela tropa bohemoj je kolovratila po mirnem in solidnem penzjonatu. Poleg tega je Moronval ravnal s svojimi učenci, kot bi šlo za kakšno eksploatacijo sladkornih trsov. Starejši gospodični Decostère sti sicer oboževali svojo sestro, kljub

temu sta pa bili prisiljeni ju izločiti in sta ji zato dali odpravnino v znesku trideset tisoč frankov.

Kaj storiti s tem denarjem? Moronval je hotel najprej ustanoviti dnevnik ali revijo, toda strah, da bi skopnel njegov zaklad, je bil večji, kot pa vroča želja po uveljavljanju.

Predvsem je bilo treba najti primeren način, da bi obogatel; ko je tako tuhtal, je nekega dne prišel na genijalno idejo.

Vedel je, da pošiljajo otroke iz najbolj oddaljenih dežel vzgojevati v Pariz. Pridejo iz Peruje, Japonske, Hindustana, Guineje. Izročijo jih v varstvo kapitanom ladij ali trgovcem, ki so njihovi posredniki. Ker so ti paglavci v splošnem dobro založeni z denarjem in ker so neizkušeni in ne znajo z njim ravnati, je Moronval vedel, da bo tu lahek način zaslužka. Povrh je metoda gospe Moronval-Decostère sijajno služila pri popravljanju vseh vrst tujih naglasov in napačnih izgovorjav. Mulat je s pomočjo poznanstev, ki jih je ohranil z nekaterimi časopisi v kolonijah, objavil v njih kričeče oglase v več jeziki in jih nato dal ponatisniti v časopisih v Havru in Marseille-u in sicer med voznim redom prihoda ladij in med izvelčki agencije Bureau-Veritas.

Nečak Sanzibarskega sultana in dva ponosna črna iz guinejske obale sta se izkrcala v Batingolles in se nastanila v Moronvalovem stanovanju, ki je postalo zdaj za njegovo obrt premajhno. Prišel je torej iskati primeren prostor. Da bi spravil v sklad svoje denarno stanje in zahtev novega poklica, je najel v tisti zopni ulici Dvanajstih hiš, ki jo krasi pred avenijo Mantaigue tako lepa železna vrata, zapuščenca poslopja, ki so tvorila menda nekoč dele jahalnice, ki pa je nedavno morala propasti, ker so se konji najbrž vedno branili vstopiti v tak blog.

Novemu penzjonatu bi lahko očitali, da je ves v oknih — a saj je bilo vse začasno, Moronval je zvedel od fotografov in upal, da bo vse razlašeno, ker bo tukaj baje speljana nova ulica. Sicer je pa bil ta okraj že itak ves razrezan po nedovršenih ulicah.

Tu preko bo šla nova ulica, načrt že proučujejo. In zdaj je lahko razumljivo, kako sta Moronvala ob misli na bodočo odkupnino opremila svoj zavod. Spalnica je bila vlažna in dvorana za oddih je imela poleti temperaturo toplih gred. Nič zato. Treba je samo, da je zakupna pogodba sklenjena za dolgo dobo, da je nad vrati velik zlat napis in treba je samo — čakati.

Koliko Parižanov uniči v dvajsetih letih mrzličnega pričakovanja svoje sposobnosti, svoje premoženje, svoje življenje!... Tudi Moronvala se je polastilo to čakanje. Vzgojta učencev, njihovo ugodje... vse to mu je bilo odslej deveta brigla.

Ce je bilo treba kaj nujnega popraviti, je odgovoril: »bo v kratkem!« ali pa: »saj ne ostane delj ko dva meseca.«

Ob mislih na ogromno odkupnino je delal velikanske načrte. Zadevo s svojimi malimi »divjački« bo treba vzeti bolj na široki podlagi, napraviti nekaj grandioznega, civilizatornega in plodnega.

Cakal je, zanemarjal svoji gnisnarjijo, samo letal zaman okrog in vsakokrat, ko se je vrnil, vprašal:

»No tolej, ali so že prišli adi lazlastitve?«

»Ne! Nikoli!«

»Kaj vendar še čakajo?«

Spoznal je, da so ga potegnili; razočaranje njegove togotne, lene in slabičaste kreolske nature se je sprevrglo v hudobijo. Učence nikdo ni nadzoroval. Samo, da so šli zgodaj spat, da se je porabilo čim manj drv in luči — drugega jih nikdo ni vprašal.

